

Arbetsförmedlingens
Återrapportering **2011**
Fördjupade analyser
2011-08-01

Sida: 2 av 110

Fördjupade analyser
Helene Dahlström

Dnr: AF-2010/436389

Datum: 2011-08-01

Återrapportering enligt regleringsbrevet för 2011, Fördjupade analyser

Fördjupade analyser

Återrapporten beskriver på vilket sätt myndigheten arbetar med de frågor som anges i regleringsbrevet för budgetåret 2011 under avsnitt Uppdrag, punkt 5 – Fördjupade analyser m.m.

1. En fördjupad analys av **jobb- och utvecklingsgarantin samt jobbgaranti för ungdomar.**
2. En fördjupad analys avseende **kompletterande aktörer.**
3. En analys av hur handläggningen av **utskrivning ur arbetsmarknadspolitiska program** med aktivitetsstöd eller utvecklingsersättning **på grund av sjukfrånvaro** fungerar.
4. En redovisning av de åtgärder som vidtagits efter redovisningen av den fördjupade analysen 2010 avseende arbetet med att säkerställa att **arbetslöshetsförsäkringen** fungerar som en omställningsförsäkring.
5. En redovisning av arbetet mot **felaktiga utbetalningar** samt vilka åtgärder myndigheten vidtagit.
6. En redovisning av vilka åtgärder Arbetsförmedlingen genomfört och vilka resultat som uppnåtts under 2010 och första halvåret 2011 utifrån myndighetens **sektoransvar för handikappolitiken.**

Rapportens disposition följer regleringsbrevet. I början av varje avsnitt återges uppdraget följt av en sammanfattning och slutsatser.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Angeles Bermudez-Svankvist. Ärendet har föredragits av Helene Dahlström. I den slutliga handläggningen har chefen för Ledningsstaben Jan-Olof Dahlgren, chefen för Avdelningen Förmedlingsutveckling Eva-Lisa Höglund, chefen för Analysavdelningen Clas Olsson och chefen för Enheten Program och arbetslöshetsförsäkring Gert Sternskog deltagit.

Angeles Bermudez-Svankvist

Helene Dahlström

Innehållsförteckning

1. Jobb- och utvecklingsgarantin och jobbgaranti för ungdomar.....	7
Sammanfattning och slutsatser	7
Sammanfattande konklusioner	9
Inledning.....	10
Jobb och utvecklingsgarantin JOB.....	11
Jobbgaranti för ungdomar UGA.....	20
Aktiviteter utifrån individuella behov	28
Vilka aktiviteter deltagarna har erbjudits	36
Jobb- och utvecklingsgarantins fas 3	40
2. Kompletterande aktörer.....	54
Sammanfattning och slutsatser	54
Inledning.....	55
De tillhandahållna tjänsterna	56
Deltagarna inom de olika tjänsterna	57
Leverantörerna	59
Regeringens mål för kompletterande aktörer inom garantierna.....	62
Resultaten av vistelse hos kompletterande aktör	63
Kompletterande aktörer inom ramen av valfrihetssystem	68
Arbetslöshetsförsäkringen för deltagare hos kompletterande aktör	68
Samverkan med trygghetsorganisationerna	69
3. Utskrivning ur program på grund av sjukfrånvaro	71
Sammanfattning och slutsatser	71
Bakgrund.....	72
Enkätundersökning 2011	73
Anpassning.....	75
4. Arbetslöshetsförsäkringen	76
Sammanfattning och slutsatser	76
Bakgrund.....	76
Redovisning av åtgärder.....	79
5. Felaktiga utbetalningar	86
Sammanfattning och slutsats.....	86
Integrera arbetet mot felaktiga utbetalningar	87
Åtgärder som vidtagits för att minska de felaktiga utbetalningarna	89
6. Sektoransvar för handikappolitiken.....	93
Sammanfattning och slutsatser	93
Inledning.....	94
Myndighetens sektorsansvar 2010	95
Myndighetens sektorsansvar 2011.....	102

1. Jobb- och utvecklingsgarantin och jobbgaranti för ungdomar

Arbetsförmedlingen ska redovisa: *”Fördjupad analys av jobb- och utvecklingsgarantin samt jobbgaranti för ungdomar. Särskild vikt ska läggas vid huruvida deltagarna i respektive garanti erbjuds aktiviteter utifrån individuella behov samt vilka aktiviteter som de som har lämnat respektive de som är kvar i garantierna har deltagit i. I redovisningen ska även ingå en analys av vilka typer av sysselsättningar som deltagarna i fas tre av jobb- och utvecklingsgarantin erbjuds samt om tillsättningen av sysselsättningsplatser fungerar.”*

Sammanfattning och slutsatser

Jobb- och utvecklingsgarantin (JOB) har volymmässigt den största omfattningen av samtliga arbetsmarknadspolitiska program. Programmet är indelat i tre faser och under 2010 har en förskjutning skett som inneburit att en allt större andel av deltagarna varit i programmet mer än 450 ersättningsdagar, då fas 3 påbörjas. Av dem som påbörjat JOB till och med mars 2009 har 63 procent lämnat programmet och därmed inte gått vidare till fas 3. Inflödet av nya deltagare till JOB har samtidigt fortsatt att ligga på en hög nivå.

I juni 2011 fanns sammantaget 88 700 deltagare i JOB. Antalet i fas 3 var drygt 26 600 vilket motsvarar 30 procent av den totala JOB. Fyra av tio deltagare i fas 3 är 55 år eller äldre medan deltagare under 25 år i princip saknas. Drygt en tredjedel av deltagarna har en registrerad funktionsnedsättning som medför en nedsatt arbetsförmåga.

Tendensen gällande omsättning till arbete eller utbildning är klart positiv för JOB och 28 200 personer har under första halvåret 2011 lämnat programmet och gått till arbete eller utbildning, vilket är 79 procent fler än motsvarande period föregående år. Omsättningen varierar något mellan olika grupper, exempelvis är den något lägre för personer med funktionsnedsättning och högre för ungdomar. Under första halvåret 2011 lämnade 5 930 deltagare fas 3 varav 3 320 till någon form av arbete eller utbildning. Av de totalt sett 36 900 deltagare som gått in i fas 3 har 5 500 eller 15 procent lämnat och gått till arbete eller utbildning.

Antalet deltagare i **jobbgaranti för ungdomar (UGA)** har minskat under första halvåret 2011. Antalet deltagare i programmet är dock fortfarande högt, även om omsättningen till arbete eller utbildning ökar kontinuerligt. Den positiva resultatutvecklingen kan till en del förklaras av en förbättrad arbetsmarknad men även av Arbetsförmedlingens arbete med att höja kvaliteten i programmet. Under första halvåret 2011 har 29 640 personer lämnat UGA för att de gått till arbete eller utbildning. Andelen av deltagarna

som övergått till JOB har minskat något de senaste månaderna. Av dem som gick in i UGA under 2009 har 75 procent lämnat programmet och inte gått vidare till JOB.

Av de intervjuade i **deltagarundersökningen för JOB fas 1 och 2** anger 40 procent att de är mycket eller ganska nöjda med programmet, 25 procent inte är nöjda. Övriga är varken nöjda eller missnöjda. Av de deltagare som deltagit i aktiviteter svarar 60 procent att de upplever att aktiviteterna är mycket eller ganska väl anpassade efter det egna behovet. Av deltagarna uppger 36 procent att de saknade aktivitet den senaste veckan. Det finns flera förklaringar till detta. En del deltagare har deltids- eller timjobb och en del har fått heltidsarbete eller börjat studera men är utifrån förordningen kvar i programmet i 30 dagar efter att jobbet påbörjats. Vidare har flera av aktiviteterna innehållsmässigt likheter med det stöd och kontakter som de haft med Arbetsförmedlingen före programmet.

Intervjuerna med **deltagare i UGA** visar att drygt hälften är mycket eller ganska nöjda med programmet, medan 13 procent inte är nöjda. Vidare framgår att 53 procent tycker att de blivit bättre på att söka arbete genom Arbetsförmedlingens aktiviteter. Av deltagare i UGA, som haft aktivitet, uppgav 53 procent att aktiviteterna varit mycket eller ganska bra anpassade till deras behov, medan 17 procent ansåg att aktiviteterna varit mycket eller ganska dåligt behovsanpassade. Samtidigt uppger 43 procent att de inte har någon aktivitet eller inte är aktiva i tillräcklig utsträckning.

Underlaget om vilka **aktiviteter som erbjudits deltagarna i JOB och UGA** visar att betydligt fler i båda programmen har fått arbetspraktik eller utbildning 2011 jämfört med motsvarande period 2010. Vidare visar det på att andelen som erbjudits någon arbetsplatsförlagd aktivitet ökar med tiden i programmet. Det finns inte några stora skillnader mellan de som är kvar i programmet och de som lämnat programmet avseende vad de fått del av för aktiviteter.

Flertalet av deltagarna i **fas 3** återfinns hos stiftelser/ideella föreningar och i kommunala verksamheter. Enskilda företag omfattar drygt 17 procent av deltagarna. Det är vanligast att anordnarna endast har en fas 3-deltagare medan 20 anordnare har knutit 100 eller fler deltagare till sin verksamhet. Bland anordnare med 100 eller fler deltagare dominerar ett antal kommunala verksamheter. Den förväntade ökningen av fas 3-deltagare och de ökade kvalitetskraven på anordnarna kan bli en utmaning framöver. Det är ur flera aspekter viktigt att tillgången till bra anordnare säkras. Nästan sju av tio deltagare är sysselsatta inom fyra områden; vaktmästeri, administration, butik/försäljning/service och vård/skola/omsorg.

Enligt intervjuer med deltagare i fas 3 anser två av tre att uppgifterna i fas 3 är mycket eller ganska väl anpassade efter deltagarens behov och åtta av tio anser att uppgifterna är meningsfulla. Mer än hälften av deltagarna upplever att uppgifterna som utförs helt eller delvis kan beskrivas som ordinarie arbetsuppgifter men färre än en på tio anser att det kan bli tal om nyanställning om fas 3 platsen upphörde.

Tre av fyra deltagare är helt eller delvis nöjda med platsen i fas 3. Drygt hälften av deltagarna anser att platsen i fas 3 inte påverkar chansen att få ett vanligt arbete och de som är missnöjda är det främst för ersättningen och för att platsen ger dålig möjlighet till anställning. Den genomsnittliga tiden för jobbsökande är fem timmar i veckan men 27 procent uppgav att de inte sökt arbete, dock ofta med en rimlig förklaring. Kontakten mellan deltagaren i fas 3 och arbetsförmedlare framstår som låg men tre av tio anser dock att den fungerar mycket eller ganska bra. Deltagarna anser att de hade varit hjälpta av mer stöd från Arbetsförmedlingen i sitt sökande efter jobb och av att få tillgång till utbildning, praktik och subventionerade anställningar.

I genomsnitt har deltagarna i fas 3 sökt 6 jobb den senaste månaden. Detta kan jämföras med 10 jobb i genomsnitt för dem som deltar i JOB fas 1-2. I fritextsvaren för dem som uppgivit att de inte sökt jobb framgår det att anledningarna är nära förestående pension, något medicinskt hinder/utredning eller att annat jobb är på gång.

Arbetsförmedlingschefer med områdesansvar lyfter särskilt fram fyra områden där förbättringar kan skapa bättre förutsättningar för fas 3; tillgång till insatser för deltagare under fas 3 perioden, tillgång till bra anordnare, förbättrad matchning och arbetet med anordnarna samt förbättrat internt stöd. Ett omfattande uppföljningsarbete har genomförts av Arbetsförmedlingen under första halvåret 2011 då 6 620 anordnare har följts upp. Det övergripande syftet är att höja kvalitén i arbetet med fas 3.

Sammanfattande konklusioner

- Öka arbetsplatsförlagda aktiviteter med jobbliknande uppgifter, där deltagarna får en chans att visa upp sin kompetens, för att skapa "inträngningseffekter" på arbetsmarknaden.
- Begränsa sysselsättning utan mervärde till förmån för mera reella arbetsuppgifter i samråd med arbetsmarknadens parter.
- Staten som anordnare av fas3-platser är undanskymd och outnyttjad. Statliga myndigheter och bolag bör ta ett större ansvar att erbjuda sysselsättning till deltagare i fas 3.

- Ändra ersättningsmodellen för anordnarna inom fas 3 så att den på ett tydligare sätt utgår ifrån reella kostnader och att övergångar till arbete stimuleras.
- Anordnare inom fas 3 med eget rekryteringsbehov eller med brett och djupt nätverk med andra arbetsgivare är särskilt viktiga, framför allt för deltagarna. Klargöra eller förbättra förutsättningarna för dessa anordnare så att de kan verka på arbetsmarknaden fullt ut i arbetet med fas 3.
- För att öka möjligheterna till arbete för fas 3-deltagare föreslås, förutom det utökade anställningsstöd som finns i Budgetunderlaget, att det även skapas möjligheter för inrättande av kommunala anställningar genom statliga subventioner för de merkostnader det kan innebära.
- Arbetsförmedlingen har ökat handläggartätheten i garantierna men på grund av att deltagarvolymen ökat i snabbare takt har intentionerna inte kunnat uppnås. Vidare har sammansättningen av ärenden blivit allt mer komplexa och en stor del av resurserna måste vägas mot andra prioriterade grupper och särskilda uppgifter. Dessa utökade krav på Arbetsförmedlingens resurser innebär att det är en mindre andel arbetsförmedlare som arbetar med övriga arbetssökande inskrivna på Arbetsförmedlingen. För att kunna hålla en hög kvalitet i samtliga uppdrag måste ekonomiska förutsättningar finnas.
- Utveckla matchningen med fokus på arbete med arbetsgivare och aktivt stöd till deltagare med svaga nätverk. Skapa fler möten mellan arbetsgivare och deltagare.
- Använda matchningsuppdraget som utgångspunkt för bättre kontakt och förbättrad uppföljning av deltagare och anordnare.
- Intensifiera ansträngningarna för att höja aktivitetsnivån inom JOB och UGA. Fortsatt strävan att höja andelen arbetsplatsförlagda aktiviteter exempelvis genom arbetspraktik. Inom fas 3 ska vi använda oss av möjligheten till arbetsmarknadsutbildning och eventuellt arbetsplatsförlagd kartläggning. Både kvalitets- och resultatmässigt är detta en fördel vilket även tidigare rapporter visat på.
- Fortsätta utvecklingsarbete utifrån goda exempel.

Inledning

Rapporten inleds med en beskrivning och analys av deltagare och resultat i de båda garantierna, först jobb- och utvecklingsgarantin (JOB) och därefter jobbgaranti för ungdomar (UGA). Därefter följer ett gemensamt avsnitt om

aktiviteter utifrån individuella behov och vilka aktiviteter deltagarna erbjudits. Rapporten avslutas med ett avsnitt om fas 3 av jobb- och utvecklingsgarantin.

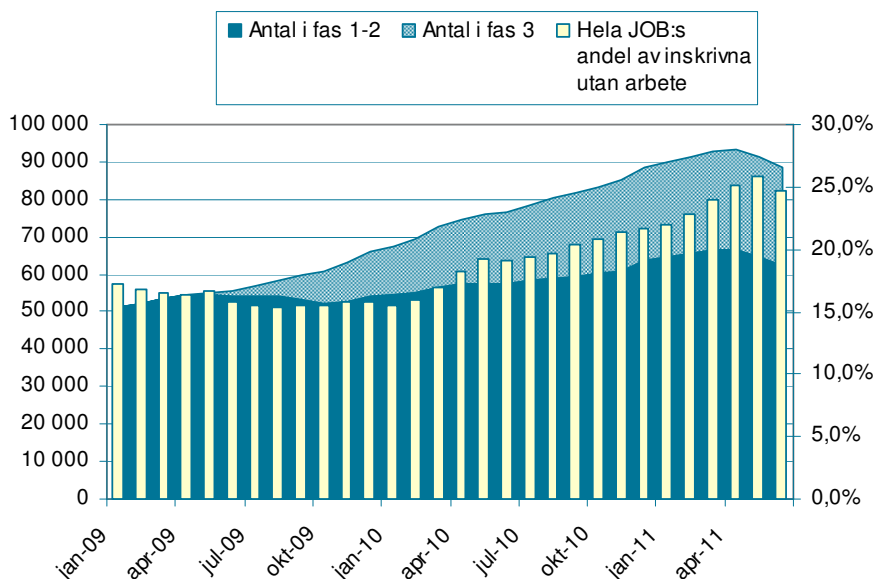
Arbetsförmedlingen ska säkerställa att kompletterande aktörer är en del av myndighetens tjänsteutbud. Denna verksamhet redovisas i denna återrapportering kapitel 2 "Kompletterande aktörer".

Jobb och utvecklingsgarantin JOB

Utvecklingen av antalet deltagare

Under första halvåret 2011 har i genomsnitt per månad 91 200 personer eller 24 procent av samtliga arbetssökande utan arbete¹ deltagit i jobb- och utvecklingsgarantin (JOB). Det innebär en ökning med 18 400 personer respektive knappt sju procentenheter jämfört med ett år tidigare. Totalt har 206 000 personer deltagit i programmet sedan starten i juli 2007.²

Diagram 1. Antal deltagare i JOB fördelat på fas 1-2 och fas 3 månadsvis januari 2009 till juni 2011 (kurvor); andel i JOB (totalt) av samtliga inskrivna utan arbete (staplar).

Källa: Arbetsförmedlingen

Utvecklingen av antalet deltagare i programmet sedan början av 2009 illustreras i figur 1. Där framgår att antalet deltagare, efter en tidigare i stort sett kontinuerlig uppgång, varit vikande under maj och juni 2011. I juni uppgick antalet deltagare till 88 700, vilket var 12 200 fler än ett år tidigare.

¹ Med sökande utan arbete menas öppet arbetslösa samt deltagare i program med aktivitetsstöd.

² Avser unika personer som deltagit någon gång.

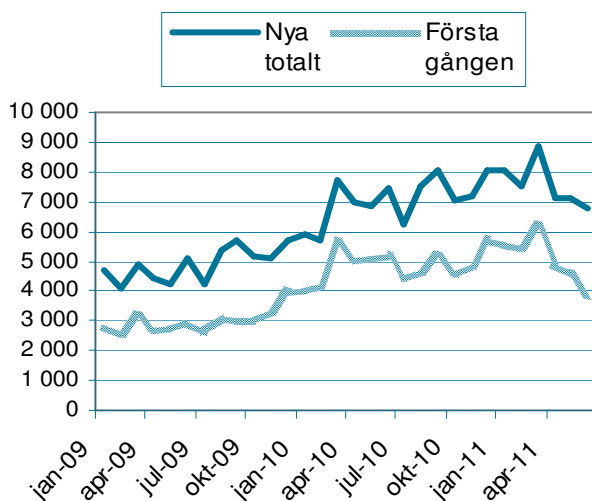
Högsta andelen deltagare av samtliga sökande utan arbete nåddes i maj 2011 med 25,8 procent för att sjunka till 24,7 procent i juni. Fortfarande är dock en stor andel av samtliga inskrivna utan arbete personer som deltar i JOB.

Det framgår också att allt fler har deltagit så länge i programmet att de gått över till fas 3, det vill säga särskilt ordnad sysselsättning. Andelen i fas 3 av samtliga deltagare i programmet har därmed stigit över tid. I juni var 62 100 personer i fas 1-2 och 26 600 personer i fas 3. Andelen i fas 3 av samtliga i programmet har ökat till 30 procent från 25 procent ett år tidigare.

Utvecklingen av inflödet

Under första halvåret 2011 har 45 400 personer påbörjat deltagande i jobb- och utvecklingsgarantin. Av dessa är en del (drygt 30 procent) så kallade återinträdare, det vill säga personer som varit i programmet tidigare. Antalet personer som börjat första gången har uppgått till 30 400 personer under första halvåret. Utvecklingen enligt båda dessa mått sedan början av 2009 illustreras i diagram 2. Det framgår att inflödet har varit fortsatt stort under det senaste året och att antalet återinträdare har ökat. Till viss del sammanhänger det fortsatt höga inflödet med det ökade antalet övergångar till JOB från UGA, se tabell 9.

Diagram 2. Antalet nya deltagare i JOB, totala antalet som börjat per månad respektive de som inte tidigare varit i programmet jan 2009- juni 2011.

Källa: Arbetsförmedlingen

Målgrupper

Syftet med programmet är att erbjuda personer med långvarig arbetslöshet individuellt anpassade insatser för att de snabbare ska kunna få arbete.

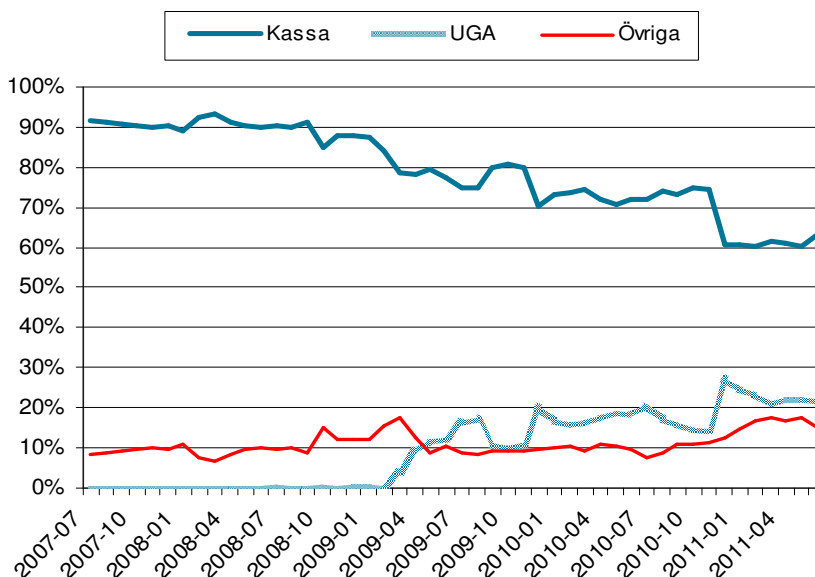
Deltagarna i JOB är en heterogen grupp som ofta har en lång arbetslöshetshistoria och har varit borta länge från arbetsmarknaden. Deras

behov av stöd är stort, men av skiftande karaktär beroende på hur deras bakgrund ser ut.

Den största målgruppen utgör de som varit arbetslösa och uppburit arbetslöshetsersättning i 300 dagar. Vidare består deltagarna framförallt av arbetsökande som inte uppstår ersättning från arbetslöshetskassa, men som varit utan arbete i minst 18 månader eller kommit in via arbetslivsintroduktionen. En tredje målgrupp är ungdomar som varit 15 månader i jobbgaranti för ungdomar.

Fördelningen mellan dessa tre målgrupper illustreras i figuren nedan. Den största målgruppen, de som haft arbetslöshetsersättning, svarade för nio av tio deltagare under 2007, och i stort sett hela 2008, för att därefter successivt få en minskad dominans i och med att framför allt övergångarna från UGA ökade. Sammantaget har det skett drygt 30 800 övergångar från UGA till JOB tom juni 2011. Det innebär dock inte att så många av de nu kvarstående i JOB har varit i UGA. Omsättningen för ungdomar är relativt hög även för dem som är i JOB, se tabell 4. Även målgruppen övriga deltagare har ökat något under det senaste året. Detta beror framförallt på fler övergångar från arbetslivsintroduktion, direkt eller via andra arbetsmarknadspolitiska program främst arbetslivsriktad rehabilitering. I juni 2011 hade 2 200 av deltagarna i JOB tidigare varit i arbetslivsintroduktion.

Diagram 3. Antalet nya deltagare i JOB fördelade efter målgrupp

Källa: Arbetsförmedlingen

Sammanfattning av deltagare i JOB

Deltagarnas sammansättning avseende kön och ålder, andel med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga, andelen utrikes födda samt fördelningen efter högsta utbildningsnivå illustreras i nedanstående tabell. Jämförelsen görs med motsvarande fördelning bland samtliga sökande utan arbete.³ I redovisningen görs också en jämförelse av fördelningen mellan fas 1-2 och fas 3.

Det framgår att andelen män är högre bland deltagarna i JOB än bland samtliga utan arbete. Deltagarna i programmet skiljer sig också från samtliga utan arbete genom att de är äldre. Den lägre andelen ungdomar beror på att ungdomarna företrädesvis är i JOB. Dock har andelen ungdomar i JOB ökat till följd av ett ökat antal övergångar från UGA. Även andelen i åldrarna 25-34 år är relativt låg medan personer över 55 år är starkt överrepresenterade i JOB jämfört med sin andel av samtliga utan arbete.

Vidare är andelen deltagare med funktionsnedsättning högre i JOB, vilket till en del speglar gruppens svårigheter på arbetsmarknaden. Andelen utrikes födda i JOB ligger däremot på samma nivå som de utrikesföddas andel av samtliga sökande utan arbete.

Sett till utbildningsnivån utgör de med enbart förgymnasial utbildning en något större andel i programmet än bland sökande utan arbete. Andelen med eftergymnasial utbildning är något lägre bland deltagarna i programmet.

Tabell 1. Sammansättning av kvarstående deltagare i JOB och samtliga utan arbete, uppdelat på fas 1-2 resp fas 3.

	Deltagare i JOB, första halvåret 2011		JOB totalt	Kvarstående utan arbete december 2010
	fas 1-2	fas 3		
Kvinnor	44%	49%	46%	52%
Män	56%	51%	54%	48%
- 24 år	17%	0%	12%	24%
25-34 år	19%	9%	16%	21%
35-54 år	41%	51%	44%	39%
55- år	23%	40%	28%	15%
Funktionsnedsättning	22%	37%	26%	16%
Ej funktionsnedsättning	78%	63%	74%	84%
Utrikes födda	29%	30%	29%	32%
Inrikes födda	71%	70%	71%	68%
Förgymnasialt utb.	29%	32%	30%	28%
Gymnasie utb.	52%	46%	50%	49%
Eftergymnasial utb.	19%	22%	20%	23%

Källa: Arbetsförmedlingen

³ Med sökande utan arbete menas öppet arbetslösa samt deltagare i program med aktivitetsstöd.

Det förhållandevis stora inslaget av äldre sökande och personer med funktionsnedsättning är särskilt märkbart bland deltagarna i fas 3. Bland deltagarna i fas 1-2 är 17 procent yngre än 25 år, medan det i fas 3 praktiskt taget inte finns några ungdomar och ganska få i åldrarna 25-34 år. I stället är 51 procent av deltagarna i fas 3 äldre än 35 år och 40 procent är äldre än 55 år, att jämföra med 64 procent respektive 23 procent i fas 1-2. Andelen kvinnor är något högre i fas 3. Andelen utrikes födda skiljer sig inte nämnvärt från programmet som helhet.

Utbildningsnivån bland deltagarna i fas 3 skiljer sig relativt lite från deltagarna i fas 1-2. Värt att notera är dock att både andelen med högst förgymnasial utbildning och andelen med eftergymnasial utbildning är lite högre i fas 3.

Tid i JOB

Registermässigt har Arbetsförmedlingen enbart uppgifter om faktiskt utbetalade ersättningsdagar från och med 380 ersättningsdagar och framåt. Uppgifterna registreras när utbetalning skett vilket innebär en viss eftersläpning. Redovisningen nedan beskriver istället fördelningen över hur lång tid deltagarna sammantaget varit i programmet, det vill säga faktisk tid i programmet exklusive eventuella avbrott. Antalet dagar är räknade utifrån att 7 dagar blir 5 för att komma närmare antalet ersättningsdagar. Siffrorna kan inte likställas med ersättningsdagar, eftersom det förekommer att deltagare arbetar, avstår från att ta ut aktivitetsstöd, tar föräldraledigt eller av andra anledningar har perioder då de inte förbrukar faktiska ersättningsdagar. I juni var det drygt 1 000 deltagare i JOB som hade förbrukat mer än 450 ersättningsdagar men som ännu inte kommit in i fas 3. Av förordningen om jobb- och utvecklingsgarantin framgår att Arbetsförmedlingen ska planera insatserna i fas två så att fas tre kan inledas i så nära anslutning som möjligt till den dag då den enskilde har haft aktivitetsstöd eller utvecklingsersättning i 450 dagar.

Av deltagarna har 45 procent varit i programmet upp till 150 dagar. Ytterligare 50 procent har varit i programmet 150 till 450 dagar och resterande 5 procent har 451 dagar eller mer. Jämfört med föregående år finns inga större skillnader. Fördelningen visar på att inflödet av nya deltagare har fortsatt ligga på en relativt hög nivå då många av deltagarna varit i programmet kort tid

Tabell 2. Deltagare i JOB i juni 2011 exklusive fas 3, fördelat efter tid i programmet

Tid i programmet	Antal	Andel
0-150 dagar	28 270	45%
151- 450 dagar	30 809	50%
451- dagar	3 082	5%
Totalt	62 161	100%

Källa: Arbetsförmedlingen

Omsättningen i programmet

Antalet personer som lämnat JOB, uppdelat på fas 1-2 och fas 3 samt antalet därav som gått till arbete och utbildning, visas i tabellen nedan. Det bör observeras att årssiffrorna för 2008 - 2010 avser unika personer som någon gång lämnat respektive insats, medan kvartalsciffrorna visar samtliga övergångar (samma person kan förekomma mer än en gång⁴). Enligt båda sätten att redovisa framgår det tydligt att omsättningen har ökat med tiden och att det särskilt skett under 2010 och 2011. Det innebär att allt fler har lämnat JOB, varav många kommit ut i arbete eller börjat en utbildning⁵. Under 2010 lämnade cirka 25 800 personer programmet för ett arbete eller för att påbörja en utbildning. Under första halvåret 2011 har det skett 28 200 övergångar till arbete eller utbildning, vilket är 79 procent fler än motsvarande period föregående år.

Tabell 3. Omsättningen i JOB och därav till arbete eller utbildning; uppdelat på fas 1-2 respektive fas 3. Summa per år 2008 – 2010 samt kvartalsdata 2010 - 2011. Årsdata avser unika individer och kvartalsdata antalet övergångar.

	Lämnat fas 1-2 exkl. övergång	- därav till	Lämnat fas 3	- därav till	Lämnat JOB	- därav till
	fas 3	arbete/utbildning		arbete/utbildning	totalt	arbete/utbildning
2008	33802	16989	-	-	33802	16989
2009	37071	16421	788	282	37859	16703
2010	47705	22676	6636	3100	54341	25776
Kv1 2010	9 355	5 221	1 157	401	10 512	5 622
Kv2 2010	13 550	9 266	1 797	907	15 347	10 173
Kv3 2010	13 488	9 183	1 756	877	15 244	10 060
Kv4 2010	12 075	7 555	1 926	915	14 001	8 470
Kv1 2011	15 410	10 010	2 493	1 266	17 903	11 276
Kv2 2011	20 144	14 888	3 439	2 052	23 583	16 940

Källa: Arbetsförmedlingen

Innan omsättningen analyseras vidare, avseende hur stor del av deltagarna som uppvisar ett positivt resultat och framför då till arbete, ska övergångarna till fas 3 beskrivas närmare. Detta görs i nästa avsnitt.

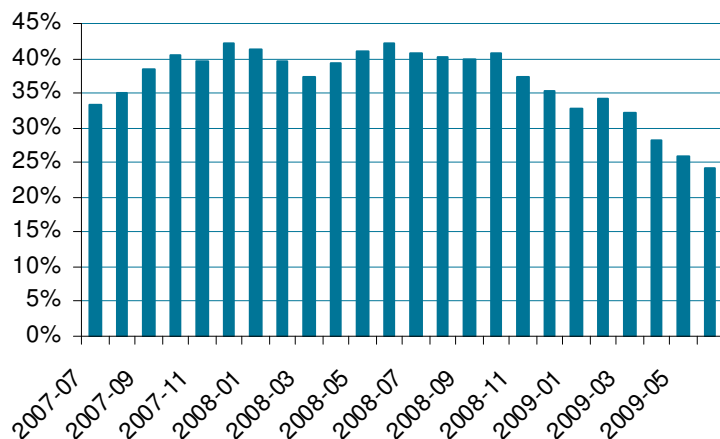
Övergångar från fas 1-2 till fas 3

Andelen deltagare som lämnar JOB innan fas 3 över tid är cirka 60 procent. I nedanstående diagram illustreras den relativa övergången till fas 3, fördelat efter startmånad i garantin. Det bygger på en uppföljning av hur många som kommit till fas 3 av dem som gått in i programmet månad för månad sedan starten i juli 2007.⁶

⁴ Detta kan ske om en deltagare som lämnat programmet senare återinträder för att därefter återigen lämna programmet

⁵ Utbildningar i Arbetsförmedlingens regi innebär inte att deltagarna lämnar programmet

⁶ Motivet till att redovisa startmånad t.o.m. juni 2009 är att den genomsnittliga tiden från första start i garantin till inträdet i fas 3 är drygt två år.

Diagram 4. Andelen som gått över till fas 3 efter startmånad i JOB (första start).

Källa: Arbetsförmedlingen

Uppföljningen visar på att hittills har i genomsnitt 37 procent (till och med startmånad 0906) gått in i fas 3. Detta resultat skiljer sig från den tidigare publicerade utflödesstudien⁷ som visade att endast 30 procent blev kvar inom JOB under 450 ersättningsdagar och därmed gått över till fas 3. Skillnaden mellan dessa två mätningar är främst att utflödesanalysen inte får med dem som kommer in senare än efter 450 ersättningsdagar i fas 3.

Värt att notera är den snabba nedgången i andelen övergångar bland dem som började i JOB från och med senhösten 2008. Detta speglar till viss del att ett stort antal personer som lämnat programmet återkommit igen efter en kortare tids arbete, utbildning, föräldraledighet eller sjukdom, och som därmed ännu inte förbrukat 450 ersättningsdagar och gått in i fas 3. Detta trots att det gått över två år sedan första starten i JOB. Det är emellertid också sannolikt att nedgången avspeglar ett förbättrat resultat. Ett stöd för den senare tolkningen är att nedgångstakten inte reduceras mycket vid upprepningen av denna körning av data mellan maj och juli. Dessutom har omsättningen från programmet ökat successivt. En förklaring till resultatutvecklingen är att den allt mer positiva utvecklingen på arbetsmarknaden även kommit deltagarna i JOB till del. Ytterligare en förklaring är att Arbetsförmedlingens arbete med att utveckla kvalitén i programmet har haft en positiv inverkan på resultatutvecklingen. För dem som började då har de efter hand mötts av en bättre arbetsmarknad som ökat chansen att komma till arbete före fas 3.

Resultat av deltagande i JOB

Här redovisas resultatet av jobb- och utvecklingsgarantin i två perspektiv:

⁷ Arbetsförmedlingen, URA 2011:1, Jobb- och utvecklingsgarantin - en studie av sannolikheten att få jobb under programtiden.

- Löpande resultatmätning, dvs. den relativa omsättningen till arbete eller utbildning baserat på månadsvisa övergångar
- Resultatet avseende status för de deltagare som lämnat programmet.

Löpande resultatmätning

Vid den löpande resultatbedömningen för JOB relateras antalet som fått arbete eller utbildning under månaden till antalet deltagare vid månadens början. Denna mätning, som redovisas i tabell 4 uppdelad på fas 1-2 och fas 3, visar att resultatet i båda delarna var högre första kvartalet i år än under motsvarande period förra året. Till viss del kan resultatutvecklingen sannolikt kopplas till arbetet som bedrivits med att utveckla kvalitén i programmet, men det speglar också sannolikt den allmänna förbättringen av arbetsmarknadsläget.

Tabellen nedan visar på att resultatet i viss mån varierar mellan olika grupper. När det gäller fas 1 och 2 uppvisade männen något högre omsättning än kvinnorna under första kvartalet 2011. Vidare är omsättningen högre i de yngre åldersgrupperna, medan det framförallt är i åldrarna över 55 år samt bland sökande med funktionsnedsättning som innebär nedsatt arbetsförmåga som omsättningen är lägre än totalen. För utrikes födda var omsättningen något lägre än genomsnittet. En ökning noteras för samtliga grupper jämfört med ett år tidigare, uppgången är större för män än för kvinnor och starkast bland de yngsta.

Tabell 4. Omsättningen till arbete eller utbildning för olika grupper i JOB. Fördelat på fas 1–2 respektive fas 3, genomsnitt per månad.

	Fas 1-2				Fas 3			
	Första halvåret 2010		Första halvåret 2011		Första halvåret 2010		Första halvåret 2011	
	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel
Kvinnor	1 055	4,0%	1 617	5,6%	108	1,5%	262	2,1%
Män	1 360	4,7%	2 532	7,0%	117	1,5%	292	2,2%
- 24 år	310	6,0%	968	8,8%	4	6,1%	6	6,8%
25-34 år	560	5,6%	936	7,5%	34	2,7%	98	4,3%
35-54 år	1 089	4,2%	1 567	5,8%	126	1,6%	312	2,4%
55- år	455	3,1%	679	4,5%	55	0,9%	137	1,3%
Funktionsnedsättning	529	3,7%	743	5,2%	83	1,4%	189	2,0%
Utrikesfödda	588	3,7%	939	5,1%	67	1,5%	157	2,0%
Total	2 415	4,3%	4 150	6,4%	224	1,5%	553	2,1%

Källa: Arbetsförmedlingen.

Även för fas 3 uppvisar alla grupper en något högre omsättning under första kvartalet 2011 än året innan. Liksom tidigare är omsättningen i ungdomsgruppen betydligt högre än genomsnittet, antalet ungdomar i fas 3 är dock litet. Omsättningen är särskilt låg bland de äldsta. När det gäller fas 3 avviker inte omsättningen för sökande med funktionsnedsättning och utrikes födda från genomsnittet.

En viktig aspekt på omsättningen är att den varierar med tiden. Det finns en tydlig tendens att sannolikheten att lämna JOB sjunker med tiden i programmet, vilket har observerats i den ovannämnda utflödesrapporten. Det är rimligt att sannolikheten att få arbete påverkas av läget på arbetsmarknaden och därför, liksom detta, varierar över tiden. Mycket talar för att den fallande omsättningen till viss del förklaras med att de mest konkurrenskraftiga sökande får arbete först och att de som stått längre från arbetsmarknaden blir kvar längre. Den med tiden i programmet fallande omsättningen till arbete förklarar i sin tur till viss del att omsättningen till arbete är lägre i fas 3 än i fas 1-2. Det innebär att den lägre omsättningen i fas 3 inte behöver vara kopplad till verksamheten eller konstruktionen i sig själv.

Deltagarnas nuvarande status

Redovisningen görs här uppdelat på dem som lämnat garantin innan fas 3 och dem som gått in i fas 3. Tabell 5 visar aktuell status (juli 2011) för personer som deltagit i JOB och inte gått till fas 3, det vill säga lämnat programmet innan fas 3, fördelat efter första deltagande period. Det framgår att av dem som gick in i JOB till och med första halvåret 2009 har mellan 47 och 50 procent gått till arbete, varav över hälften till ett arbete utan stöd. Mellan 20 och 30 procent är kvar vid arbetsförmedlingen och fortsatt utan arbete, varav dryga tio procent är öppet arbetslösa och mellan 7 och 13 procent i program med aktivitetsstöd. Andelen som gått till utbildning är låg, bara några få procent.

Tabell 5. Status i juli 2011 för personer som deltagit i JOB och inte gått vidare till fas 3 fördelat efter första inskrivning i programmet. Procent av samtliga som lämnat före fas 3.

	Andra halvåret 2007	Första halvåret 2008	Andra halvåret 2008	Första halvåret 2009
Arbete	47%	48%	50%	50%
Arbete utan stöd	31%	29%	28%	30%
Arbete med stöd	7%	8%	9%	9%
Nystartsjobb	9%	11%	13%	12%
Ej arbete fortsatt anmäld vid Arbetsförmedlingen	21%	21%	24%	29%
Öppet arbetslösa	11%	12%	13%	12%
Program med aktivitetsstöd	7%	7%	7%	13%
Övriga	3%	3%	4%	3%
Ej arbete ej anmäld vid Arbetsförmedlingen	32%	31%	26%	21%
Utbildning	2%	2%	3%	3%
Övriga orsaker	31%	29%	24%	18%
Summa	100%	100%	100%	100%

Källa: Arbetsförmedlingen

Av de totalt 36 900 som gått in i fas 3 har 5 500 eller 15 procent lämnat fas 3 till arbete eller utbildning. För dem som gått över till och sedan lämnat fas 3, framgår aktuell status (5 juli) av tabell 6.

Tabell 6. Status i juli 2011 för personer som lämnat fas 3, fördelat efter när fas 3 påbörjades.

	Andra halvåret 2009	Första halvåret 2010	Andra halvåret 2010
Arbete	38%	49%	55%
Arbete utan stöd	15%	20%	22%
Arbete med stöd	12%	14%	16%
Nystartsjobb	12%	15%	17%
Ej arbete fortsatt anmäld vid Arbetsförmedlingen	22%	21%	22%
Öppet arbetslösa	13%	13%	14%
Program med aktivitetsstöd	2%	2%	1%
Övriga	7%	6%	6%
Ej arbete ej anmäld vid Arbetsförmedlingen	39%	29%	23%
Utbildning	1%	3%	2%
Övriga orsaker	38%	27%	21%
Summa	100%	100%	100%

Källa: Arbetsförmedlingen

Det framgår att andelen som kommit i arbete efter att ha deltagit i fas 3 är högre ju senare man börjat i JOB. Motsatsen gäller andelen som är avaktualiserade av andra skäl än arbete eller utbildning, den är lägst för dem som började senast. Andelen som är kvar vid Arbetsförmedlingen och utan arbete tycks dock vara oberoende av när starten i programmet skedde.

Jobbgaranti för ungdomar UGA

Utvecklingen av antalet deltagare

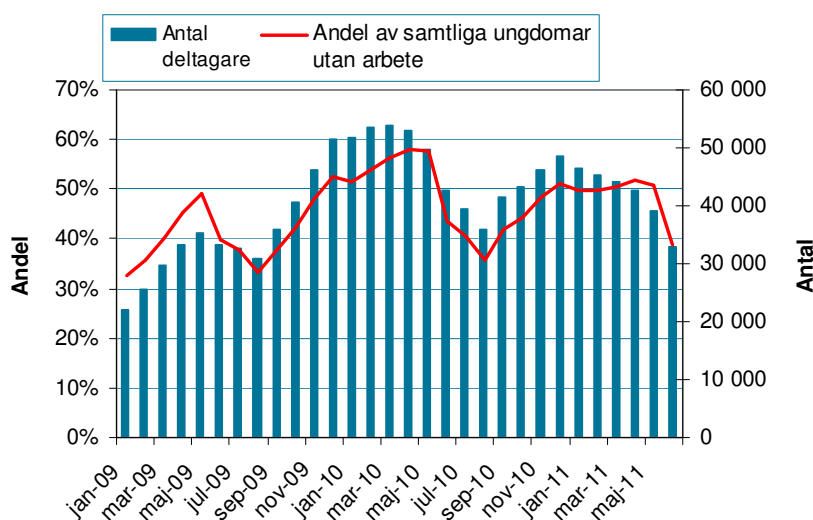
UGA är ett omfattande arbetsmarknadspolitiskt program och den huvudsakliga målgruppen är ungdomar som under en ramperiod om fyra månader varit arbetslösa sammanlagt 90 dagar eller haft deltids- eller timarbete och är berättigade till arbetslöshetsersättning. Under första halvåret 2011 har i genomsnitt per månad 41 800 personer eller 48 procent av samtliga arbetssökande ungdomar utan arbete⁸ deltagit i UGA. En minskning med i genomsnitt 9 000 personer eller fem procentenheter jämfört med första halvåret 2010. I juni uppgick antalet deltagare till 33 100, vilket motsvarade 39 procent av inskrivna ungdomar utan arbete. Merparten av övriga inskrivna ungdomar utan arbete har antingen varit arbetslösa

⁸ Med sökande utan arbete menas öppet arbetslösa plus deltagare i program med aktivitetsstöd

kortare än 90 dagar eller så deltar de i JOB. Totalt har närmare 168 000 olika personer deltagit i programmet sen starten i december 2007.⁹

Utvecklingen av antalet och andelen deltagare i UGA sedan början av 2009 illustreras i diagram 5. Där framgår att den tidigare, bortsett från säsongvariationer, kontinuerliga uppgången bröts under 2010. Antalet deltagare kulminerade i mars 2010 och andelen var som högst (56 procent) i maj 2010. I stället uppvisar omfattningen av programmet under den senaste ettårsperioden en nedåtgående trend.

Diagram 5. Deltagare i UGA; antal och andel av samtliga inskrivna ungdomar utan arbete.

Källa: Arbetsförmedlingen

Det finns en betydande säsongvariation i framför allt andelen ungdomar som deltar i UGA. Det beror till stor del på att det under sommarmånaderna finns många nya arbetssökande som varit arbetslösa kortare tid än tre månader, vilket leder till att andelen i programmet av samtliga utan arbete i programmet sjunker.

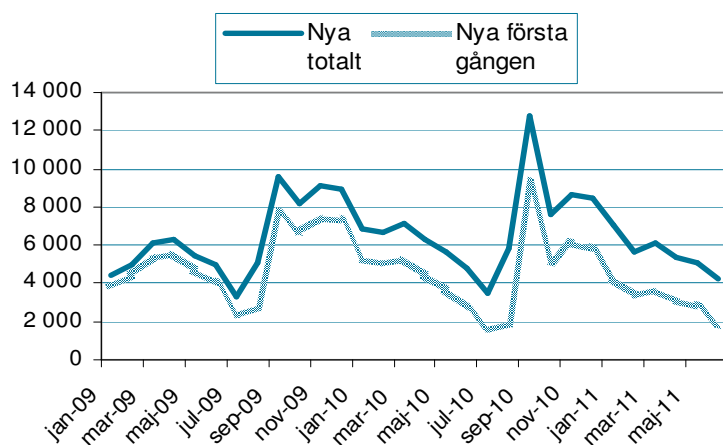
Att antalet deltagare i programmet minskat förklaras till viss del av att arbetsmarknadsläget för ungdomar förbättrats men även av Arbetsförmedlingens kontinuerliga arbete med att höja kvalitén på insatserna inom programmet. Sammantaget har utvecklingen medfört ett vikande inflöde och en ökande omsättning till arbete. En annan orsak till att programmet minskar volymmässigt är att fler deltagare har gått över till JOB, vilket de gör efter totalt 15 månader i UGA.

⁹ Avser unika personer som deltagit någon gång.

Utvecklingen av inflödet

Under första halvåret 2011 har antalet nya deltagare i UGA uppgått till 32 200. Av dessa är ett visst antal personer (drygt 40 procent) återinträdare som har deltagit i programmet någon gång tidigare och därefter åter gått in i programmet. De som tidigare varit i programmet har antingen haft arbete, utbildning eller motsvarande så kort tid att de haft rätt till återinträde direkt när de blivit arbetslösa, alternativt har de erbjudits programmet efter 90 dagars ny arbetslöshetstid. Antalet personer som börjat första gången har uppgått till 19 000 under första halvåret 2011. Utvecklingen enligt båda dessa mått sedan början av 2009 illustreras i diagram 6. Det framgår att den tidigare stigande trenden i tillflödet av nya deltagare bröts redan under senare delen av 2009. Under 2010 och hittills under 2011 kan de perioder med ökat inflöde till stor del förklaras med säsongsmässiga variationer.

Diagram 6. Antalet nya deltagare i UGA, totala antalet som börjat respektive antalet som gått in i programmet första gången.

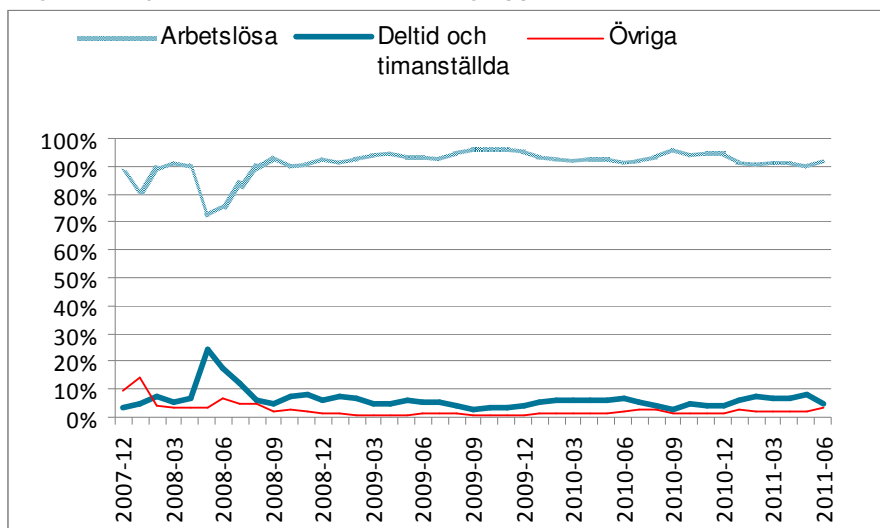

Källa: Arbetsförmedlingen

Från 1 januari 2011 har målgruppen för programmet utvidgats från tidigare villkor om 90 dagars sammanhängande tid i arbetslöshet till 90 arbetslösa dagar under en fyra månadersperiod. Detta har bidragit till att inflödet hittills under innevarande år inte har minskat i samma utsträckning som antalet arbetslösa ungdomar.

Målgrupper

Som nämnts ovan består målgruppen för UGA huvudsakligen av heltidsarbetslösa samt deltidsarbetslösa och timanställda som har arbetslöshetsersättning. Det framgår av diagram 7 att heltidsarbetslösa utgjort omkring 90-95 procent av de nya deltagarna under de senaste åren. En svag ökning av andelen deltidsarbetslösa och timanställda noteras hittills 2011 jämfört med 2010. Omfattningen av deltagare från övriga målgrupper är liten.

Diagram 7. Nya i UGA fördelade efter målgrupp.

Källa: Arbetsförmedlingen

Sammansättning av deltagare i UGA.

Deltagarnas sammansättning avseende kön och ålder (över och under 20 år samt över 25 år), andel med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga och andelen utrikes födda samt fördelningen efter högsta utbildningsnivå illustreras i tabell 7. Jämförelsen görs med motsvarande fördelning bland samtliga inskrivna ungdomar utan arbete.¹⁰

Det framgår att den tidigare ökningen av andelen män har brutits.¹¹ Det kan hänföras till att andelen män bland samtliga utan arbete minskat, även om männen fortfarande är i majoritet både i garantin och bland samtliga inskrivna ungdomar utan arbete. Orsaken till männens minskade andel i programmet torde spegla att förbättringen på arbetsmarknaden varit mer markant i mansdominerade branscher

Såväl andelen utrikes födda ungdomar som andelen ungdomar med funktionsnedsättning har ökat något jämfört med motsvarande period föregående år. Under första halvåret 2011 deltog i genomsnitt 2 400 ungdomar med funktionsnedsättning i programmet, vilket var 600 fler än ett år tidigare. Antalet utrikes födda ungdomar i UGA uppgick till 6 200, vilket var i stort sett lika många som året tidigare trots att totala antalet deltagare minskat.

¹⁰ Med sökande utan arbete menas öppet arbetslösa samt deltagare i program med aktivitetsstöd.

¹¹ Arbetsförmedlingen, Återrapportering Fördjupade analyser 2010 Dnr: 1.1-2009/294720

Tabell 7. Sammansättning av deltagare i UGA.¹² Jämförelse med samtliga inskrivna ungdomar i december 2010.

	Deltagare i UGA		Ungdomar utan arbete december 2010
	Första halvåret 2010	Första halvåret 2011	
Kvinnor	40%	45%	43%
Män	60%	55%	57%
15-19 år	21%	22%	24%
20-24 år	75%	74%	76%
25-34 år	4%	4%	0%
Funktionsnedsättning	4%	6%	7%
Ej funktionsnedsättning	96%	94%	93%
Utrikesfödda	13%	15%	16%
Inrikesfödda	87%	85%	84%
Förgymnasialt utb.	16%	19%	21%
Gymnasie utb.	79%	76%	73%
Eftergymnasial utb.	5%	5%	5%
Total	100%	100%	100%

Källa: Arbetsförmedlingen

Deltagarnas utbildningsnivå

Det framgår av tabellen ovan att drygt 75 procent av deltagarna i programmet har gymnasieutbildning som högsta utbildning. Andelen med förgymnasial utbildning har ökat något jämfört med föregående år. Problemet med deltagare med otillräcklig utbildning är dock sannolikt större eftersom det är många av de gymnasieutbildade som inte har behörighet för vidare studier. För att få behörighet till högre studier ska man vara godkänd i minst 90 procent av kurspoängen från ett nationellt eller specialutformat program. Även betyg "icke godkänd" kan ingå i en slutförd utbildning. Enligt Skolverkets statistik hade 64 procent av 20-åringarna 2010 grundläggande behörighet för att komma i fråga för universitets- eller högskolestudier. Andelen har varit konstant de senaste 5 åren.¹³ Andelen av deltagarna i UGA som har grundläggande behörighet är troligtvis inte högre än ungdomsgruppen totalt i riket.

En stor del av varje årskull ungdomar lämnar skolan utan fullständiga betyg, vilket leder till att de får sämre förutsättningar att komma in på arbetsmarknaden. Eftersom alltför många av de lediga jobben ställer krav på gymnasieutbildning blir följden att en stor grupp ungdomar även fortsättningsvis kommer att ha svårigheter att etablera sig på arbetsmarknaden, med en hög strukturarbetslöshet som följd.

¹² Att det finns deltagare i programmet som är över 25 beror på att de påbörjat programmet innan de fyllt 25

¹³ Ref. Skolverket.se/statistik & analys/gymnasieskolan/efterfrågade mått

Arbetsförmedlingen kan erbjuda ungdomar komplettering till en yrkesutbildning, i form av enstaka moduler eller förberedande utbildning inför reguljär utbildning. För en del ungdomar är detta fullt tillräckligt men för andra som står långt från arbetsmarknaden, framförallt de utan slutbetyg, behövs andra insatser. Ungdomar med otillräcklig utbildning har svårt att få fäste på arbetsmarknaden. Många har en negativ erfarenhet av utbildning och alla har inte motivation att läsa in gymnasiet vare sig på folkhögskola eller komvux. Med en kombination av Arbetsförmedlingens aktiviteter (inklusive folkhögskolesatsningen) och det förhöjda studiebidraget¹⁴ kan fler motiveras att gå klart gymnasiet eller att gå en yrkesutbildning genom Arbetsförmedlingen. Detta förbättrar deras möjligheter att komma in på arbetsmarknaden. Ett exempel på hur Arbetsförmedlingen utvecklar arbetet med ungdomar som står långt ifrån arbetsmarknaden är projektet Unga in. Ungdomar utan kontakt med vare sig Arbetsförmedlingen eller andra myndigheter har i projektet "Unga in" fått en chans att få stöd och komma in på arbetsmarknaden. Hittills har 90 ungdomar deltagit och av dem som har avslutat projektet är 30 procent i jobb och 14 procent i studier.

Tid i UGA

Mer än hälften av deltagarna i UGA har sammantaget varit inskrivna i programmet mer än 6 månader. En av fyra har varit inskriven mindre än tre månader. Tiden i tabellen nedan visar sammantagen tid i programmet, vilket inkluderar avbrott, se förklaring sidan 15 avsnittet Tid i JOB. Även om majoriteten (59 procent) har varit i programmet mer än 6 månader är det många av deltagarna som har varit relativt kort tid i programmet. Det visar på att även om antalet som lämnar programmet är stort, har inflödet av nya deltagare fortsatt varit högt.

Tabell 8. Tid i UGA

Tid i UGA	Antal	Andel
0-90 dagar	6 434	19%
91- 180 dagar	7 149	22%
181- dagar	19 485	59%
Totalt	33 068	100%

Omsättningen i programmet

Antalet personer som lämnat UGA samt antalet därav som gått till arbete eller utbildning, visas i tabellen nedan. Observera att årssiffrorna för 2008-2010 avser unika personer som någon gång lämnat garantin. Detta visar på en markant uppgång, särskilt för 2010 jämfört med 2009. Kvartalssiffrorna visar samtliga övergångar (samma person kan förekomma mer än en gång). Här framgår att antalet övergångar till arbete eller utbildning legat på i stort

¹⁴ Arbetslösa ungdomar mellan 20-24 år, som är inskrivna i UGA eller i JOB vid studiernas början, har möjlighet att börja studera under 2011 med en högre bidragsnivå i studiemedel från CSN.

sett samma nivå under första halvåret 2011 som under motsvarande period 2010, samtidigt som antalet deltagare i programmet minskat över tid. Detta speglar en ökad relativ omsättning, det vill säga att en större andel av deltagarna har kommit ut i arbete eller börjat en utbildning under 2011 jämfört med motsvarande period 2010.

Tabell 9. Omsättningen i UGA och därav till arbete eller utbildning. Summa per år 2008 – 2010 samt kvartalsdata januari 2010 – juni 2011. Årsdata avser unika individer och kvartalsdata antalet övergångar.

	- därav till		
	Lämnat UGA totalt	arbete/utbild ning	Till JOB
2008	12 065	6 753	32
2009	36 274	18 704	2 156
2010	73 155	37 016	8 698
Kv1 2010	17 431	10 657	2 708
Kv2 2010	26 630	18 718	3 247
Kv3 2010	22 423	15 092	2 830
Kv4 2010	16 739	8 796	3 368
Kv1 2011	21 957	12 722	4 472
Kv2 2011	24 601	16 914	3 227

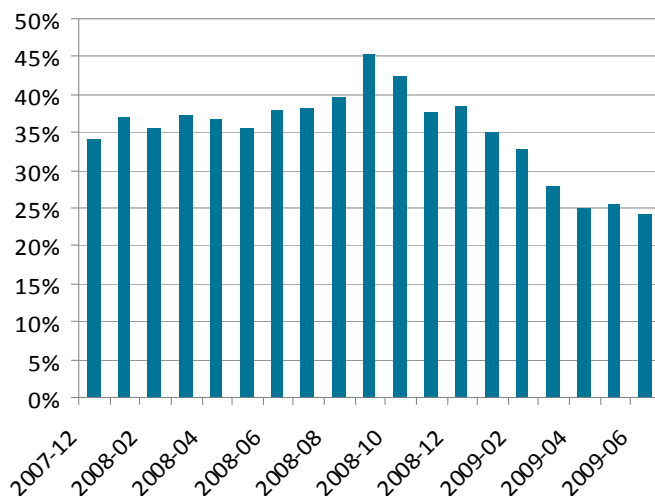
Källa: Arbetsförmedlingen

Innan omsättningen analyseras vidare avseende hur stor del av deltagarna som uppvisar ett positivt resultat, och framförallt de som gått till ett arbete, ska övergångarna till JOB studeras närmare och sker i nästa kapitel.

Övergångarna från UGA till JOB

Av nedanstående diagram framgår andelen som hittills gått vidare till JOB av dem som påbörjat UGA, fördelat efter startmånad i programmet.

Diagram 8. Andel som gått över från UGA till JOB efter första start i UGA, vid mätning juli 2011.

Källa: Arbetsförmedlingen

Den genomsnittliga kalendertiden från första start i UGA till inträdet i JOB är 17 månader. Resultatet av denna uppföljning visar att andelen övergångar till JOB är lägre för dem som gick in i UGA under 2009 (i genomsnitt 28 procent per månad) jämfört med dem som påbörjat programmet tidigare (38 procent). Även om något fler kan antas gå över senare, framför allt bland dem som gick in i UGA under andra halvåret 2009, visar underlaget en tydlig minskning av andelen som går över till JOB. Trots att antalet övergångar till JOB har ökat, vilket till viss del styrs av inflödet 15 månader tidigare, har andelen minskat.

En trolig slutsats är att drygt 70 procent av dem som gick in i UGA under 2009 har lämnat programmet och inte gått vidare till JOB. En förklaring till att en högre andel av dem som gick in under 2009 än bland dem som gick in i garantin tidigare har lämnat programmet är förbättringen av arbetsmarknadsläget. En ytterligare förklaring är att Arbetsförmedlingens arbete med att utveckla kvalitén i programmet har haft en positiv inverkan på resultatutvecklingen.

Resultat av deltagande i UGA

På samma sätt som för JOB redovisas resultatet för UGA här i två perspektiv:

- Löpande resultatmätning, det vill säga den relativa omsättningen till arbete eller utbildning månadsvis.
- Resultatet avseende status för de deltagare som lämnat programmet.

Löpande resultatmätning

Vid den löpande resultatredovisningen för UGA relateras antalet som fått arbete eller utbildning under månaden till antalet deltagare vid månadens början. Som framgår av tabellen nedan har omsättningen ökat under första halvåret 2011 jämfört med motsvarande period 2010. Omsättningen har ökat i samma grad för män och kvinnor, men ligger fortsatt på en något högre nivå bland männen. Samtliga delgrupper uppvisar en ökad omsättning jämfört med 2010. Bland sökande med funktionsnedsättning och utrikes födda är omsättningen lägre än för genomsnittet.

Tabell 10. Omsättningen till arbete eller utbildning för olika grupper i UGA¹⁵.

	Första halvåret 2010 antal	Första halvåret 2010 andel	Första halvåret 2011 antal	Första halvåret 2011 andel
Kvinnor	1 768	8,7%	2 104	10,6%
Män	3 128	9,8%	2 836	11,6%
15-19 år	805	6,9%	886	8,5%
20-24 år	3 853	10,0%	3 822	11,9%
25-34 år	239	11,5%	232	12,9%
Funktionsnedsättning	113	6,2%	177	7,4%
Utrikesfödda	448	7,0%	518	8,3%
Total	4 896	9,4%	4 939	11,1%

Källa: Arbetsförmedlingen

¹⁵ Förklaringen till att det finns deltagare i programmet som är över 25 år är att de påbörjat programmet innan de fyllt 25 år.

Resultat, det vill säga status, för dem som lämnat programmet

Av nedanstående tabell framgår aktuell status (tidpunkt) för personer som deltagit i UGA och inte gått vidare till JOB fördelat efter första deltagandeperiod. Det framgår att av dem som gick in i garantin under 2009 har runt 60 procent gått till arbete, varav det stora flertalet har gått till ett arbete utan stöd. Bland dem som började tidigare i UGA är andelen i arbete något lägre. Det förklaras sannolikt av att de mött en sämre arbetsmarknad. I stället är andelen öppet arbetslösa och andelen som avaktualiserats av annan orsak än arbete eller utbildning högre bland dem.

Tabell 11. Status (5 juli 2011) för personer som deltagit i UGA och inte gått vidare till JOB fördelat efter inskrivningstidpunkten i programmet. Procent av samtliga som lämnat utan att gå till JOB.

	Första halvåret 2008	Andra halvåret 2008	Första halvåret 2009	Andra halvåret 2009
Arbete	53%	52%	60%	59%
Arbete utan stöd	45%	44%	55%	53%
Arbete med stöd	4%	4%	2%	1%
Nystartsjobb	3%	4%	4%	4%
Ej arbete försatt anmäld vid Arbetsförmedlingen	19%	16%	12%	14%
Öppet arbetslösa	9%	8%	6%	5%
Program med aktivitetsstöd	7%	6%	5%	7%
Övriga	2%	2%	1%	1%
Ej arbete ej anmäld vid Arbetsförmedlingen	29%	32%	28%	27%
Utbildning	13%	17%	15%	15%
Övriga orsaker	16%	15%	12%	12%
Summa	100%	100%	100%	100%

Källa: Arbetsförmedlingen

Andelen som gått till utbildning är betydligt högre bland UGA deltagarna än bland JOB deltagarna, vilket förklaras av att en större andel av deltagarna i UGA återupptar sina gymnasiestudier eller påbörjar eftergymnasial utbildning

Aktiviteter utifrån individuella behov

Beskrivning av arbetssätt

JOB och UGA innehåller individuellt utformade aktiviteter som syftar till att deltagarna ska få det stöd de behöver för att komma i arbete så snabbt som möjligt. När respektive garantiprogram påbörjas sker en fördjupad kartläggning som ska ge en grund för vilken eller vilka aktiviteter varje deltagare har behov av. Resultatet av den fördjupade kartläggningen leder fram till en revidering av handlingsplanen. Initialt handlar det för merparten av deltagarna om intensifierade förmedlingsinsatser följt av praktik eller utbildningsaktiviteter utifrån behov. En utgångspunkt för såväl UGA som JOB är att jobbsökaraktiviteterna pågår tills målet uppnås, och för de deltagare som har behov av andra aktiviteter ska dessa aktiviteter ske

parallellt med jobbsökaraktiviteterna. Aktivitetsnivån i programmen ska vara hög och stödet från arbetsförmedlaren ska vara anpassat efter varje enskild deltagares behov.

Aktiviteterna inom UGA respektive JOB består dels av aktiviteter som innehållsmässigt motsvarar andra arbetsmarknadspolitiska program, som exempelvis utbildning och arbetspraktik, dels av aktiviteter som innebär ett intensifierat stöd från Arbetsförmedlingen i jobbsökandet. Det sker framförallt i form av fördjupad kartläggning och jobbsökaraktiviteter med utökat stöd, exempelvis jobbsökaraktiviteter med coaching. Redovisningsmässigt delar Arbetsförmedlingen upp dessa aktiviteter utifrån om de är arbetsplatsförlagda eller inte.

En viktig del i Arbetsförmedlingens arbete för att förbättra kvalitén i garantierna är att arbeta för att fler av dem som har behov av arbetsplatsförlagda aktiviteter också får det. För de deltagare där enbart jobbsökande inte bedöms tillräckligt ger arbetsplatsförlagda aktiviteter värdefulla ingångar till arbetsmarknaden. Deltagare som får chans att, i jobblänkande situationer, visa upp sina färdigheter och därmed få en anställning kan ses som en ”inträngningseffekt” på arbetsmarknaden. Alla aktiviteter ska vara inriktade på att förbättra förutsättningarna att få arbete. Samtidigt som det är viktigt att vara medveten om att det för många av deltagarna som står långt ifrån arbetsmarknaden och har svaga nätverk krävs en kedja av aktiviteter för att de ska få arbete.

Av de förordningsstyrda aktiviteterna definieras arbetspraktik, praktisk kompetensutveckling, arbetsträning¹⁶, förstärkt arbetsträning, utbildning, start av näringsverksamhet och Lyft¹⁷ som arbetsplatsförlagda aktiviteter. Inom dessa insatser kan det finnas behov av en arbetsförlagd kartläggning för att definiera vilka behov som finns och vilken planering som ska göras för den enskilde. I sin rapport¹⁸ tar IFAU upp utvärderingar som visar på att den yrkesinriktade arbetsmarknadsutbildningen har betydande positiva effekter för deltagarna. Det finns även resultat som tyder på att arbetsmarknadsutbildning hade positiv effekt på deltagarnas övergång till sysselsättning.

Utöver dessa aktiviteter är det sedan mars 2010 möjligt att bland annat registrera kompletterande uppgifter och följa upp hur många som arbetar i någon utsträckning inom ramen för programmet. Merparten av dessa är antingen deltidsarbetande eller har timanställning parallellt med tiden i

¹⁶ Arbetsträning och förstärkt arbetsträning är enbart aktiviteter inom Jobb- och utvecklingsgarantin

¹⁷ Lyft upphörde 1 januari 2011

¹⁸ IFAU 2011:7, Arbetsmarknadspolitikens effekter på sysselsättning och arbetslöshet – en översikt

programmet och ingår i kolumnen arbete i tabellen nedan. Dessa ingår inte i redovisningen av arbetsplatsförlagda aktiviteter. Nedan ges en bild av antalet aktiviteter deltagare i programmen tog del av i juni 2011. En deltagare kan ha fler aktiviteter samtidigt.

Tabell 12. Antal aktiviteter JOB fas 1 – 2 och UGA, juni 2011.

Aktivitet	Antal JOB	Andel JOB	Antal UGA	Andel UGA
Jobbsökaktivitet med coaching	24 967	37%	18 037	50%
Arbetsförlagda aktiviteter	14 172	21%	4 135	11%
Varav: <i>Arbetspraktik</i>	3 885	6%	2 036	6%
<i>Arbetsstråning</i>	2 015	3%	0	0%
<i>Förstärkt arbetsstråning</i>	2 962	4%	0	0%
<i>Arbetslivsinriktad rehabilitering</i>	786	1%	293	1%
<i>Lyft</i>	29	0%	5	0%
<i>Praktisk kompetensutveckling</i>	10	0%	23	0%
<i>Projekt</i>	220	0%	1	0%
<i>Start av näringsverksamhet</i>	662	1%	101	0%
<i>Utbildning</i>	3 603	5%	1 676	5%
Kompletterande aktör	7 129	11%	6 218	17%
Fördjupad kartläggning	9 072	14%	2 208	6%
Ingen registrerad aktivitet	6 934	10%	3 260	9%
Arbete	3 692	6%	2 219	6%
Förhindrad	114	0%	24	0%
Förberedande insatser	836	1%	0	0%
	66 916	100%	36 101	100%

Källa: Arbetsförmedlingen

För att programmen ska vara så effektiva som möjligt och leda till förkortade tider i arbetslöshet, är det av stor vikt att deltagarna får aktiviteter utifrån individuella behov. Registerdata kan endast visa vilken eller vilka aktiviteter deltagaren har eller har haft, inte om aktiviteterna är anpassade efter individuella behov.

Arbetsförmedlingen har därför genomfört intervjuundersökningar med ett urval av deltagarna i UGA och JOB fas 1 - 2 samt fas 3. Deltagarperspektivet ger en bild av deltagarnas uppfattning om aktiviteterna.

Deltagarundersökning UGA

Det underlag från intervjuer med deltagare i UGA som redovisas i rapporten handlar om hur aktiviteterna varit anpassade till deltagarnas behov, men även hur många jobb deltagarna sökt, hur mycket tid som ägnats åt aktiviteter och jobbsökande samt i vilken utsträckning deltagarna är nöjda med programmet. Intervjuerna genomfördes under tiden mars till april 2011. Antalet i urvalet var 1 000 deltagare och antalet svarande var 706 totalt, det vill säga en svarsfrekvens på drygt 70 procent.

Aktiviteter utifrån individuella behov

Om du tänker på den senaste veckan enbart, hur har aktiviteterna under den veckan varit anpassade efter dina behov?

Mycket bra	Ganska bra	Varken bra eller dåligt	Ganska dåligt	Mycket dåligt
24%	29%	29%	11%	6%

Av dem som svarat att de haft aktivitet uppgav merparten (53 procent) att aktiviteterna varit ganska eller mycket bra anpassade till deras behov. Att aktiviteterna varit ganska eller mycket dåligt behovsanpassade uppgav 6 respektive 11 procent. Andelen av dem som haft aktivitet, och som uppgett att aktiviteterna varit mycket eller ganska bra anpassade, var högre 2011 vid jämförelse med resultaten från motsvarande undersökning i åiterrapporteringen för 2010. Vidare är andelen som svarat ganska eller mycket dåligt lägre 2011 jämfört med föregående år

Av de intervjuade uppgav 43 procent att de inte hade haft någon aktivitet senaste veckan. I 2010 års undersökning var motsvarande andel 40 procent. Skillnaden är inte statistiskt signifikant. Det finns flera förklaringar till den relativt sett höga andel som uppger att de inte haft någon aktivitet. En del deltagare har deltids- eller timjobb och en del har fått heltidsarbete eller börjat studera men är utifrån förordningen kvar i programmet i 30 dagar efter att jobbet påbörjats. Vidare har flera av aktiviteterna innehållsmässigt likheter med det stöd och kontakter som de haft med Arbetsförmedlingen före programmet. Detta gäller framförallt jobbsökaraktiviteter med coachning och fördjupad kartläggning och andra aktiviteter som Arbetsförmedlingen eller kompletterande aktörer anordnar. Deltagarna definierar inte alltid dessa stöd som aktiviteter, vilket till en del kan förklaras med att personer i dessa aktiviteter inte befinner sig på plats hos Arbetsförmedlingen eller hos den kompletterande aktören dagligen. Cirka 70 procent av deltagarna i UGA och 60 procent i JOB deltar i jobbsökaraktiviteter eller kartläggning antingen hos Arbetsförmedlingen eller hos en kompletterande aktör.

En annan möjlig förklaring till att många upplever att de inte har någon aktivitet kan vara att det uppstått ett uppehåll mellan två aktiviteter eller att deltagarna väntar på någon aktivitet som ännu inte påbörjats. Detta gäller framförallt för dem som inom kort kommer att påbörja praktik eller utbildning.

Arbetsförmedlingen har haft svårigheter att hitta tillräckligt många praktikplatser och andra arbetsplatsförlagda aktiviteter i den utsträckning som det har funnits behov av. Arbetsförmedlingen arbetar nu aktivt för att tillsammans med näringslivet och andra arbetsgivare öppna fler dörrar för de som står långt ifrån arbetsmarknaden. Ett exempel på ett framgångsrikt koncept är det samarbetet som Arbetsförmedlingen bedriver tillsammans med Swedbank.

Som nämnts ovan befinner sig merparten av deltagarna i aktiviteter där jobbsökande är det huvudsakliga innehållet. En förutsättning för att deltagarna ska komma i arbete är aktivt arbetssökande. En indikator på vad

som görs inom programmet är hur många jobb deltagarna söker och hur mycket tid som ägnas åt jobbsökande.

Antal sökta jobb de senaste 30 dagarna

Hur många jobb har du sökt de sista 30 dagarna?					
0 jobb	1 jobb	2-5 jobb	6-10 jobb	Mer än 10 jobb	I genomsnitt
14%	4%	27%	22%	34%	11

I genomsnitt söker deltagarna i programmet 11 jobb i månaden. Det är fler än genomsnittet för öppet arbetslösa och programdeltagare som under 2010 låg på cirka 7 jobb per månad och för ungdomar på cirka 9 jobb. Resultaten indikerar att sökaktiviteten, sett i det här perspektivet, är förhållandevis hög och att fokus i programmet ligger på jobbsökande.

Av dem som inte sökt något jobb, 14 procent, svarar cirka två av tre på en tilläggsfråga att det beror på att de har börjat/ska börja arbeta eller påbörjat/ska påbörja studier. Övriga menar att det finns andra anledningar som att inga arbeten finns som passar, sjukskrivningar med mera.

Generellt tenderar sökaktiviteten att minska efter en tids arbetslöshet och en viktig utgångspunkt för programmet är att verka för att sökaktiviteten intensifieras. Deltagarundersökningen visar att mer än 8 av 10 antingen sökte fler jobb (43 procent) eller ungefär lika många som förut (40 procent). En mindre andel, 17 procent, uppgav att de sökte färre jobb i programmet jämfört med innan de påbörjade programmet.

Förutom att söka många jobb är det också viktigt att söka arbete på rätt sätt. En majoritet av deltagarna (53 procent) ansåg att de blivit bättre på att söka jobb genom Arbetsförmedlingens aktiviteter.

Antal sysselsatta timmar

Under hur många timmar har du den senaste veckan varit sysselsatt i aktivitet och eget jobbsökande?				
0 timmar	1-3 timmar	4-10 timmar	Mer än 10 timmar	I genomsnitt
17%	15%	31%	37%	13 timmar

I genomsnitt lägger deltagarna i programmet ner 13 timmar per vecka på aktiviteter och eget jobbsökande. Även om ordnade heltidsaktiviteter på plats hos Arbetsförmedlingen eller hos kompletterande aktör inte vare sig är effektivt eller resursmässigt möjligt, är det av stor vikt att planeringen görs så att deltagarna är aktiva på heltid för att lösa sin arbetslöshetssituation.

Nöjdhet med UGA som helhet

Hur nöjd är du med jobbgarantin för ungdomar som helhet?				
Mycket nöjd	Ganska nöjd	Varken nöjd eller missnöjd	Ganska missnöjd	Mycket missnöjd
15%	39%	33%	9%	4%

På frågan hur nöjd man var med UGA som helhet svarade mer än hälften av de intervjuade att de var nöjda med programmet. En tredjedel uppgav att de varken var nöjda eller missnöjda. En mindre andel, 13 procent, av de intervjuade var ganska eller mycket missnöjda med programmet.

Stödet från arbetsförmedlaren

Vad tycker du om det stöd du får från din arbetsförmedlare?				
Mycket bra	Ganska bra	Varken bra eller dåligt	Ganska dåligt	Mycket dåligt
16%	41%	26%	10%	7%

En majoritet, 57 procent, av de intervjuade deltagarna var mycket eller ganska nöjda med stödet från sin arbetsförmedlare.

Sammantaget visar intervjuerna med deltagare i UGA att många är nöjda med programmet och med stödet från sin arbetsförmedlare. Samtidigt som alltför många uppger att de inte har aktivitet eller är aktiva i den utsträckning som förordningen föreskriver.

Deltagarundersökning JOB fas 1 och 2

Intervjuerna med deltagare i JOB fas 1 och 2 tar upp aktiviteternas omfattning, inriktning och anpassning till behov, upplevelse av stöd från Arbetsförmedlingen, jobbsökande och nöjdhet med programmet. Intervjuerna genomfördes under tiden april till maj 2011. Antalet i urvalet var 1 000 varav 723 svarade, en svarsfrekvens på 72 procent.

Under 2010 genomfördes två liknande deltagarundersökningar: "Jobb- och utvecklingsgarantin – en studie ur deltagarnas perspektiv¹⁹ och "Vad gör de i Jobb- och utvecklingsgarantin²⁰". I Arbetsförmedlingens återkommande sökandeundersökning ingick även en tillägsfråga för maj 2010 kring aktiviteternas anpassning till deltagarnas behov. Jämförelser har gjorts där det kan anses relevant utifrån frågornas utformning.

Aktiviteter utifrån individuella behov

Om du tänker på den senaste veckan enbart, hur har aktiviteterna under den veckan varit anpassade eftr dina behov?				
Mycket bra	Ganska bra	Varken bra eller dåligt	Ganska dåligt	Mycket dåligt
22%	38%	28%	6%	6%

Deltagarnas upplevelse av i vilken grad aktiviteterna är anpassade efter behov har stor betydelse för programmets effektivitet. Av dem som svarat att

¹⁹ Arbetsförmedlingen, URA 2010:2"

²⁰ IFAU 2010:15

de haft aktivitet ansåg 60 procent att dessa var mycket eller ganska bra anpassade efter behov, medan 12 procent ansåg att anpassningen var ganska eller mycket dålig. Jämfört med sökandeundersökningen föregående år är de positiva omdömena på samma nivå medan de negativa omdömena minskat med 17 procent.

Av deltagarna uppger 36 procent att de saknade aktivitet senaste veckan. Det är en ökning med 7 procentenheter vid jämförelse med motsvarande fråga föregående år. Tänkbara förklaringar till den höga andelen sammanfaller till stora delar med det som redovisats under motsvarande fråga tidigare för jobbgarantin för ungdomar. Det vill säga en viss andel arbetar helt eller delvis, betraktar inte jobbcoachning och kartläggning som aktiviteter med mera. Men det är även så att deltagarna saknar aktiviteter vissa perioder. Detta inte minst beroende på svårigheter att finna de aktiviteter som hänförs till fas 2 med arbetsplatsförlagda aktiviteter.

Antal sökta jobb de senaste 30 dagarna

Hur många jobb har du sökt de sista 30 dagarna?					
0 jobb	1 jobb	2-5 jobb	6-10 jobb	Mer än 10 jobb	I genomsnitt
21%	4%	29%	18%	29%	10

Jobsökandet är en bärande del av programmet. Deltagarna i JOB fas 1 och 2 söker i genomsnitt 10 jobb i månaden. Det är, även för denna grupp, fler än genomsnittet för samtliga arbetslösa som under 2010 i genomsnitt sökte 7 jobb per månad. Närmare en tredjedel uppger att de sökt mer än 10 jobb senaste månaden. Av de 21 procent som uppger att de inte sökt något jobb svarar hälften på en tilläggsfråga att det beror på att de har börjat/ska börja arbeta eller har påbörjat/ska påbörja studier. Övriga menar att det finns andra anledningar, inga arbeten som passar, sjukskrivningar med mera. På frågan om deltagarna söker fler jobb nu jämfört med perioden innan programmet svarar 29 procent ja medan 57 procent anser att man söker ungefär lika många.

På frågan om deltagarna anser sig vara bättre på att söka jobb svarar en tredjedel ja medan två tredjedelar svarar nej eller att det är som tidigare. Frågeställningen om programmet har gjort deltagarna mer motiverade att söka jobb säger en fjärdedel av deltagarna att de anser detta medan två tredjedelar anser att motivationen är som tidigare.

Antal sysselsatta timmar

Under hur många timmar har du den senaste veckan varit sysselsatt i aktivitet och eget jobbsökande?				
0 timmar	1-3 timmar	4-10 timmar	Mer än 10 timmar	I genomsnitt
16%	12%	30%	42%	15 timmar

Tabellen ovan visar på att deltagarna i genomsnitt är sysselsatta 15 timmar i veckan med aktivitet och eget jobbsökande. Med tanke på att de flesta deltar

i programmet på heltid är det en låg aktivitetsnivå. Att aktiviteter och eget jobbsökande pågick högst 10 timmar den senaste veckan uppger 58 procent. Detta motsvarar i stort resultatet från IFAU:s deltagarundersökning. Den bild som framträder ger ytterligare ett skäl till att fortsätta ansträngningarna att öka andelen arbetsplatsförlagda aktiviteter.

Nöjdhet med JOB som helhet

Hur nöjd är du med jobb- och utvecklingsgarantin som helhet?				
Mycket nöjd	Ganska nöjd	Varken nöjd eller missnöjd	Ganska missnöjd	Mycket missnöjd
12%	28%	36%	13%	12%

Deltagarnas svar visar på att 40 procent är mycket eller ganska nöjda med programmet medan 25 procent är mycket eller ganska missnöjda. Jämfört med UGA betyder det att färre deltagare i JOB fas 1 och 2 är nöjda och fler är missnöjda.

Stödet från arbetsförmedlaren

Vad tycker du om det stöd du får från din arbetsförmedlare?				
Mycket bra	Ganska bra	Varken bra eller dåligt	Ganska dåligt	Mycket dåligt
18%	29%	25%	12%	16%

Närmare hälften av deltagarna anser att stödet från sin förmedlare är mycket eller ganska bra. Drygt en fjärdedel anser att stödet är mycket eller ganska dåligt medan lika stor andel anser att stödet varken är bra eller dåligt. Många av deltagarna i garantierna behöver konkret stöd från Arbetsförmedlingen för att komma i kontakt med presumtiva arbetsgivare. Ett sådant stöd är ackvirering av platser eller andra arrangerade möte mellan deltagare och arbetsgivare. På frågan om något sådant möte har kommit till stånd den senaste månaden svarar 15 procent ja medan 85 svarar nej. Kontakten mellan deltagare och arbetsförmedlare är i genomsnitt antal gånger per månad; besök 1,39, telefon 1,0 och e-post 0,8.

Sammantaget visar deltagarundersökningen för JOB fas 1 och 2 att tre av fyra intervjuade är nöjda eller varken nöjda eller missnöjda med programmet. Liknande resultat framkom i rapporten "Jobb- och utvecklingsgarantin- en studie ur deltagarens perspektiv"²¹ och det stärker bilden av att missnöjet med programmet från deltagarna inte är den dominerande bilden när ett urval tillfrågas om hur nöjda de är med programmet. Av de deltagare som deltagit i aktiviteter svarar en majoritet att de upplever att aktiviteten är väl anpassad efter det egna behovet. Undersökningen visar också att det är knappt hälften av deltagarna som anser att tiden i JOB inneburit att deras chanser att hitta ett arbete ökat. Aktivitetsnivån framstår som låg i förhållande till programmets utformning och deltagarna tycks efterfråga bättre stöd ifrån sin arbetsförmedlare.

²¹ Arbetsförmedlingen, URA 2010:2

Vilka aktiviteter deltagarna har erbjudits

För att redovisa vilka aktiviteter deltagarna har erbjudits kommer flera olika underlag att användas. Dels redovisas hur stor andel av deltagarna som någon gång under programtiden fått respektive aktivitet. Dels kommer andelen som fått del av arbetsplatsförlagda aktiviteter utifrån hur länge de varit i programmet att redovisas. Allt uppdelat på kvarstående och de som lämnat respektive program.

Tabell 13. Vanligaste aktiviteterna deltagare i UGA tagit del av, lämnat januari till juni respektive år och kvarstående juni respektive år.

Aktivitet	2011		2010	
	Lämnat	Kvarstående	Lämnat	Kvarstående
Jobsökaraktivitet med coaching	90%	89%	90%	89%
Kompletterande aktör	36%	43%	33%	38%
Fördjupad kartläggning	30%	39%	29%	26%
Arbetspraktik	30%	36%	27%	26%
Utbildning	12%	16%	7%	8%
Lyft	6%	6%	2%	4%
Studie- och yrkesvägledning	4%	5%	5%	4%
Arbetslivsinriktad rehabilitering	1%	2%	0%	0%

Källa: Arbetsförmedlingen

Nästan 9 av 10 av såväl kvarstående deltagare som deltagare som lämnat programmet har haft aktiviteten jobsökaraktiviteter med coaching. Andelen där aktiviteten fördjupad kartläggning registrerats är låg, vilket delvis kan förklaras med att kartläggning görs utan att aktiviteten fördjupad kartläggning läggs in i systemet. Det är av stor betydelse att alla som går in i garantierna faktiskt får den fördjupade kartläggning som ligger till grund för planeringen inom programmet.

Jämfört med 2010 har en större andel av deltagarna fått arbetspraktik respektive utbildning, förändringen är störst vad gäller utbildning. Skillnaderna, mellan vad kvarstående fått för aktivitet jämfört med vad de som lämnat fått, är relativt små och det går inte att dra några slutsatser. Dels är det inga stora skillnader, dels är det många som lämnar JOB och som gör det tidigt i programmet. Därmed har de inte haft behov av mer än en eller ett fåtal aktiviteter. Skillnader i resultat utifrån vilken eller vilka aktiviteter man fått ta del av kan bero på aktiviteten i sig och kvalitén i den, men det kan även komma sig av att deltagarna står olika nära arbetsmarknaden.

Tabell 14. Vanligaste aktiviteterna deltagare i JOB tagit del av, lämnat januari till juni respektive år och kvarstående juni respektive år.

Aktivitet	2011		2010	
	Lämnat	Kvarstående	Lämnat	Kvarstående
Jobsökaraktivitet med coaching	75%	71%	79%	69%
Arbetspraktik	28%	24%	28%	22%
Kompletterande aktör	34%	34%	36%	40%
Fördjupad kartläggning	65%	69%	57%	62%
Utbildning	16%	17%	9%	8%
Arbetssträning	8%	8%	12%	8%
Förstärkt arbetssträning	10%	10%	11%	9%
Lyft	6%	5%	1%	3%
Förberedande insatser	7%	6%	8%	5%
Arbetslivsinriktad rehabilitering	3%	3%	0%	0%

Källa: Arbetsförmedlingen

De stora skillnaderna jämfört med föregående år är att betydligt fler har fått utbildning och något färre har varit hos kompletterande aktör. Se vidare avsnitt 2 om Kompletterande aktörer²². Satsningen på utbildning inom JOB har lett till att betydligt fler har fått utbildning inom programmet.

Tabell 15. Andel av deltagare i UGA som deltagit i arbetsförlagd aktivitet uppdelat efter tid i programmet, kvarstående juni och lämnat jan-juni 2011

Sammantagen tid i programmet	2011		2010	
	Kvarstående	Lämnat	Kvarstående	Lämnat
mindre än 3 måna	16%	17%	20%	15%
3 - 6 månader	35%	36%	32%	30%
6 månader-	52%	54%	44%	44%
Totalt	41%	44%	36%	35%

Källa: Arbetsförmedlingen

Andelen som har eller har haft arbetsplatsförlagda aktiviteter har ökat jämfört med motsvarande period 2010. Störst förändring har skett för gruppen som varit i programmet mer än sex månader. Som framgår av tabellen ovan ökar andelen som fått del av arbetsplatsförlagda aktiviteter med tiden i programmet. En förklaring till att många inte har fått arbetsplatsförlagda aktiviteter är att de har någon form av arbete parallellt med programmet, och det är generellt svårare att hitta arbetsplatsförlagda aktiviteter på den arbetslösa delen för dem som har deltids- eller timarbete. Dessa är i juni 2011 cirka 2 200 (motsvarande 6 procent av kvarstående) varav merparten är i så kallad timanställning del av tiden i programmet. En del av dessa hade deltids- eller timarbete innan programmet påbörjades och andra har fått arbete under tiden i programmet. Det innebär att det är en större andel än 41 procent respektive 44 procent som har eller har haft kontakt med arbetsmarknaden under programtiden.

Arbetspraktik och andra arbetsplatsförlagda aktiviteter ger deltagarna en möjlighet att pröva sina kunskaper, skaffa sig viktig erfarenhet och skapa sig

²² Tabellerna 12 och 13 baseras på antal aktiviteter som deltagarna, som lämnat januari till juni 2010 och 2011 samt kvarstående i juni respektive år, någon gång tagit del av under sin tid i programmet. I avsnitt 2 Kompletterande aktörer används en annan beräkningsgrund.

ett nätverk. En indirekt effekt av att erbjuda en aktivitet som innebär ett krav på att närvara varje dag på en arbetsplats eller hos en utbildningsanordnare är också att deltagarens förmåga, förutsättningar och motivation till arbete prövas.

Tabell 16. Andel av deltagare i JOB som deltagit i arbetsförlagd aktivitet uppdelat efter tid i programmet, kvarstående juni och lämnat jan-juni

Sammantagen tid i programmet	2011		2010	
	Kvarstående	Lämnat	Kvarstående	Lämnat
0 - 150	34%	37%	31%	30%
151 - 450	62%	65%	56%	58%
451 -	66%	71%	62%	67%
Totalt	50%	56%	45%	52%

Källa: Arbetsförmedlingen

Andelen som har eller har haft arbetsplatsförlagda aktiviteter har ökat något jämfört med motsvarande period 2010. Det gäller för såväl dem som lämnat som för dem som är kvar i programmet. Som framgår av tabellen ovan ökar andelen som fått del av arbetsplatsförlagda aktiviteter med tiden i programmet. För förklaringar se motsvarande avsnitt om UGA sid 37. Antalet i arbete parallellt med programmet var 3 700 i maj 2011

En del av dem som lämnat jobbgaranti för ungdomar har gjort det efter att ha deltagit i 15 månader, det vill säga den maximala programtiden. De som fortfarande är arbetslösa då anvisas till JOB.

Tabell 17. Nya deltagare i JOB som varit i UGA

Året deltagaren gått in i JOB	Andel med arbetsförlagda aktiviteter	
	Totalt	
2009	5 291	53%
2010	15 052	53%
2011	8 415	58%
Totalt	29 067	54%

Källa: Arbetsförmedlingen

Som framgår av tabell ovan har andelen som gått från UGA till JOB och fått arbetsplatsförlagda aktiviteter ökat successivt från 53 procent för dem som gick över till JOB under 2009 till 58 procent under 2011. Därmed har drygt 29 000 lämnat UGA och gått över till JOB. Närmare hälften (54 procent) av dessa har deltagit i arbetsplatsförlagda aktiviteter under tiden i UGA. Det innebär inte att 29 100 av de nu är kvarstående i JOB har varit i UGA. Omsättningen för ungdomar är relativt stor även för dem som gått in i JOB.

Antalet övergångar från UGA till JOB påverkas av hur stort inflödet till UGA var 15 månader bakåt i tiden. Som tidigare nämnts sker dock inte alla övergångar efter 15 kalendermånader eftersom många lämnar UGA för att senare återinträda i programmet. Detta skjuter fram inträdet i JOB för dem som varit borta från programmet under en period och därefter återinträtt.

Tabellen är en form av summering av programtiden i termer av hur många som fått/inte fått arbetsplatsförlagda aktiviteter under tiden i programmet.

Som framgår av tabellen nedan har 72 procent av dem som påbörjat den tredje fasen av JOB deltagit i arbetsplatsförlagda aktiviteter tidigare.

Tabell 18. Nya deltagare i fas 3 som fått arbetsplatsförlagda aktiviteter.

Startår i fas 3	Totalt	Andel med arbetsförlagda aktiviteter
2009	12 798	72%
2010	18 338	70%
2011	6 678	73%
Totalt	37 814	72%

Källa: Arbetsförmedlingen

Utvecklingsarbete inom JOB och UGA

Arbetsförmedlingarna arbetar kontinuerligt med att förbättra kvalitén i de båda garantierna. Det sker framförallt genom ett mer arbetsgivarinriktat arbete med matchning och ackvirering i fokus. Utgångspunkten för utvecklingsarbetet är att deltagarna ska komma ut i arbete eller utbildning så snabbt som möjligt, det vill säga att tiden i programmen ska bli så kort som möjligt. En framgångsfaktor i detta arbete är att säkerställa en hög sökaktivitet. Efter en tids arbetslöshet tenderar sökaktiviteten generellt att minska och att komma in garantin ska innebära att deltagaren får en nystart och blir aktivare i sitt jobbsökande. Deltagarundersökningarna visar också att deltagarna i garantiprogrammen söker fler jobb jämfört med övriga arbetslösa. Deltagandet i programmen ska ge ett tydligt mervärde för deltagarna så att de får det stöd de behöver.

Det utvecklingsarbete som bedrivs och som arbetsförmedlingschefer med områdesansvar svarat på i en webbenkät handlar främst om att utveckla arbetet med arbetsgivarkontakter och att höja aktivitetsnivån genom ett ökat fokus på arbetsplatsförlagda aktiviteter och uppföljningar.

Arbetsförmedlingen jobbar för att detta ska ske genom att verka för att alla deltagare får konkreta förslag på jobb att söka och att genomföra rekryteringsträffar för att skapa fler möten mellan arbetsgivare och deltagare. Genom täta uppföljningar och en kombination av individ- och grupp aktiviteter skapas förutsättningar för ett aktivt jobbsökande och behovsanpassade aktiviteter. I arbetet med att utveckla och förbättra kvalitén i garantierna är det viktigt att säkerställa att deltagarna får del av rekryteringsträffar, information om de kontakter, rekryteringsuppdrag och liknande som Arbetsförmedlingen fått in samt att de får stöd för att förbättra sina jobbsökningsmetoder.

Arbetsförmedlingen strävar efter att ha täta kontakter med deltagarna och att arbeta med att ha relativt korta aktivitetsperioder. För de som enbart haft jobbsökaraktiviteter med coachning under en längre tid utan att komma någonvarit bör planeringen läggas om eller kompletteras. Många behöver även andra aktiviteter för att komma vidare. Arbetsförmedlingen arbetar intensivt för att öka andelen i programmen som får del av arbetsplatsförlagda aktiviteter. Detta följs kontinuerligt på alla nivåer i organisationen. Ett ökat antal handläggare i garantierna kan vara ett sätt att höja kvalitén. Detta har också skett över tid, men med ett samtidigt ökat antal deltagare i framförallt JOB, har intentionerna inte uppnåtts full ut.

Jobb- och utvecklingsgarantins fas 3

Inledning

Underlaget bygger på data ur Arbetsförmedlingens dataregister och intervjuer genomförda maj - juni 2011 med deltagare i fas 3. Dessutom används resultat från en webbenkät riktad till samtliga Arbetsförmedlingschefer med områdesansvar under perioden maj – juni 2011. Slutligen används material från den särskilda uppföljning av anordnare inom fas 3 som genomförts av Arbetsförmedlingen våren 2011.

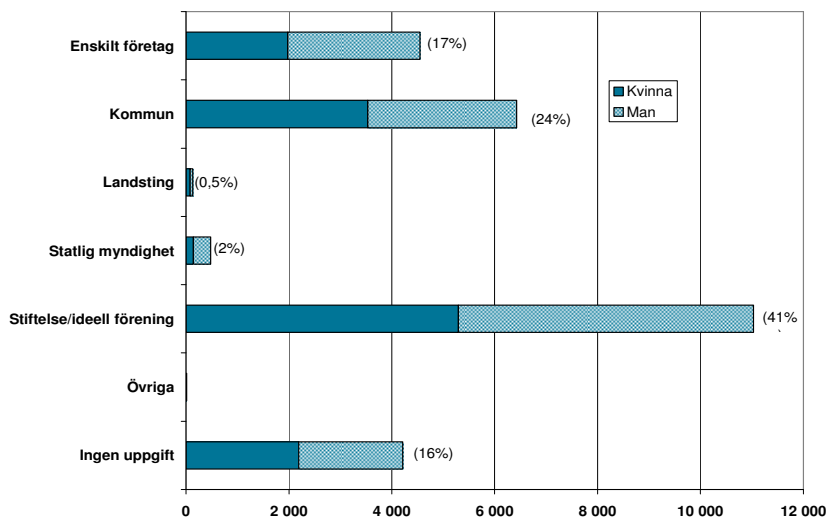
Avsnittet inleds med en fördjupad analys kring anordnare, deltagarnas sysselsättning och uppfattningar om fas 3 och Arbetsförmedlingens tillsättningsförfarande. Avsnittet fortsätter med en redovisning av de operativa chefernas uppfattningar kring arbetet med fas 3 och kort beskrivning av de insatser som gjorts under det senaste året.

Avsnittet avslutas med en redovisning av det brett upplagda arbetet med att följa upp samtliga anordnare under våren 2011.

Anordnare av fas 3-platser

Av de drygt 26 600 fas 3-deltagare i juni 2011 återfinns flertalet hos stiftelser/ideella föreningar och i kommunala verksamheter. Enskilda företag omfattar drygt 4 500 deltagare medan landsting och statliga verksamheter tillsammans når upp till något över 600 deltagare.

Nedan redovisas antal deltagare i fas 3 fördelat på anordnarkategori i diagram 9. Kategorin ”ingen uppgift” visar på hur många deltagare som har fas 3 beslut men för tillfället inte har någon anordnare. I andra sammanhang beskrivs detta som ”internt placerade på Arbetsförmedlingen” och omfattar deltagare där det finns uppenbara svårigheter att hitta en lämplig anordnare/plats eller dem som lämnat en anordnare och är på väg till en annan. Fördelningen mellan könen på de olika anordnarkategorierna är relativt jämn, med en viss övervikt för män i enskilda företag och statlig myndighet. Kvinnor utgör en större andel i kommunala verksamheter.

Diagram 9. Antal deltagare (andel inom parantes) i fas 3 fördelat på anordnarkategori²³ och kön, juni 2011

Källa: Arbetsförmedlingen

En jämförelse med juni 2010 visar på att de då närmare 19 400 fas 3 deltagarna fördelade sig relativt likartat mellan anordnarkategorierna. År 2010 fanns dock en något större andel hos kommuner och en något mindre andel hos stiftelser/ideella föreningar.

Andelen deltagare utan anordnare har på ett år ökat från 12,9 procent till 15,7 procent. Det finns flera tänkbara orsaker till denna ökning. Förutom det kontinuerliga inflödet av nya deltagare i fas 3 påbörjades våren 2011 ett omplaceringsarbete av kvarvarande fas 3-deltagare. Det krävdes i och med att det för flertalet finns en max tid på två år på en fas 3 placering. Till detta kommer effekterna av ökade kvalitetskrav och det uppföljningsarbete av anordnare som slutförts den 30 juni 2011. Mera om detta beskrivs längre fram i rapporten, Förstärkt uppföljning av fas 3.

Anordnare fördelade efter antal sysselsatta deltagare

Det mest förekommande är att anordnarna endast har en fas 3-deltagare. Av närmare 6 900 anordnare har nästan 5 000 en fas 3-deltagare. Nästan 1 300 anordnare har 2 till 5 deltagare och knappt 50 anordnare har 50 till 100 fas 3-deltagare medan 20 anordnare har knutit 100 eller fler deltagare till sin verksamhet. Bland anordnare med 100 eller fler deltagare dominerar ett antal kommunala verksamheter. Därutöver finns ett antal stiftelser/ideella föreningar och ett lika stort antal aktieföretag som har som verksamhetsinriktning att sysselsätta fas 3-deltagare eller som har utökat sin ordinarie verksamhet med fas 3 sysselsättning.

²³ Kategorierna är framtagna utifrån verksamhetens organisationsnummer

Tabell 19. Antalet anordnare fördelat storleksmässigt utifrån antalet sysselsatta deltagare i fas 3, juni 2011

	Antal deltagare hos anordnare							Totalt	Andel
	1	2 - 5	6 - 10	11 - 15	16 - 50	51 - 100	100 -		
Enskilt företag	2 188	197	20	12	14	4	4	2 439	35,5%
Kommun	377	174	58	34	70	24	9	746	10,9%
Landsting	60	14	4					78	1,1%
Statlig myndighet	115	18	3			1	1	138	2,0%
Stiftelse/ideell förening	2 233	871	173	57	88	20	5	3 447	50,2%
Övriga	12							12	0,2%
Totalt	4 985	1 274	258	103	172	49	20	6 861	100,0%

Källa: Arbetsförmedlingen

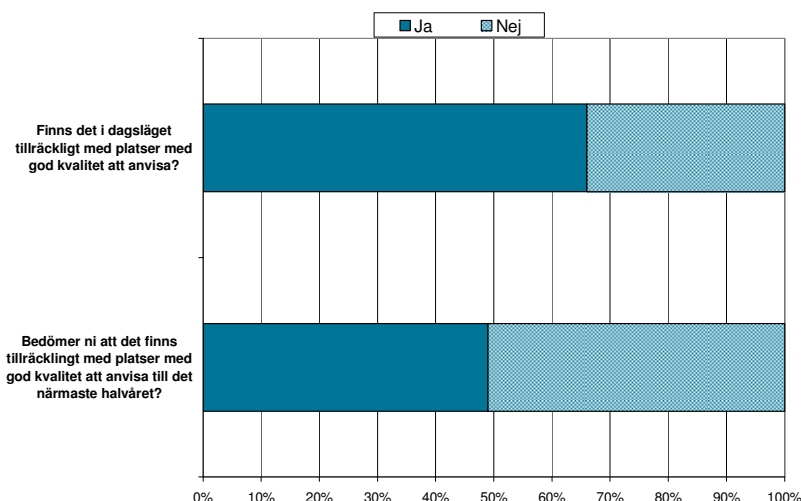
I webbenkäten till Arbetsförmedlingschefer med områdesansvar ställdes frågan om det fanns exempel på bra anordnare med bra kvalitet och rimligt resultat till arbete. Flera exempel har lyfts fram som kommer att följas upp.

Generellt lyfts värdet fram av privata mindre anordnare där chansen till anställning är störst. Men flera betonar även värdet av anordnare, ofta större, som har förmåga att rent allmänt stärka deltagare som har en längre väg till anställning. Kommunala anordnare som integrerat fas 3-deltagare i ordinarie verksamheter uppskattas av många. Många anordnare har goda resultat till arbete genom stort nätverk och goda kontakter in till näringslivet. Dock beskrivs de begränsade möjligheterna till vidareplacering som ett hinder för fortsatt samverkan för denna typ av anordnare. Värdet av att ta korta beslut lyfts också fram.

Tillgång till fas 3-platser

För att kunna upprätthålla en god kvalitet i jobb- och utvecklingsgarantins tredje fas fordras tillgång till lämpliga platser utifrån deltagarnas behov. Vid jämförelse med maj 2011 och motsvarande månad 2010 ökade antalet deltagare i fas 3 kraftigt från 18 358 till 26 692 personer, vilket är en ökning med 45 procent. Merparten har kunnat hitta en plats, men som tidigare redovisats, finns det alltid ett antal deltagare som tillhör fas 3 men som till och från saknar en plats.

I den webbenkät som besvarats av Arbetsförmedlingschefer med områdesansvar, maj till juni 2011, ställdes två frågor kring tillsättningsförfarandet: Finns det i dagsläget tillräckligt med platser med god kvalitet att anvisa? Bedömer ni att det finns tillräckligt med platser med god kvalitet att anvisa till det närmaste halvåret?

Diagram 10. Frågor kring tillsättningsförfarande fas 3

Källa: Arbetsförmedlingen, webbenkät till samtliga Arbetsförmedlingschefer med områdesansvar maj – juni 2011

Av de svarande uppger 66 procent att det i dagsläget finns platser med god kvalitet medan drygt en tredjedel av de svarande bedömer att det saknas. På sex månaders sikt uppger närmare hälften av de svarande att platser med god kvalitet kommer att saknas.

Många olika faktorer kan påverka denna bedömning. En fortsatt volymutveckling inom fas 3 väntas även om detta kommer att ske i lugnare takt jämfört med tidigare. Enligt utgiftsprognosen²⁴ kommer cirka 30 000 deltagare finnas i fas 3 i slutet av 2011. Kraven på tillgång till platser påverkas också av att allt fler har varit anvisade maxtiden två år hos en anordnare. En ny plats måste tas fram för flertalet av dessa deltagare.

I de operativa chefernas kommentarer framkommer också att den senaste tidens uppmärksamhet i media kring deltagare och anordnare i fas 3 har inneburit att även seriösa anordnare med bra platser har avböjt fortsatt samarbete. Troligen påverkas bedömningarna av ambitionerna, att utifrån möjliga placeringar styra till platser och anordnare utifrån deltagarnas behov. Det vill säga till platser där utveckling av deltagarna är gynnsammast och chanserna till anställning är som störst. Ur kommentarerna kan också hämtas flera synpunkter som betonar värdet av att platser och sysselsättningsuppgifter, trots viss risk för undanträngning, måste tillåtas tangera reella verksamheter. Detta för att deltagarna via placeringen kan visa upp sin kompetens och därigenom få en chans att kvalificera sig in på anställningar.

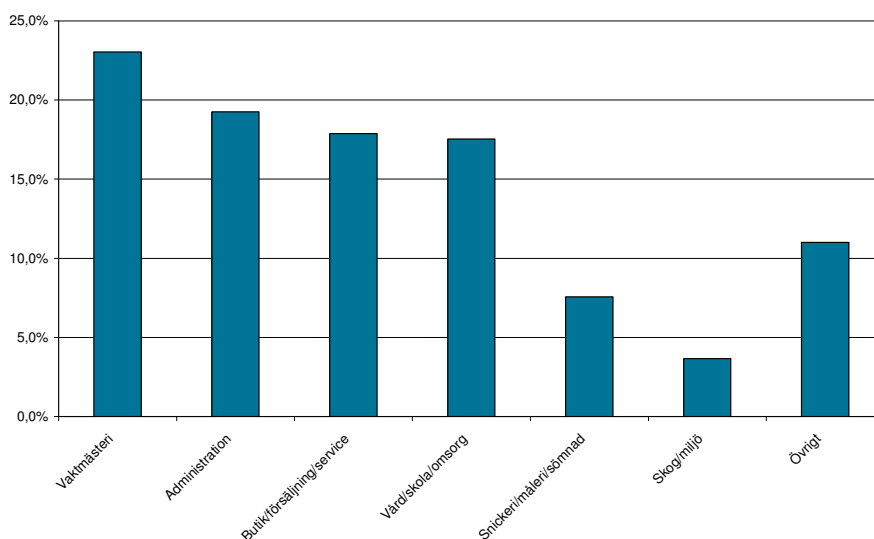
²⁴ Arbetsförmedlingens Återrapportering 2011, Prognoser för utbetalningar 2011 – 2015.

Deltagarnas sysselsättning

Deltagarundersökningens huvudinnehåll redovisas lite längre fram i rapporten, men här presenteras den del ur undersökningen som rör vad deltagarna gör på fas3-platserna.

Fyra typer av sysselsättningar dominerar bland fas3-platserna; vaktmästeri, administration, butik/försäljning/service och vård/skola/omsorg. Nästan sju av tio deltagare är sysselsatta inom dessa fyra områden. En av tio uppger att de söker jobb, deltar i projekt eller "hjälp till med lite av varje" samlat under övrigt. Fördelningen mellan olika sysselsättningstyper överensstämmer ganska väl med förra årets redovisning. Vaktmästeri har dock ökat från 13 procent till 23 procent.

Diagram 11. Deltagarnas sysselsättning i fas 3, maj till juni 2011

Källa: Arbetsförmedlingen, sökandeundersökning, med deltagare i fas 3, maj – juni 2011

Den relativt stora andelen butik/försäljning/service kan sannolikt förklaras av att det finns flera stora anordnare av secondhandförsäljning, ofta av ideell karaktär. Detta är ofta arbetsplatser där anordnarna tar väl hand om deltagarna. Däremot finns här i mycket liten utsträckning verksamhet som skapar anställningar om man inte fortsättningsvis kan tillgodogöra sig anordnarstöd via fas3-platser. Detta tyder inte på direkta undanträngningseffekter utan mera av inlåsning i programmet. I viss mån kan fas3-platserna ha trängt undan andra program och lönebidragsplatser hos dessa anordnare.

Området vård/skola/omsorg domineras av den offentliga sektorn. Här kan viss undanträngning av ordinarie uppgifter och nya anställningar befaras. Området präglas dock av god samverkan med de fackliga organisationerna, vilket i hög grad begränsar utrymmet för sådan undanträngning. Här utförs i

första hand uppgifter som har högt värde för anordnaren och brukarna men ligger utanför ordinarie budget. Deltagarna gynnas av att de verkar i en reell miljö med andra anställda. Detta ökar chansen till anställning på platsen eller höjning av kompetensen/bra referenser för anställning på annan arbetsplats. Platserna uppskattas ofta även av deltagarna men dessa kan tyngas av känslan att nästan göra samma uppgifter som de anställda men till en betydligt lägre ersättning. Detta framgår av deltagarnas synpunkter i deltagarundersökningen.

Sysselsättningarna inom vaktmästeri och administration är svårare att bedöma. Har ofta karaktären av att bistå redan anställda eller ideellt arbetande. Ofta ute i befintliga, reella miljöer men små möjligheter till anställning på kort sikt. Ett sysselsättningsområde där lönebidragsarbete är vanligt och därmed viss risk för undanträngning. Sysselsättning inom skog och miljö svarar i hög grad mot platser i statlig och kommunal verksamhet. Traditionellt område för sysselsättningsplatser till gagn för vissa deltagargrupper.

Deltagarnas uppfattning om fas 3

En deltagarundersökning för fas 3 har genomförts via telefonintervjuer under perioden maj till juni 2011. Urvalet omfattar 1 500 deltagare som enligt Arbetsförmedlingens register 2011-05-13 eller 2011-05-26 deltog i fas 3 och svarsfrekvensen uppgår till 72 procent.

Uppgifternas anpassning efter behov

Hur bra är/var uppgifterna på din fas 3 plats anpassade efter dina behov?				
Mycket dåligt	Ganska dåligt	Varken bra eller dåligt	Ganska bra	Mycket bra
11%	8%	17%	26%	38%

Två av tre deltagare anser att uppgifterna i fas 3 är mycket eller ganska bra anpassade efter deltagarens behov. Färre än en av fem anser att uppgifterna är mycket eller dåligt anpassade efter behov. Av deltagarna uppger 65 procent att de har haft möjlighet att påverka valet av plats och detta bör rimligtvis spegla den relativt positiva uppfattningen om uppgifternas anpassning efter behov. Det är en större andel av deltagarna i fas 3, som uppger att anpassningen efter behov är bättre, än deltagarnas uppfattningar i JOB fas 1-2. Samtidigt anser en större andel i fas 3 att anpassningen är mycket eller ganska dålig, 19 mot 12 procent.

Upplevs uppgifterna som meningsfulla

Upplever du att arbetsuppgifterna är/var meningsfulla?	
Ja	Nej
79%	21%

Närmare åtta av tio anser att uppgifterna är meningsfulla. Frågan är något vidare formulerad än uppgifternas anpassning till deltagaren själv och kan

tänkas omfatta även uppdragsgivarens/anordnarens behov och eventuella mottagare/kunders uppskattning av att uppgifterna blir utförda. Sammantaget indikerar svaren att en stor majoritet av deltagarna anser att de uppgifter man utför har betydelse och att detta rimligen bidrar att stärka självkänslan.

Hade arbetsuppgifterna blivit gjorda ändå

Tror du att arbetsuppgifterna skulle ha blivit gjorda om du inte hade gjort dem?

Ja, helt	Ja, delvis	Nej
43%	16%	41%

Frågan avser att fånga upp om fas 3 uppgifterna tangerar ordinarie arbetsuppgifter på en arbetsplats och därmed kan tränga undan ordinarie arbete. Drygt fyra av tio instämmer helt med att uppgifterna ändå hade blivit gjorda och ungefär lika många anser att de inte hade blivit gjorda.

Vem hade i så fall utfört arbetsuppgifterna

Vem tror du skulle ha gjort dem?

Ordinarie personal	Man hade nyanställt	Någon annan i fas3/praktik/ideell arbetskraft
45%	7%	48%

Majoriteten av deltagarna har uppfattningen att den anställda personalen skulle ha utfört uppgifterna eller att man annars hade nyanställt. Närmare hälften av de svarande har uppfattningen att uppgifterna inte hade blivit utförda av anställda.

Nöjdhet med fas 3-platsen

Är du nöjd med fas 3 platsen?

Ja	Ja, delvis	Nej
63%	14%	24%

Mer än tre av fyra deltagare som har en fas 3 plats är helt eller delvis nöjd med platsen. Dessutom anger knappt åtta av tio deltagare att kontakten med handledaren på platsen fungerar bra. Deltagarna i fas 3 är därmed allmänt sett mer nöjda med sin plats än vad deltagarna i JOB fas 1-2 är.

På frågan om fas 3 platsen har påverkat chansen att få ett vanligt arbete svarade drygt hälften att det inte är så. Medan en fjärdedel anser att det förbättrar chanserna och lika stor andel anser att det försämrar chanserna.

De som inte är nöjda, vad är de missnöjda med. Flervalsfråga

Vad är du missnöjd med?							
Sysselsättningen passar inte mig	Får inte tillräckligt stöd med jobbsökande	Den ekonomiska ersättningen	Anser att jag borde vara anställd	För lite uppgifter att utföra	För mycket uppgifter att utföra	Ger dålig möjlighet till anställning efter fas 3	Annat
30%	9%	47%	24%	11%	6%	41%	24%

Av dem som är missnöjda anser närmare hälften, i denna flervalsfråga, att ersättningen är orsaken och drygt 40 procent anser att platsen ger dålig möjlighet till anställning efter fas 3. Var fjärde missnöjd anser att fas 3 platsen borde vara en anställning.

Antal timmar deltagaren befunnit sig på fas 3-platsen

Under hur många timmar har du under den senaste/sista veckan befunnit dig på fas 3 platsen?			
0 timmar	1-3 timmar	4-10 timmar	Mer än 10 timmar
9%	0%	1%	90%

Nio av tio deltagare befann sig mer än 10 timmar på sin fas 3 plats den senaste veckan medan knappt en av tio var inte på sin plats senaste veckan. Sjukdom, föräldraledighet med mera utgör en del av orsakerna till frånvaron.

Antal timmar med uppgifter på fas 3-platsen

Under hur många timmar hade du uppgifter på fas 3 platsen?			
0 timmar	1-3 timmar	4-10 timmar	Mer än 10 timmar
3%	2%	4%	92%

Hela 92 procent svarade att det fanns uppgifter mer än 10 timmar på fas 3 platsen. En av tio deltagare uppger att uppgifterna omfattade tio timmar eller mindre senaste veckan.

Antal timmar som ägnades åt jobbsökande

Ungefär hur många timmar ägnade du åt eget jobbsökande den senaste veckan?					
0 timmar	0 - 1 timmar	1-3 timmar	4-10 timmar	Mer än 10 timmar	I genomsnitt
27%	7%	38%	18%	10%	5 timmar

De svarande uppger att den genomsnittliga tiden för jobbsökande i fas 3 uppgår till 5 timmar den senaste veckan. Drygt var fjärde deltagare uppger att de inte ägnat någon tid att söka arbete senaste veckan.

Antal sökta jobb de senaste 30 dagarna

Ungefär hur många jobb har du sökt de senaste 30 dagarna?					
0 jobb	>0 - 1 jobb	1-3 jobb	4-10 jobb	Mer än 10 jobb	I genomsnitt
36%	5%	29%	14%	16%	6

I genomsnitt har deltagarna i fas 3 sökt 6 jobb den senaste månaden. Detta kan jämföras med 10 jobb i genomsnitt för dem som deltar i JOB fas 1-2. I fritextsvaren för dem som uppgett att de inte sökt jobb framgår det att anledningarna är nära förestående pension, något medicinskt hinder/utredning eller att annat jobb är på gång.

Har Arbetsförmedlingen medverkat till att ordna möten med arbetsgivare

Har Af medverkat till att ordna möten mellan dig och någon arbetsgivare de senaste 30 dagarna?

Ja	Nej	Vet ej
6%	94%	0%

Av deltagarna uppger 6 procent att Arbetsförmedlingen har medverkat till att ordna möten med någon arbetsgivare den senaste månaden.

Hur ofta träffas arbetsförmedlare och deltagare

Hur ofta brukar du träffa arbetsförmedlare?

En gång i veckan	Varannan vecka	En gång i månaden	En gång i halvår	Mer sällan	Aldrig
1%	3%	18%	34%	28%	16%

Svaren antyder en liten kontakt mellan deltagaren och Arbetsförmedlingen. En av fem deltagare anger att de träffar arbetsförmedlare en gång i månaden eller mer. Drygt fyra av tio uppger att de sällan eller aldrig träffar en arbetsförmedlare. Kontakten via telefon eller e-post ändrar inte svaren nämnvärt.

Omdöme om stödet från arbetsförmedlaren

Vad tycker du om det stöd du får från din arbetsförmedlare?

Mycket bra	Ganska bra	Varken bra eller dåligt	Ganska dåligt	Mycket dåligt
14%	16%	25%	13%	32%

Tre av tio anser att stödet är mycket eller ganska bra medan drygt fyra av tio anser att stödet är mycket eller ganska dåligt.

Deltagarna fick även besvara frågan: Vad kan Arbetsförmedlingen göra mer för att du ska få arbete? Svaren domineras av önskemål och synpunkter på Arbetsförmedlingens roll i kontakten mellan deltagare och arbetsgivare. Deltagarna önskar aktivare medverkan från Arbetsförmedlingen, mer förslag på lämpliga jobb, råd och stöd. Dessa kommentarer sammanfaller väl med deltagarnas tidigare redovisade svar.

Ett annat stort område deltagarna lyfter fram rör önskemål och behov av insatser och stöd i olika former. Här nämns möjlighet till utbildning, praktik, lönebidrag, bland svaren märks även närmast en vädjan om stöd för att få en bättre position på arbetsmarknaden både ekonomiskt och statusmässigt.

Enkätundersökning till Arbetsförmedlingschefer med områdesansvar.

Arbetsförmedlingschefer med områdesansvar besvarade en webbenkät under maj - juni 2011 med frågan: *Finns det enligt din mening några enskilda insatser/förändringar som påtagligt kan förbättra förutsättningarna att höja resultat och kvalitet kring hanteringen av fas 3?*

Öppna upp fas 3

Cheferna lyfter fram att insatser bör tillgängliggöras för deltagare i fas 3, i första hand lyfts praktik och utbildningar fram. De operativa cheferna refererar till individers utveckling över tid, förändringar på arbetsmarknaden som medför nya krav samt att utnyttja nya möjligheter. Den 1 juni ändrades reglerna inom detta område så att arbetsmarknadsutbildning och tillhörande kartläggning är möjlig att bevilja i fas 3. Det finns synpunkter på att fas 3 placeringen under vissa förutsättningar borde kunna övergå till någon form av anställning med högre ekonomiskt stöd.

Tillgång till anordnare med mera reella arbetsuppgifter

Respondenterna betonar värdet av god tillgång till anordnare med verksamheter som innehåller reella arbetsuppgifter. Detta ger bra förutsättningar till god matchning och ökar deltagarnas chans till anställning med eller utan stöd. Det minskar även allvarlig kritik mot ”meningslös sysselsättning” där ett fåtal uppmärksammade exempel kan försämra förutsättningarna. Alltför många restriktioner och kvalitetskrav på anordnare och platser kan fler/bättre centrala överenskommelser som är kvalitetssäkrade.

Förbättra matchningen och utveckla arbetet med anordnarna

Flera betonar vikten av ökad matchning och ökad samverkan med anordnare. Man framhåller ett ökat och mera strukturerat arbete med anordnare, gärna särskilda tillfällen med flera anordnare och deltagare. Flera lyfter fram mera öppna strukturer vid tillsättande av platser där anordnarna är tydligare exponerade. Det finns synpunkter på att ersättningsmodellen för anordnare ska ses över så att övergångar till arbete stimuleras.

Förbättrat internt stöd

Förutom flera centrala överenskommelser lyfts behovet av särskilda avtalsmallar och fortsatt utveckling av befintliga checklistor.

Insatser under det senaste året kring fas 3

Utvecklingen av fas 3 har de senaste tolv månaderna präglats av allt högre deltagarantal. Just denna del av Arbetsförmedlingens verksamhet har också ägnats stor uppmärksamhet i massmedia och i den politiska debatten. Nedan redovisas kort insatser kring fas 3:

- En åtgärdsplan är framtagen utifrån Arbetsförmedlingens stickprovsvisa kontroller och interrevisionens granskning av fas 3 i JOB.
- Olika aktiviteter har bedrivits för att begränsa inflödet, höja kvalitén i insatserna och öka utflödet. Stort fokus har lagts på att öka andelen arbetsplatsförlagda aktiviteter i fas 2. I första hand för att exponera deltagarna mot marknaden och någon form av anställning och i andra hand om nödvändigt underlätta övergången till en anordnare i fas 3. Andelen med arbetsplatsförlagda aktiviteter ökar efter hand om än ojämnt över landet.
- Kvalitetsuppföljningar av fas 3 har under året genomförts via stickprov i dataregister med hjälp av en checklista. Vissa områden har särskilt uppmärksammats exempelvis kvalitetsaspekter på tillsättande av platser, kvalitetsstatus på anordnarna, kontakten med deltagare och uppföljning av placeringen. Detta har i sin tur lett till ett omfattande uppföljningsarbete ute på respektive Arbetsförmedling och resultatet av detta arbete presenteras nedan.
- Resultat och prioritet/resursfördelning rörande garantierna inklusive fas 3 har ägnats stort utrymme i Arbetsförmedlingens resultatdialoger på olika nivåer i organisationen. Handläggargrödet har förbättrats och uppdaterats, interna instruktioner beslutats och en kompetensutvecklingsinsats för handläggare har tagits fram.
- I kontakterna med arbetsgivare har attitydpåverkande insatser genomförts och möjligheten till olika anställningsstöd har lyfts fram. Detta arbete och förbättrat arbetsmarknadsläge kan spåras i det senaste kvartalets högre andel fas 3-deltagare till arbete, både med och utan ekonomiskt stöd.

Förstärkt uppföljning av fas 3

I januari 2011 påbörjades ett omfattande uppföljningsarbete kring jobb- och utvecklingsgarantins fas 3 på samtliga Arbetsförmedlingar. Uppdraget bestod i att samtliga anordnare av fas3-platser skulle följas upp under första halvåret 2011. Uppföljningen syftade till att säkerställa att sysselsättningsplatserna håller den inriktning och kvalitén som överenskommits mellan anordnaren och Arbetsförmedlingen. Uppdraget omfattade även att följa upp några kvalitetshöjande inslag som införts tidigare kring placeringar i fas 3. Den förstärkta uppföljningen avslutades den 30 juni 2011. Uppdraget innefattade även att rapportera in avvikelser som föranlett avbrott i samarbetet med anordnare. Mer än 6 600 anordnare har följts upp under perioden.

Uppföljningens inriktning och omfattning

För att tydliggöra uppföljningens bredd redovisas här de viktigaste delarna i arbetet kring fas 3 som uppföljningen omfattar. Som stöd i uppföljningsarbetet har en särskilt framtagen checklista med de mest angelägna områdena lyfts fram under fyra rubriker.

Kring **anordnarna** följs innehåll och uppföljning i överenskommelsen med anordnaren upp. Andra punkter som följs upp kring anordnarna; säkerställande av handledare för deltagarna, arbetsmiljöansvaret, samrådet med de fackliga organisationerna, kontroll av f-skatt, arbetsgivarregistrering, momsregistrering, eventuella skatteskulder eller betalningsanmärkningar och att anordnaren inte är i konkurs. När det gäller ideella organisationer kontrolleras även formalia kring styrelse, stadgar och ansvarig företrädare. Eventuell förekomst av vidareplaceringar av deltagare granskas också.

Kring **platsen/placeringen** prövas om risk finns för undanträngning av ordinarie arbetstillfällen eller konkurrensnedvridning liksom att platsen/placeringen är arbetsmarknadspolitiskt motiverad och att uppföljning sker över tid.

För **deltagarna** säkerställs handlingsplanens aktualitet och relevans, överenskommelse om hur jobbsökandet skall bedrivas och sysselsättningens inriktning. Ny bedömning efter maximalt två år.

Matchningen mot arbetsmarknaden säkerställs genom regelbunden kontakt, marknadsföring av anställningsstöd hos anordnaren och övriga arbetsmarknaden.

Redovisning av uppföljningens utfall

Genom denna förstärkta uppföljning har i stort samtliga anordnare inom fas 3 följts upp. Överenskommelserna har setts över och kvalitetskraven har prövats mot både anordnare och deltagare. Arbetsförmedlingarna har nu en bred och aktuell bild av verksamheten och de delvis nya kvalitetskrav som införts. Kontakten mellan Arbetsförmedlingen och anordnarna har förstärkts. Vårens beslut om att uppföljning fortsättningsvis skall ske två gånger per år säkerställer också kontinuiteten.

Arbetsförmedlingens inrapportering av avvikelser i form av brister i överenskommelsen mellan Arbetsförmedlingen/anordnaren och arbetsmiljökraven redovisas nedan.

Totalt har över 6 600 uppföljningar av anordnare genomförts under våren 2011, varav över 5 600 genom besök på platsen. Drygt 600 av dessa anordnare hade vid tillfället mer än 5 deltagare. I samband med uppföljningen ställde Arbetsförmedlingen krav på korrigerande av verksamheten hos anordnare i drygt 270 fall för att samarbetet skulle

fortsätta. Arbetsförmedlingarna har rapporterat in 269 fall där samarbetet avbrutits med anordnarna. I huvudsak avsåg avbrotten brister som inte kunnat åtgärdas, men i viss mån även där deltagaren slutat eller där det av andra naturliga skäl funnits anledning till avbrott.

Tabell 20. Antal avbrott med anordnare fördelat på anordnarkategori och orsak

Skäl till avbrott	Anordnare							Summa
	Privata arbetsgivare	Stiftelse/Ideell förening	Kommun	Lands-ting	Stat	Social ekonomi	Ej identifierad	
Ordinarie arbetsuppgifter	24	4	1	2	1			32
Betalningsanmärkning/skatteskulder	3	4						7
Bristande arbetsmiljö		3						3
Bristande handledning	3	24						27
Vidareplacering	6	6	1			3		16
Saknar anställda/ej registrerad arbetsgivare	34	37	1					72
Ej heltidsaktivitet	7	3	2					12
Ej året runt aktiviteter	3	1	1					5
Verksamheten nedlagd eller flyttat	9	1						10
Jäv	1	4	2			1		8
Sökande initierat byte	5	3	2					10
Övrigt/Ej identifierat	25	10	6		2	1	23	67
Summa	120	100	16	2	3	5	23	269

De flesta avbrotten avser privata arbetsgivare och stiftelser/ideella organisationer. Två av de vanligaste skälen till avbrott avser att anordnaren inte bedöms klara handledarfunktionen bland annat för att det saknas anställda eller att anordnaren inte är registrerad för arbetsgivaravgifter. På detta område har kraven på anordnarna skärpts på senare tid vilket kan förklara bristerna. I 24 fall rapporterats avbrott med privata anordnare på grund av att sysselsättningen bedöms vara ordinarie arbeten.

Uppföljningen av andordnarna avser perioden fram till den 30 juni 2011. Utredning om de avbrott som genomförts kommer att medföra att ersättningar återkrävs är ännu ej avslutad. Om ersättningar avseende dessa avbrott återkrävs kommer det sannolikt att uppgå till mindre belopp. Återkrav av anordnarbidrag har totalt uppgått till 3,1 miljoner kronor t.o.m. 30 juni 2011.

Tabell 21. Antal deltagare som berörts av avbrott med anordnare fördelat på anordnarkategori och orsak.

Skäl till avbrott	Anordnare							Summa
	Privata arbetsgivare	Stiftelse/Ideell förening	Kommun	Lands-ting	Stat	Social ekonomi		
Ordinarie arbetsuppgifter	71	4	1	1		0	77	
Betalningsanmärkning/skatteskulder	3	5	0	0		0	8	
Bristande arbetsmiljö	1	5	0	0		0	6	
Bristande handledning	18	31	0	0		0	49	
Vidareplacering	140	25	2	0		16	183	
Saknar anställda/ej registrerad arbetsgivare	37	45	0	0		0	82	
Ej heltidsaktivitet	38	8	1	0		7	54	
Ej året runt aktiviteter	2	1	1	0		0	4	
Verksamheten nedlagd eller flyttat	11	2	0	0		0	13	
Jäv	0	5	0	0		0	5	
Sökande initierat byte	4	3	3	0		0	10	
Övrigt	31	13	1	1	4	1	51	
Summa	356	147	9	2	4	24	542	

Ovanstående tabell illustrerar hur deltagare berörts av avbrotten.

Det högsta antalet deltagare, som berörts av genomförda avbrott finns under begreppet vidareplaceringar, främst hos privata anordnare. Många deltagare har berörts på grund av att anställda saknas/anordnaren ej registrerad för arbetsgivaravgifter/bristande handledning liksom att sysselsättningen bedömts vara ordinarie arbetsuppgifter. I 54 fall har deltagaren avbrutit placeringen för att det har saknats heltidsaktiviteter.

Den genomförda uppföljningen har påverkat deltagarna på olika sätt. I vissa fall har bristerna rättats till och placeringen har fortsatt medan i andra fall har deltagarens placering upphört. I flera fall har det inte gått att på kort tid hitta en ny anordnare. Detta medför att deltagarna saknat placering och som tidigare nämnts är redovisade som placerade på Arbetsförmedlingen. Den förstärkta uppföljningen bedöms ha stort värde även framöver. De fortsatta uppföljningarna bör innebära bättre kontakt med deltagarna och förbättrad samverkan med anordnarna. Effektiviteten kan skärpas ytterligare om matchningsuppdraget används som utgångspunkt i uppföljningsarbetet.

2. Kompletterande aktörer

Arbetsförmedlingen ska redovisa: ”En fördjupad analys avseende kompletterande aktörer. Arbetsförmedlingen ska säkerställa att kompletterande aktörer är en del av myndighetens tjänsteutbud. En tredjedel av deltagarna i jobbgaranti för ungdomar samt i faserna ett och två av jobb- och utvecklingsgarantin bör erbjudas upphandlade tjänster eller tjänster som kompletterande aktörer på annat sätt är ansvariga för eller delaktiga i. Arbetsförmedlingen ska vidare säkerställa att en stor andel lokala mindre aktörer blir en del av myndighetens tjänsteutbud. Av den fördjupade analysen ska framgå vilka tjänster som upphandlats, kostnaderna för dessa, vilka kompletterande aktörer som anlitas, hur många individer som omfattats, på vilka grunder deltagarna valts ut, i vilken omfattning tjänsterna har erbjudits, sysselsättning efter avslutad insats samt beskrivning och analys av resultaten i förhållande till motsvarande insatser hos Arbetsförmedlingen. Arbetsförmedlingen ska även redovisa vilka åtgärder myndigheten vidtagit för att ha tillgång till kompletterande aktörer inom ramen för ett valfritetssystem. Därutöver ska redovisas vilka åtgärder Arbetsförmedlingen vidtagit för att säkerställa att de kompletterande aktörerna agerar på ett sätt som står i överensstämmelse med arbetslöshetsförsäkringens roll som omställningsförsäkring. Avslutningsvis ska redovisas hur samverkan genomförts med trygghetsorganisationerna utifrån regeringsuppdraget om att upphandla kompletterande aktörer (A2008/3628/A).”

Sammanfattning och slutsatser

För att bidra till en effektiv matchning och ett minskat utanförskap använder Arbetsförmedlingen idag en bred palett av aktörer som kompletterar Arbetsförmedlingens utbud av tjänster. Tack vare denna resurstillgång i kombination med Arbetsförmedlingens eget utbud, kan skraddarsydda lösningar levereras till den enskilde individen. Samarbetet med kompletterande aktörer har nu övergått till en mer etablerad fas inom många områden, även om några nya, som etableringslotsarna, har tillkommit. Tjänsten etableringslots är den första tjänst som upphandlats inom ramen för ett valfritetssystem.

Under första halvåret 2011 har sammantaget 901 företag levererat kompletterande förmedlingstjänster till 95 859 arbetssökande. Arbetsförmedlingen har betalat ut närmare 647 miljoner kronor i ersättning till dessa leverantörer. Bedömningen är att Arbetsförmedlingen har säkerställt att kompletterande aktörer är en del i myndighetens tjänsteutbud och att en stor andel lokala mindre aktörer är en del av detta.

Av de kvarstående deltagarna inom jobb- och utvecklingsgarantin (JOB) samt inom jobbgarantin för ungdomar (UGA) har knappt 28 procent någon

gång under de senaste två åren deltagit i insats hos en kompletterande aktör. Med detta resultat når Arbetsförmedlingen 83 procent av regeringens mål, om att en tredjedel av deltagarna i UGA samt i faserna 1 och 2 av JOB bör erbjudas upphandlade tjänster eller tjänster som kompletterande aktörer på annat sätt varit ansvariga för eller delaktiga i.

Målet med kompletterande aktörers tjänster är att arbetssökande ska få arbete eller påbörja reguljär utbildning. För de ny- och korttidsarbetslösa deltagarna som har avslutat sina aktiviteter hos extern coach någon gång efter september 2010, har 38 procent gått till arbete senast 90 dagar efter avslutad coachinsats. Motsvarande siffra är lägre för övriga grupper, vilket är väntat, då dessa befinner sig längre ifrån arbetsmarknaden.

Eftersom användningen av kompletterande aktörer är en relativt ny företeelse finns endast ett fåtal rapporter som studerat privata aktörer vilka tillhandahåller arbetsförmedlingstjänster. Hittills har inga betydande skillnader i resultaten bland dem som befinner sig hos kompletterande aktör och de som befinner sig i Arbetsförmedlingens motsvarande aktiviteter i egen regi kunnat uppmärksammas.

Arbetsförmedlingen är den som ytterst ansvarar för alla tjänster till de arbetssökande, oavsett om de levereras av Arbetsförmedlingen eller kompletterande aktörer. Det innebär att Arbetsförmedlingen definierar vilka insatser som ska ingå i tjänsten, preciserar kraven på leverantören samt genomför upphandling och kvalitetssäkring av tjänsten.

Arbetsförmedlingen har en överenskommelse om samverkan med trygghetsorganisationerna för att förbättra samverkan så att den enskilde snabbare får ett nytt arbete och att dubbelarbete undviks. Det sistnämnda är viktigt inte minst i frågor som gäller användande av kompletterande aktörer, exempelvis coaching. Parterna var överens om att samverkan i det stora hela fungerar bra.

Inledning

De kompletterande aktörerna utgör ett betydelsefullt resurstillskott till Arbetsförmedlingens matchningsarbete och är idag en naturlig del i den moderna arbetsmarknadspolitik. Kompletterande aktör är samlingsbegreppet för de företag som samverkar med Arbetsförmedlingen och som erbjuder sökanden en kompletterande arbetsförmedlingstjänst. Syftet med samverkan med kompletterande aktörer är att:

- förbättra matchningen och motverka utanförskap
- ge möjlighet till individuellt anpassade tjänster och service
- låta arbetssökande få del av andra aktörers kunskap och erfarenhet.

Kompletterande aktörer ska erbjuda individuellt anpassade tjänster som innefattar personlig handledning och stöd utifrån varje deltagares behov. De

kompletterande aktörernas förmåga att pröva nya angreppssätt och nya lösningar att jobba med individens behov ska öka den arbetssökandes möjligheter att få ett arbete.

De tillhandahållna tjänsterna

Det är Arbetsförmedlingen som ytterst ansvarar för alla tjänster som kommer en arbetssökande tillgodo oavsett om de levereras av Arbetsförmedlingen eller av en kompletterande aktör. Det innebär, för de tjänster som levereras av kompletterande aktör, att Arbetsförmedlingen definierar vilka insatser som ska ingå i tjänsten, preciserar kraven på leverantören samt genomför upphandling och kvalitetssäkring av tjänsten. Det bör också nämnas att de arbetssökande som får ta del av insats hos kompletterande aktör också är inskrivna på Arbetsförmedlingen och har en handläggare.

Arbetsförmedlingen har under första halvåret 2011, som ett komplement till Arbetsförmedlingens kompetens- och tjänsteutbud, tillhandahållit de arbetssökande ett antal tjänster från kompletterande aktörer. Dessa är:

- Kompletterande arbetsförmedlingstjänster inom jobb- och utvecklingsgarantin (JOB). En tjänst som i stort innebär kartläggning, jobsökaraktiviteter med coachning och arbetsmarknadspolitiska insatser av väglednings- eller orienteringskaraktär. Den arbetssökande kan vara hos en kompletterande aktör i maximalt sex månader.
- Kompletterande arbetsförmedlingstjänster inom jobbgaranti för ungdomar (UGA). En tjänst som i stort innebär fördjupad kartläggning, studie- och yrkesvägledning samt jobsökaraktiviteter med coachning under de tre första månaderna. Därefter har arbetspraktik, ordnad av den kompletterande aktören, eller kortare utbildning kunnat påbörjas. Den arbetssökande kan vara hos en kompletterande aktör i maximalt sex månader.
- Kompletterande arbetsförmedlingstjänster för ny- och korttidsarbetslösa. Den upphandlade tjänsten har i stort inneburit att coacha arbetssökande till arbete. En personlig coach har erbjudits utifrån varje deltagares unika behov, utifrån arbetsmarknadens efterfrågan på arbetskraft, vilket medverkar till att utveckla den arbetssökandes färdigheter i att söka jobb på ett aktivt och medvetet sätt. Den arbetssökande kan vara hos en kompletterande aktör i maximalt tre månader.
- Kompletterande arbetsförmedlingstjänster inom ramen för arbetslivsinriktad rehabilitering. De upphandlade tjänsterna har i stort inneburit arbetslivsinriktade insatser som leder till sysselsättning och arbete. Exempelvis jobbcoachning, matchning mot lämpliga arbeten, olika sökajobbaktiviteter, arbetsträning och

arbetsprövning. Den arbetssökande kan vara hos en kompletterande aktör i maximalt ett år.

- Kompletterande arbetsförmedlingstjänster för nyanlända invandrare. Den upphandlade tjänsten innehåller, efter inledande kartläggningssamtal, i stort matchning och jobbsökaraktiviteter. Jobbsökaraktiviteterna består bland annat av att upprätta CV, öva på anställningsintervju, göra arbetsplatsbesök och i vissa fall prova på sitt yrke och vägledning. Delar av tjänsten har levererats på deltagarnas modersmål. Den arbetssökande kan vara hos en kompletterande aktör i maximalt sex månader.
- Kompletterande arbetsförmedlingstjänster för särskilda nyanlända invandrare – Etableringslotsen. Den upphandlade tjänsten ska medföra att den nyanländes etablering i arbets- och samhällslivet underlättas och påskyndas. Det kan innebära att stärka den nyanländes nätverk, kontakta arbetsgivare, erbjuda råd och stöd vid till exempel studie- och yrkesval, coachning, matchning, jobbsökaraktiviteter och att ge stöd i olika sociala frågor. Etableringslotsen kommer att ha den huvudsakliga kontakten med den nyanlände och utgöra en länk mellan den nyanlände och det svenska samhället.

Deltagarna inom de olika tjänsterna

Arbetsförmedlingen ska göra en bedömning av den arbetssökandes behov av insatser för att stärka sin ställning på arbetsmarknaden och om behoven bäst kan tillgodoses genom insatser hos Arbetsförmedlingen eller hos en kompletterande aktör. Bedömningen ska utgå från den arbetssökandes individuella handlingsplan samt bygga på en arbetsmarknadspolitisk bedömning.

- **Kompletterande arbetsförmedlingstjänster inom jobb- och utvecklingsgarantin (JOB).** Den sökande måste vara inskriven i Jobb- och utvecklingsgarantin. Placering hos kompletterande aktör bör inte göras när den arbetssökande:
 - inom kort ska påbörja ett varaktigt heltidsarbete
 - planerar att starta egen verksamhet
 - inom kort ska påbörja en reguljär utbildning
 - inom kort ska påbörja annat arbetsmarknadspolitiskt program
 - är i behov av arbetslivsinriktad rehabilitering.
- **Kompletterande arbetsförmedlingstjänster inom jobbgaranti för ungdomar (UGA).** En placering hos en aktör inom jobbgaranti för ungdomar ska företrädesvis göras i början av

programtiden. En arbetssökande som inte hinner slutföra hela placeringstiden inom UGA kan övergå till JOB hos samma aktör. Möjligheten finns då samma aktör levererar tjänster inom båda garantierna i dessa avtal. Denna möjlighet bör endast nyttjas i undantagsfall och ska motiveras skriftligen. Placering hos en kompletterande aktör bör undvikas när den arbetssökande:

- inom kort ska påbörja ett varaktigt heltidsarbete
- planerar att starta egen verksamhet
- inom kort ska påbörja en reguljär utbildning
- inom kort ska börja studera på Komvux eller läsa svenska för invandrare (SFI) och minska sitt deltagande i programmet
- inom kort ska påbörja annat arbetsmarknadspolitiskt program
- är i behov av arbetslivsinriktad rehabilitering
- har coach via en trygghetsorganisation

- **Kompletterande arbetsförmedlingstjänster för ny- och korttidsarbetslösa.** Den arbetssökande ska vara matchningsbar och i behov av tjänsterna: Söka arbete eller Förbättra ditt arbetssökande. Målgruppen omfattar alla arbetssökande inskrivna vid arbetsförmedlingen som riskerar att bli arbetslösa eller arbetslösa som inte är aktuella för JOB samt UGA. Målgruppen omfattar således de som är uppsagda men där uppsägningen ännu inte trätt i kraft samt arbetslösa dag 1 till 300. Placering hos en kompletterande aktör bör undvikas när den arbetssökande:
 - inom kort ska påbörja en anställning
 - planerar att starta egen verksamhet
 - inom kort ska påbörja en reguljär utbildning
 - inom kort ska påbörja arbetsmarknadspolitiskt program
 - är i behov av arbetslivsinriktad rehabilitering
 - har coach via en trygghetsorganisation.
- **Kompletterande arbetsförmedlingstjänster inom ramen för arbetslivsinriktad rehabilitering.** Målet är att deltagaren efter en längre tids frånvaro från arbetsmarknaden får förnyad orientering om arbetslivets allmänna villkor och krav, får kontakter och nätverk mot arbetslivet, får struktur i sin vardag, exponeras för sociala situationer och får ökat självförtroende och självkänsla. De upphandlade tjänsterna är tillgängliga för personer som tillhör följande målgrupper och som har behov av förberedande insatser vid Arbetsförmedlingen:
 - arbetssökande där ersättning från sjukförsäkringen upphör

- deltagare i rehabiliteringssamverkan mellan Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan
 - arbetssökande vid Arbetsförmedlingen med olika former av funktionsnedsättning.
- **Kompletterande arbetsförmedlingstjänster för nyanlända invandrare.** Målgruppen är nyanlända invandrade arbetssökande, som deltar i introduktion och som behöver samordnade aktiviteter från kommunen och Arbetsförmedlingen. Endast sökande som har en, mellan kommunen och Arbetsförmedlingen, gemensam planering kan komma i fråga för deltagande. För att vara lämplig för deltagande bör den nyanlände:
 - kunna ta ett erbjudet arbete utan långtgående förberedelser
 - inte vara i behov av annan insats än svenskstudier och eventuellt en yrkeskompetensbedömning eller en praktik, för inträdet på arbetsmarknaden
 - aktiviteter hos kompletterande aktör ska kunna förenas med SFI-undervisning eller andra grundläggande studier i svenska.
 - **Kompletterande arbetsförmedlingstjänster för särskilda nyanlända invandrare – Etableringslotsen.** Målgruppen för denna tjänst omfattar de som berörs av lagen om etableringsinsatser för vissa nyanlända.²⁵ Arbetsförmedlingen ska upprätta en individuell plan med insatser för att underlätta och påskynda den nyanländes etablering (etableringsplan). I samband med etableringssamtalet ska den arbetssökande erbjudas möjligheten att välja lots enligt lagen om valfrietssystem.²⁶ En nyanländ har rätt att få en etableringsplan inom ett år efter att han eller hon första gången folkbokfördes i en kommun. Denna rätt gäller inte en nyanländ som:
 - har ett förvärvsarbete på heltid
 - går i gymnasieskola, eller
 - på grund av sjukdom eller någon annan nedsättning av den fysiska eller psykiska prestationsförmågan är förhindrad att delta i etableringsinsatser på minst 25 procent av heltid.

Leverantörerna

För att visa på omfattningen av de kompletterande arbetsförmedlingstjänsterna anges nedan volymer per tjänst samt vilka utgifter Arbetsförmedlingen haft per tjänst under tiden januari till juni 2011.

²⁵ Lag (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare.

²⁶ Lag (2008:962) om valfrietssystem.

Tabell 1. Antal leverantörer samt kostnader i tkr fördelat per tjänst under perioden januari till juni 2011.²⁷

Tjänst	Antal aktörer	Kostnad tKr
JOB	42	152 340
UGA	43	170 056
Extern coaching	775	292 010
Rehabilitering till arbete	31	9 120
Nyanlända	15	15 071
Lotsar	151	8 467
Totalt	901	647 063

Källa: Arbetsförmedlingen

En könsfördelad indelning av de inskrivna hos Arbetsförmedlingen som tagit del av någon av de kompletterande tjänsterna, visar att kvinnor är underrepresenterade när det gäller tillgång till kompletterande arbetsförmedlingstjänster inom jobb- och utvecklingsgarantin, jobbgarantin för ungdomar och nyanlända. Däremot är kvinnorna något överrepresenterade inom insatserna extern coaching och arbetslivsrehabilitering. Även vid en jämförelse av deltagarnas könsfördelning inom programmen JOB respektive UGA, är kvinnorna underrepresenterade. Skillnaderna mellan könen är dock något mindre inom programmen än hos kompletterande aktör.

Tabell 2. Antal unika deltagare per tjänst samt fördelat på kön.²⁸ Under perioden januari till juni 2011.

Tjänst	Antal deltagare	Andel kvinnor i KA	Andel män i KA
JOB	16 360	42%	58%
UGA	16 935	42%	58%
Extern coaching	60 198	52%	48%
Rehabilitering till arbete	504	62%	38%
Nyanlända	1 612	44%	56%
Lotsar	2 235	45%	55%
Totalt	95 859	49%	51%

Källa: Arbetsförmedlingen

Sammantaget har 901 företag, från 1 januari till och med 30 juni 2011, levererat kompletterande förmedlingstjänster till 95 859 sökande. För Arbetsförmedlingen har det inneburit ett mycket stort antal leverantörer att kvalitetssäkra och administrera. Bland leverantörerna finns såväl mycket

²⁷ Ett antal leverantörer tillhandahåller flera tjänster. Summan 901 är det totala antalet unika leverantörer av tjänster. Det innebär att en leverantör som t ex levererar tjänster både inom extern coaching och nyanlända endast räknas en gång.

²⁸ Totala antalet unika deltagare 95 859 är mindre än en summering av antal deltagare inom respektive tjänst. Anledningen är att vissa deltagare har varit inskrivna på fler än en tjänst under perioden.

små företag som stora koncerner. De har vidare sin tillhörighet i ett flertal olika branscher. Många av företagen är lokala. Från Arbetsförmedlingen har närmare 647 miljoner kronor utbetalats i ersättning till dessa leverantörer. Samtliga tjänster finns, med enstaka undantag, tillgängliga i samtliga arbetsmarknadsområden. Bedömningen är att Arbetsförmedlingen därmed har säkerställt att kompletterande aktörer är en del i myndighetens tjänsteutbud.

Tabell 3. Antal anställda på de företag som levererar kompletterande arbetsförmedlingstjänster, fördelat per tjänst och sammantaget i antal. Under perioden januari till juni 2011.

Antal storleks-klass (SCB:s def)	Anst per JOB Antal	UGA Antal	EXCO Antal	Rehab Antal	Nyanlända Antal	Lotsar Antal	Samtliga Antal	Samtliga Andel
0	1	1	334	3	0	42	369	41%
1 - 4	2	2	257	6	0	48	294	33%
5 - 9	7	7	58	6	0	19	74	8%
10 - 19	7	8	37	6	0	12	50	6%
20 - 49	6	6	32	6	4	10	44	5%
50 - 99	5	5	24	3	2	8	31	3%
100 - 199	6	6	11	1	2	4	15	2%
200 - 499	6	6	13	0	5	6	15	2%
500-	2	2	9	0	2	2	9	1%
Summa	42	43	775	31	15	151	901	100%

Källa: Arbetsförmedlingen

Drygt 82 procent av leverantörerna, motsvarande 737 stycken, kan definieras som mikroföretag enligt SCB:s definition²⁹ och närmare 92 procent, motsvarande 831 stycken, klassas som mikro- eller småföretag³⁰ enligt SCB. Det är något färre jämfört med den totala andelen företag i Sverige där 96 procent definieras som mikroföretag och 99 procent som mikro- eller småföretag. I den totala andelen företag finns emellertid en mycket stor enmansföretagargrupp inom jord- och skogsbruk som inte är relevant i Arbetsförmedlingens verksamhet med kompletterande aktörer.

²⁹ I SCB:s yttrande Dnr 2009/454 anges mikroföretag som företag med färre än tio anställda.

³⁰ I SCB:s yttrande Dnr 2009/454 anges småföretag som företag med tio till 49 anställda.

Tabell 4. Antal leverantörer som är lokala samt lokala och mindre³¹ per tjänst.³² Under första halvåret 2011

Tjänst	Lokala leverantörer		Lokala mindre leverantörer	
	Antal	Procent	Antal	Procent
JOB	25	60%	16	38%
UGA	24	56%	16	37%
Extern coaching	589	76%	561	72%
Rehabilitering till arbete	27	87%	23	74%
Nyanlända	12	80%	4	27%
Samtliga	622	76%	583	71%

Källa: Arbetsförmedlingen

Denna redovisning visar att Arbetsförmedlingen har säkerställt att en stor andel lokala mindre aktörer är en del av myndighetens tjänsteutbud. Hela 622 eller 76 procent av leverantörerna är lokala och 583 eller 71 procent av leverantörerna kan beskrivas som både mindre och lokala företag. Lotsar är inte inkluderade i tabellen, då de är valbara över hela riket.³³

Lotsarnas geografiska spridning har istället undersökts via deras verksamhetsadresser. Av adresserna framgår att över 75 procent av lotsarna bedriver sin verksamhet i tre eller färre kommuner och kan betraktas såsom lokala företag. De särskilda åtgärder som vidtagits, i samband med upphandling av de kompletterande arbetsförmedlingstjänsterna för att få en hög andel mindre och lokala företag som leverantörer, har därmed varit framgångsrika.

Regeringens mål för kompletterande aktörer inom garantierna

Av de kvarstående deltagarna inom jobb- och utvecklingsgarantin (JOB) och jobbgarantin för ungdomar (UGA) till och med juni 2011 har närmare 28 procent, motsvarande 300 520 personer, någon gång under de senaste två åren vistats hos en kompletterande aktör.³⁴ Därmed når Arbetsförmedlingen 83 procent av regeringens mål om att en tredjedel av deltagarna i UGA samt i faserna 1 och 2 av JOB bör erbjudas upphandlade tjänster eller tjänster som kompletterande aktörer på annat sätt varit delaktiga i.

³¹ För mikro- och småföretag används här den gemensamma benämningen mindre företag/leverantör.

³² Med lokal avses att leverantören erbjuder sina tjänster i maximalt tre närliggande arbetsmarknadsområden eller endast i Storstockholm (Stockholm, Huddinge, Solna och Södertälje). Ett antal leverantörer tillhandahåller flera tjänster. Summorna 622 respektive 583 är det totala antalet unika leverantörer av tjänster. Det innebär att en leverantör som t ex levererar tjänster både inom extern coaching och nyanlända endast räknas en gång.

³³ Då lotsarnas avtal inte är knutna per arbetsmarknadsområden, utan gäller inom riket, kan de inte infördelas enligt ovan och utelämnas därför i tabellen ovan.

³⁴ Sättet att beräkna att en tredjedel av deltagarna i UGA samt i faserna ett och två av JOB bör erbjudas upphandlade tjänster eller tjänster som kompletterande aktörer på annat sätt varit ansvariga för eller delaktiga i, förändrades vid fjolårets motsvarande återrapportering.

I september 2010 löpte vissa avtal i upphandlingen av tjänster inom JOB och UGA ut. Detta har resulterat i att det inom vissa delar av landet har funnits få platser att tillgå och andelen deltagare hos kompletterande aktörer har minskat successivt som följd av detta. Det pågår en ny upphandling av tjänster inom JOB och UGA som har stoppats på grund av överprövning. Totalt har 17 anbudslämnare begärt överprövning i den aktuella upphandlingen. Samtliga leveranssorter är berörda av en eller flera överprövningar. I början av juni 2011 meddelade förvaltningsrätten domar i upphandlingen till Arbetsförmedlingens fördel. Domen har därefter överklagats till kammarrätten. Arbetsförmedlingen avvaktar information från kammarrätten. De avtalade platser som berörs av detta, kommer följaktligen inte att kunna nyttjas förrän tidigast i augusti. Arbetsförmedlingen kan således inte teckna några avtal förrän ärendena är slutligen avgjorda och kommer då att teckna avtalen efter hand som ärendena avgörs.

Resultaten av vistelse hos kompletterande aktör

Kompletterande aktörer infördes på uppdrag av regeringen som ett komplement till Arbetsförmedlingens egen verksamhet. Avsikten var bland annat att låta arbetssökande få del av andra aktörers kunskap och erfarenhet och erbjuda individuellt anpassade tjänster med personlig handledning och stöd utifrån varje deltagares specifika behov vid sidan av Arbetsförmedlingens egna utbud. Syftet är att förbättra matchningen, att ge ökade möjligheter till individuellt anpassade tjänster och service, låta arbetssökande få del av även andra aktörers kunskap och erfarenhet samt ge utrymme för fler lokala och mindre aktörer inom arbetsförmedlingsverksamheten. Tillgången av de kompletterande aktörernas tjänster innebär ett resurstillskott till Arbetsförmedlingens egna tjänsteutbud vilket gagnar de arbetssökande som får ökade möjligheter till individuella lösningar. Eftersom användningen av kompletterande aktörer är en relativt ny företeelse så finns det endast ett fåtal rapporter som studerat privata aktörer som tillhandahåller arbetsförmedlingstjänster. Dessa studier undersöker hur de privata aktörerna, i jämförelse med Arbetsförmedlingen, lyckats med att hjälpa de arbetssökande.

En utvärdering mellan interna och externa coachningstjänster har genomförts av Arbetsförmedlingen och publicerades i en rapport i februari 2011.³⁵ Deltagare med externa och interna coacher samt jämförelsegrupper utan coach togs fram med kriteriet att deltagarna i respektive grupp skulle vara jämförbara med varandra. All spårbar statistik, som skulle kunna påverka deltagarens attraktion på arbetsmarknaden, neutraliserades så att individerna i jämförelsegrupperna i genomsnitt var lika med avseende på de observerbara bakgrundsvariablerna. Resultaten visar ingen statistisk

³⁵ "Interna och externa coachningstjänster – en utvärdering av resultatet" från februari 2011.

säkerställd skillnad i sannolikheten att lämna Arbetsförmedlingen mellan individer med extern respektive intern jobbcoachning. Det konstaterades att det är omöjligt att dra några säkerställda slutsatser om huruvida jobbcoachningen har uppfyllt huvudsyftet att öka de arbetssökandes möjligheter till jobb. Anledningen till detta är att man inte med säkerhet kan säga på vilka grunder olika individer har valt extern coach, intern coach eller ingen alls. Ur den tillgängliga statistiken finns inga uppgifter om attityden eller det egna engagemanget hos den enskilde om att hitta jobb och andra mer så kallade ”mjuka värden”.

Arbetsförmedlingen har även genomfört en kompletterande undersökning som visar på motsvarande resultat hos kompletterande aktör och jämförelsegrupper inom jobb- och utvecklingsgarantin samt jobbgarantin för ungdomar i Arbetsförmedlingens egen regi.

Sammanfattningsvis kan konstateras att det inte fanns några betydande skillnader i resultaten bland dem som befinner sig hos kompletterande aktör och de som befinner sig i Arbetsförmedlingens motsvarande aktiviteter i egen regi inom jobb- och utvecklingsgarantin, utifrån de mätbara variablerna som finns i Arbetsförmedlingens databas. Inom jobbgarantin för ungdomar fanns det små skillnader, där Arbetsförmedlingens andel deltagare som har gått till arbete efter avslutad aktivitet, var något högre. Om deltagare som har påbörjat reguljär utbildning eller startat egen näringsverksamhet inkluderas i jämförelsen mellan kompletterande aktörer och Arbetsförmedlingens egen regi, försvinner skillnaderna i resultatet. Den bakomliggande orsaken till detta är sannolikt att betalningsmodellen för kompletterande aktörer premierar förutom resultat till arbete, även reguljär utbildning och start av näringsverksamhet.

Nedan görs en effektutvärdering av de olika tjänsterna som tillhandahålls av en kompletterande aktör. Utfall mäts här 90 dagar efter avslutad insats. Viktigt att notera att tjänsternas utfall inte är möjliga att jämföra sinsemellan då målgrupperna som har tillgång till respektive tjänst är väldigt olika. De olika grupperna består bland annat av långtidsarbetslösa, individer som just varslats från sina tjänster samt nyanlända invandrare.

Status 90 dagar efter avslutad insats hos kompletterande aktörer inom jobb- och utvecklingsgarantin

Som framgår av tabell nedan har totalt 3 780 personer eller 21 procent gått till arbete efter avslutad insats hos kompletterande aktör inom jobb- och utvecklingsgarantin. Sett till ålder har det varit något enklare för personer i åldersgruppen 25-34 år att få jobb. När det gäller utbildningsnivån är det en högre andel som går till arbete med gymnasial- eller eftergymnasial utbildning jämfört med dem som har högst grundskoleutbildning.

Tabell 5. Status 90 dagar efter avslutad insats hos kompletterande aktörer inom jobb- och utvecklingsgaranti. Data avser perioden oktober 2010 - juni 2011.

Status	Totalt (antal)	Kvinnor (antal)	Män (antal)	Totalt (andel)	Kvinnor (andel)	Män (andel)
Arbete	3 780	1 345	2 435	21%	18%	23%
-därav arbete utan stöd	656	297	359	4%	4%	3%
-därav arbete med stöd	425	157	268	2%	2%	3%
-därav nystartsjobb	1 469	472	997	8%	6%	10%
Aktivitetsstöd	11 823	5 116	6 707	66%	69%	65%
Arbetslösa	565	209	356	3%	3%	3%
Reg.utbildning	723	332	391	4%	4%	4%
Övriga	931	442	489	5%	6%	5%
Totalt	17 822	7 444	10 378	100%	42%	58%

Källa: Arbetsförmedlingen

Huvuddelen, 66 procent, av dem som avslutat insats hos kompletterande aktör inom jobb- och utvecklingsgarantin har aktivitetsstöd 90 dagar efter avslutad insats. Detta innebär att de är kvar i garantin. Andelen som gick till reguljär utbildning var fyra procent eller 723 personer.

Status 90 dagar efter avslutad insats hos kompletterande aktörer inom jobbgarantin för ungdomar

Av de personer som avslutat en insats hos kompletterande aktör inom jobbgarantin för ungdomar var flertalet män, 60 procent män och 40 procent kvinnor enligt tabell nedan. En övervägande majoritet, 79 procent, har gymnasieutbildning som högsta utbildningsnivå. Mindre än en femtedel av ungdomarna har högst grundskoleutbildning och bland dem är övergångarna till arbete betydligt lägre.

Tabell 6. Status 90 dagar efter avslutad insats hos kompletterande aktörer inom jobbgaranti för ungdomar. Data avser perioden oktober 2010 - juni 2011.

Status	Totalt (antal)	Kvinnor (antal)	Män (antal)	Totalt (andel)	Kvinnor (andel)	Män (andel)
Arbete	4 738	1 660	3 078	30%	27%	33%
-därav arbete utan stöd	701	268	433	4%	4%	5%
-därav arbete med stöd	37	15	22	0%	0%	0%
-därav nystartsjobb	711	187	524	5%	3%	6%
Aktivitetsstöd	6 880	2 823	4 057	44%	45%	43%
Arbetslösa	675	234	441	4%	4%	5%
Reg.utbildning	2 140	979	1 161	14%	16%	12%
Övriga	1 230	531	699	8%	9%	7%
Totalt	15 663	6 227	9 436	100%	40%	60%

Källa: Arbetsförmedlingen

Totalt har 4 738 personer eller 30 procent gått till arbete efter avslutad insats hos kompletterande aktör inom jobbgarantin för ungdomar. Av dem som avslutat sin insats fanns 44 procent kvar i garantin med aktivitetsstöd. Andelen som har påbörjat reguljär utbildning uppgår till 14 procent. Av dessa är en högre andel unga kvinnor än unga män. Andelarna som går till reguljär utbildning ökar med utbildningsnivån.

Status 90 dagar efter avslutad extern coachning

Tabellen nedan visar att totalt 27 980 personer eller 38 procent har gått till arbete 90 dagar efter avslutad jobbcoachning. Andelen som gick till arbete med eftergymnasial utbildning var 45 procent, gymnasial utbildning 38 procent och högst grundskoleutbildning 26 procent. Samtidigt har 3 480 personer eller fem procent påbörjat reguljära studier. Andelen arbetslösa efter avslutad extern jobbcoachning är 26 procent och andelen i program med aktivitetsstöd 22 procent.

Tabell 7. Status 90 dagar efter avslutad extern jobbcoachning. Data avser perioden oktober 2010 - juni 2011.

Status	Totalt (antal)	Kvinnor (antal)	Män (antal)	Totalt (andel)	Kvinnor (andel)	Män (andel)
Arbete	27 980	15 220	12 760	38%	40%	35%
-därav arbete utan stöd	10 286	6 584	3 702	14%	17%	10%
-därav arbete med stöd	466	198	268	1%	1%	1%
-därav nystartsjobb	1 606	599	1 007	2%	2%	3%
Aktivitetsstöd	15 931	7 527	8 404	21%	20%	23%
Arbetslösa	19 013	9 440	9 573	26%	25%	27%
Reg.utbildning	3 480	1 931	1 549	5%	5%	4%
Övriga	7 772	4 103	3 669	10%	11%	10%
Totalt	74 176	38 221	35 955	100%	52%	48%

Källa: Arbetsförmedlingen

Arbetsförmedlingen gör regelbundet enkätundersökningar riktade till alla arbetssökande som slutfört sin tremånadersplacering hos extern jobbcoach. Generellt är de arbetssökande nöjda med sin coach. På frågan om hur nöjd man är med aktiviteterna hos coachen var drygt 73 procent nöjda, av dessa var 35 procent mycket nöjda med aktiviteterna hos coachen. Drygt 91 procent är nöjda eller mycket nöjda med bemötandet och 75 procent ansåg att coachen hade rätt kompetens för att hjälpa dem (respondenten har angivit betyget nöjd eller mycket nöjd på en fyrgradig skala).³⁶

Status 90 dagar efter avslutad aktivitet för rehabilitering till arbete

Tabellen nedan visar att inom aktiviteter för rehabilitering till arbete utgör kvinnorna en klar majoritet av deltagarna, 64 procent är kvinnor. Ungefär var åttonde av deltagarna är över 55 år. Andelen som går till arbete 90 dagar efter avslutad aktivitet bland rehabilitering till arbete uppgår till 16 procent. Arbete med stöd och nystartsjobb förklarar en stor del av övergången till arbete.

³⁶ Från Arbetsförmedlingens kvartalsvisa Kundundersökning, som genomfördes i slutet av april början av maj 2011.

Tabell 8. Status 90 dagar efter avslutad aktivitet för Rehabilitering till arbete. Data avser perioden oktober 2010 - juni 2011.

Status	Totalt (antal)	Kvinnor (antal)	Män (antal)	Totalt (andel)	Kvinnor (andel)	Män (andel)
Arbete	85	55	30	16%	16%	16%
-därav arbete utan stöd	3	3	0	1%	1%	0%
-därav arbete med stöd	58	36	22	11%	11%	11%
-därav nystartsjobb	13	9	4	2%	3%	2%
Aktivitetsstöd	168	117	51	32%	35%	27%
Arbetslösa	54	29	25	10%	9%	13%
Reg.utbildning	16	8	8	3%	2%	4%
Övriga	206	128	78	39%	38%	41%
Totalt	529	337	192	100%	64%	36%

Källa: Arbetsförmedlingen

Av dem som avslutar aktivitet för rehabilitering till arbete, påbörjar tre procent reguljär utbildning och övergången till utbildning är vanligare bland de yngre deltagarna. Åldersgruppen 45-55 är de med högst andel arbetslöshet, 13 procent, 90 dagar efter avslutad aktivitet. För övriga åldersgrupper ligger arbetslösheten mellan nio och tio procent, 90 dagar efter avslutad aktivitet. Arbete med stöd förklarar en stor del av övergången till arbete.

Status 90 dagar efter avslutad aktivitet för Nyanlända

I tabellen nedan framgår det att inom aktiviteter för nyanlända utgör männen en klar majoritet av deltagarna, 58 procent män och 42 procent kvinnor. Personer med högst grundskoleutbildning (51 procent) är betydligt fler än bland genomsnittet av de arbetslösa. Endast ett fåtal av deltagarna är över 55 år. Andelen som går till arbete 90 dagar efter avslutad aktivitet bland nyanlända uppgår till 15 procent. Arbete med stöd och nystartsjobb förklarar en stor del av övergången till arbete.

Tabell 9. Status 90 dagar efter avslutad aktivitet för Nyanlända. Data avser perioden oktober 2010 - juni 2011.

Status	Totalt (antal)	Kvinnor (antal)	Män (antal)	Totalt (andel)	Kvinnor (andel)	Män (andel)
Arbete	255	82	173	15%	12%	18%
-därav arbete utan stöd	34	9	25	2%	1%	3%
-därav arbete med stöd	101	38	63	6%	5%	7%
-därav nystartsjobb	90	26	64	5%	4%	7%
Aktivitetsstöd	149	56	93	9%	8%	10%
Arbetslösa	835	352	483	50%	50%	50%
Reg.utbildning	136	67	69	8%	10%	7%
Övriga	289	141	148	17%	20%	15%
Totalt	1 664	698	966	100%	42%	58%

Källa: Arbetsförmedlingen

Av dem som avslutar aktivitet för nyanlända påbörjar nio procent reguljär utbildning och som vid övriga insatser hos kompletterande aktörer är övergången till utbildning vanligare bland de yngre deltagarna. Hälften av de nyanlända är arbetslösa 90 dagar efter avslutad aktivitet. Andelen i arbetslöshet ökar med åldern.

Kompletterande aktörer inom ramen av valfrihetssystem

Vissa upphandlade tjänster ska genomföras enligt lagen om valfrihetssystem.³⁷ Vid exempelvis val av lots i samband med etableringssamtalet ska den arbetssökande erbjudas möjligheten att välja lots enligt denna lag. På Arbetsförmedlingens hemsida genom sökfunktionen "Sök etableringslots" finns alla av Arbetsförmedlingen godkända och kontrakterade lotsar. De kriterier som bör avgöra den arbetssökandes val av lots är utan inbördes rangordning språk, branschkännedom eller geografisk belägenhet alternativt andra specifika behov till exempel i form av funktionshinder. För att kunna välja lots krävs att den arbetssökande ges möjlighet att göra rationella val utifrån egna behov och preferenser.

Ickevalsalternativ — När sökanden inte kan eller vill välja etableringslots, men fortfarande vill ha stödet som lots erbjuder, är Arbetsförmedlingen skyldig att tillhandahålla ett ickevalsalternativ. Arbetsförmedlingen har beslutat inom ramen för valfrihetssystem för etableringslotsar att tillämpa ickevalsalternativ genom en närhetsprincip. Metoden närhetsprincip innebär att närhet till leverantören beslutas med utgångspunkt från den arbetssökandes bostadsadress.

Arbetslöshetsförsäkringen för deltagare hos kompletterande aktör

När en arbetssökande befinner sig i aktivitet hos en kompletterande aktör kvarstår Arbetsförmedlingens ansvar att kontrollera att den arbetssökande uppfyller villkoren för arbetslöshetsförsäkringen. Den kompletterande aktören kan via ett webbstöd, utvecklat av Arbetsförmedlingen, sända in avvikelserapporter elektroniskt till Arbetsförmedlingen om det i arbetet med den arbetssökande framkommer något som kan tänkas påverka rätten till ersättning från arbetslöshetsförsäkringen. Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen (IAF) har följt upp och analyserat hur Arbetsförmedlingens kontrollfunktion säkerställs i samarbete med kompletterande aktörer. IAF konstaterade att Arbetsförmedlingen behöver utveckla arbetet med kontrollfunktionen när det kommer till arbetssökandes aktivitet hos kompletterande aktör. Med anledning av detta har Arbetsförmedlingen genomfört åtgärder för att säkerställa kontrollfunktionen:

- Arbetsförmedlingen har sett över de dokument som riktar sig till kompletterande aktörer och anpassat innehållet på sådant sätt att det framgår att de kompletterande aktörerna, i fråga om

³⁷ Lag (2008:962) om valfrihetssystem.

kontrollfunktionen, omgående ska rapporter alla avvikelser till Arbetsförmedlingen utan att göra egna bedömningar.

- Arbetsförmedlingen har även gått ut med information direkt riktad till de kompletterande aktörerna. Informationen har förtydligat regelverket för arbetslöshetsförsäkringen, Arbetsförmedlingens ansvar för kontrollfunktionen samt hur de kompletterande aktörerna ska hantera detta i det dagliga arbetet.

Vid de inspektioner som genomförs hos kompletterande aktörer följer Arbetsförmedlingen upp hur dessa arbetar med avvikelserapporteringen. Vid de leverantörsdialoger och samrådsträffar som Arbetsförmedlingen har med kompletterande aktörer läggs stor vikt vid att informera och tydliggöra vad som gäller gällande arbetslöshetsförsäkringen och avvikelserapportering.

Samverkan med trygghetsorganisationerna

Många av de anställda som sägs upp på den svenska arbetsmarknaden omfattas av något av de omställningssystem som trygghetsorganisationerna förvaltar. En del av dessa uppsagda blir arbetslösa och därmed också föremål för Arbetsförmedlingens insatser. Arbetsförmedlingen har sedan 25 februari 2008 en överenskommelse om samverkan med trygghetsorganisationerna. Syftet med överenskommelsen är att förbättra samverkan så att den enskilde snabbare får ett nytt arbete och att dubbelarbete undviks. Det sistnämnda är viktigt inte minst i frågor som gäller användande av kompletterande aktörer, exempelvis coaching. Målgruppen för denna samverkan är de arbetssökande som omfattas av trygghetsorganisationernas insatser. Kompletterande och eventuella gemensamma insatser ska kunna göras såväl under uppsägningstiden som efter att denna tagit slut.

Trygghetsfonden (TSL) och Trygghetsrådet (TRR) erbjuder inom ramen för sina respektive verksamheter coaching. Parterna är i detta sammanhang överens om att Arbetsförmedlingen erbjuder coaching till dem som omfattas av det stödet först när insatserna från TSL och TRR är avslutade. Arbetsförmedlingen har vidare möjlighet att få information från TSL och TRR om tidigare insatser från deras sida under förutsättning att den enskilde har givit sitt samtycke. Detta kan exempelvis inträffa när en arbetssökande är aktuell för jobb- och utvecklingsgarantin. De arbetssökande som inte omfattas av TSL eller TRR erbjuds coaching av Arbetsförmedlingen.

Överenskommelsen följs upp en gång per år av de centrala parterna gemensamt. Då görs en uppföljning av hur samverkan fungerar och eventuella problem i samverkan tas upp för diskussion. De svårigheter och problem i samverkan lokalt som parterna upplevt leder till initiativ till lösningar och åtgärder. Överenskommelsen följdes senast upp i januari 2011.

Parterna var överens om att samverkan i det stora hela fungerar bra. Med anledning av att arbetsmarknaden förbättrats och att arbetsförmedlingen därmed fått förändrade förutsättningar att erbjuda stöd till nyarbetslösa kom parterna överens om en mindre revidering av den centrala överenskommelsen.

För att säkerställa överenskommelsens mål och intentioner finns det en plan för praktiskt genomförande inom varje arbetsmarknadsområde för hur samarbetet ska initieras och bedrivs lokalt. Samarbetet kan exempelvis ta sig praktiskt uttryck i att samverkansgrupper etableras vid ett varslande företag där Arbetsförmedlingen, fackliga organisationer, trygghetsorganisationerna med flera ingår. Från Arbetsförmedlingens sida finns en kontaktperson utsedd för dessa frågor. Överenskommelser om uppföljning av hur överenskommelsen och samverkan fungerar finns också lokalt.

3. Utskrivning ur program på grund av sjukfrånvaro

Arbetsförmedlingen ska redovisa: ” *En analys av hur handläggningen av utskrivning ur arbetsmarknadspolitiska program med aktivitetsstöd eller utvecklingsersättning på grund av sjukfrånvaro fungerar.*”

Sammanfattning och slutsatser

Det nya regelverket, som trädde i kraft årsskiftet 2009 – 2010, har som syfte att ge personer som blir sjuka under sin tid i ett arbetsmarknadspolitiskt program en möjlighet att antingen efter anpassning fortsätta i programmet med fullt aktivitetsstöd eller övergå till sjukpenning. Den tid som står till förfogande, innan en eventuell utskrivning från programmet kan ske, är 30 dagar. Därför det är viktigt att kontakterna mellan Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan sker smidigt. Rutinerna runt eventuell övergång till Försäkringskassans system är gemensamt utarbetade mellan myndigheterna.

Resultaten visar på förbättringar i kommunikationen mellan myndigheterna i jämförelse med tidigare undersökning. Arbetsförmedlingen upplever att kontakterna blivit bättre gällande Försäkringskassans tillgänglighet och möjligheter att få till stånd avstämningsmöten inom 30-dagarsfristen. Vidare upplevs också att Försäkringskassan visar bättre kunskap om rutinerna och visar på större samsyn. Det som fungerat sämre är sjukanmälningarna till Arbetsförmedlingen. Detta kan bero på att information till deltagarna inte är tillräckligt bra, ett ansvar som ligger både på Arbetsförmedlingen och på Försäkringskassan. För närvarande pågår ett arbete från bägge myndigheterna att se över den information som lämnas till de arbetssökande som deltar i arbetsmarknadspolitiska program med aktivitetsstöd.

Årets resultat visar att det fortfarande finns utvecklingsområden. Kontakterna med Försäkringskassan är fortfarande inte tillräckligt utvecklade, även om rutinerna funnits i drygt ett år. Det finns stora lokala variationer visar enkätundersökningen³⁸.

Sett till Arbetsförmedlingens arbete med personer som insjuknar under sin tid i program föranleder många sjukskrivningarna ingen åtgärd. Detta kan till stor del bero på att många sjukanmälningar rör enklare sjukdomsfall som bedöms vara kortare tid och inte kräver någon anpassning. Anpassningarna som gjorts har till största delen bestått av att deltagaren inte behövt delta på heltid, men många anpassningar har även gjorts av innehållet i aktiviteterna,

³⁸ Till 100 slumpmässigt valda Arbetsförmedlingar, maj 2011.

något som det finns stora möjligheter att göra inom garantierna. Då registrering inte får ske i datasystemet är dock volymerna svåra att bedöma.

Bakgrund

För att personer som är långvarigt sjuka inte ska bli kvar i programverksamheten utan i stället tillhöra rätt försäkringssystem gäller nya regler från och med 1 januari 2010. Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan har tillsammans arbetat fram rutiner för detta och arbetet bygger på ett nära samarbete mellan myndigheterna.

Om en person är sjukfrånvarande på heltid från ett program är grundregeln att utskrivning från programmet ska ske om frånvaron har varat mer än 30 kalenderdagar i följd. Innan detta kan ske, ska Arbetsförmedlingen anpassa aktiviteterna i programmet eller anvisa till ett annat program. Förhållandena i programmet ska anpassas till deltagarens individuella förutsättningar och kan ske till exempel genom anpassning i tid och/eller innehåll i aktivitet, plats för aktivitet, arbetshjälpmiddel eller personligt biträde. Det som framförallt ställt krav på nytänkande inom Arbetsförmedlingen är när anpassning i tid ska göras i ett program genom att deltagare ska anvisas på heltid trots att personen inte kan delta på heltid. Bestämmelsen är ett resultat av att det inte går att samordna aktivitetsstödet med sjukpenning.

Om anpassning inte är möjlig, eller deltagaren efter anpassningen ändå inte kan fullfölja programmet, ska kontakt tas med Försäkringskassan som då har ansvaret för och bedömer behovet av att kalla till ett avstämningsmöte. Det är Försäkringskassan som har skyldighet att kalla till avstämningsmöte men någon annan berörd kan också ta initiativ till mötet.

Beroende på resultatet av mötet kan personen antingen fortsätta i programmet efter ytterligare anpassning eller, efter en samlad bedömning, övergå i Försäkringskassans ansvar. I det sistnämnda fallet ska deltagaren skrivas ut ur programmet, dock tidigast efter 30 dagars sjukfrånvaro, men fortsatt vara inskriven som arbetssökande på Arbetsförmedlingen. Detta då deltagare i garantierna och Arbetslivsintroduktion har möjlighet att återinträda i programmet inom ett år.

En stickprovsundersökning från maj 2010³⁹ visade på att det var förhållandevis få deltagare som lämnat programmen på grund av sjukfrånvaron och det gick heller inte att se att det skett byten till andra program. Detta tyder på att Arbetsförmedlingen aktivt arbetar med dessa sökande genom att anpassa programmen till deltagarens individuella

³⁹ Redovisades i Arbetsförmedlingens Återrapportering 2010, Fördjupade analyser, Dnr: 1.1-2009/294720.

förutsättningar. I många fall visade dokumentationen att stöd från specialister inom arbetslivsinriktad rehabilitering kopplats in.

Lagstiftningen kring vad som får registreras i Arbetsförmedlingens databas gör det svårt att få fram en tydlig bild av hur regelverket tillämpas. Stickprovsundersökningen från maj 2010 möjliggjordes efter ett urval tillhandahållet av Försäkringskassan i samband med övergången till det nya regelverket, något som inte var möjligt detta år.

Enkätundersökning 2011

Då orsaken till utskrivning på grund av sjukskrivning inte finns särskilt registrerad i Arbetsförmedlingens IT-system, är det inte möjligt att göra ett säkert urval av målgruppen. Det går heller inte att säga hur många som skrivits ut på grund av sjukdom utan analysen bygger därför huvudsakligen på en enkät som tillställts 100 slumpmässigt utvalda förmedlingar under maj 2011. Svaren har utgått från en samlad bedömning på respektive kontor.

Svarsfrekvensen var 69 procent, och för att kunna göra en jämförelse har frågeställningarna i stort sett varit samma som i förra årets åiterrapportering. Arbetsförmedlingarna har fått svara på följande frågeställningar:

- Har sjukanmälningarna till Af fungerat?
- Har anpassningar utförts?
- Hur har kontakterna lokalt med FK fungerat
 - Har det varit svårt att få kontakt?
 - Har FK:s handläggare varit informerade om rutinerna
 - Har FK kallat till avstämningsmöte
 - Hur lång väntetid har det varit för att få till stånd ett avstämningsmöte
 - Har arbetsförmedlingen fått stöd i handläggningen av försäkringskassans personal

Resultatredovisning av enkätundersökningen

Den ursprungliga tanken att deltagarna endast ska behöva anmäla sjukdom till Försäkringskassan och anordnaren och att Arbetsförmedlingen skulle få informationen direkt till den arbetsmarknadspolitiska databasen från Försäkringskassan, har ännu inte kunnat implementeras av sekretesskäl. Proceduren för sjukanmälan är därför för närvarande omständlig och bygger på att deltagarna själva, förutom till Försäkringskassan, anmäler sjukdom även till Arbetsförmedlingen och eventuell extern anordnare. Här skulle informationen till deltagaren kunna förbättras.

Tabell 1. Hur har sjukanmälningarna till Af fungerat?

	Bra	Dåligt
Hur har sjukanmälningarna till Af fungerat	48%	52%

Svaret visar på att sjukanmälningarna fortfarande inte fungerar bra. Detta är också en försämring från förra årets återrapportering då motsvarande andel var att 63 procent svarade att det fungerat bra och 37 procent att det fungerat dåligt. Geografiskt finns inget mönster. Enkätsvaren är dock mer positiva för mindre och medelstora kontor, vilket skulle kunna tyda på en bättre kommunikation mellan Arbetsförmedlingens handläggare och deltagare på dessa kontor.

Försäkringskassan har en rutin att uppmärksamma Arbetsförmedlingen om personer som varit sjukskrivna en längre tid, men detta bygger på manuella rutiner och har inget systemstöd.

Tabell 2. Har det varit svårt att få kontakt med Försäkringskassan?

	Ja	Nej
Svårt att få kontakt	43%	57%

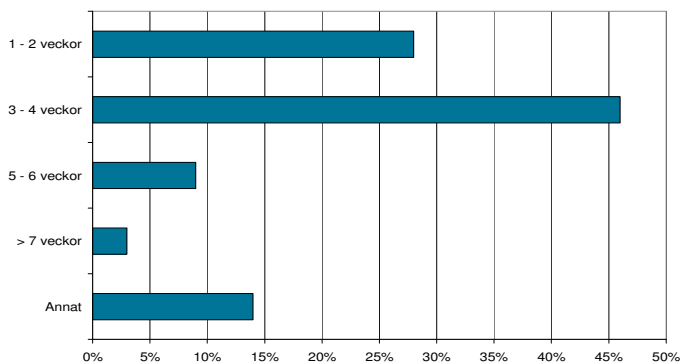
På lokal nivå finns det fortfarande utrymme till förbättringar även om majoriteten upplever det inte är svårt att nå Försäkringskassan. Siffrorna är även här något sämre än föregående år. Geografiskt finns inget mönster och överraskande nog visar resultatet ingen större skillnad beroende på kontorets storlek.

Tabell 3 Försäkringskassans kunskap om rutiner

	Bra	Dåligt
Försäkringskassans kunskap om rutiner	60%	40%

Då det nya regelverket funnits i drygt ett år är den markanta förbättring som skett ett förväntat resultat. Även här finns dock ett utrymme för fördjupat samarbete med Försäkringskassan.

Diagram 1 Väntetiden för att få ett avstämningsmöte

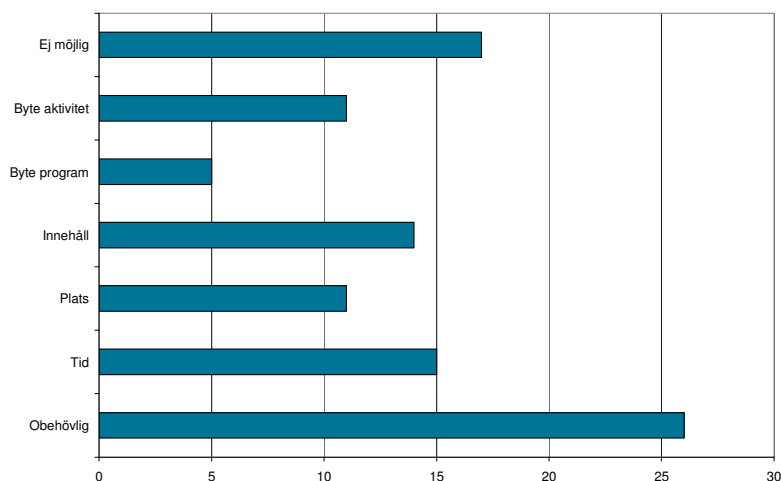
Beträffande avstämningsmöten upplever arbetsförmedlingskontoren som svarat på enkäten att Försäkringskassan i 75 procent kallar till möten inom fyra veckor, men fortfarande finns det fall där man inte kallar alls. Totalt sett har dock väntetiderna minskat.

Det går inte att se något samband mellan väntetider och upplevt stöd från Försäkringskassan. Jämfört med föregående år har kontorens uppfattning om stödet från Försäkringskassan minskat och 42 % upplever stödet som mindre tillfredsställande (tidigare 27 %). Svaren kan ha färgats av att det nu är vanligare att Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen har olika uppfattning om en persons hälsotillstånd ska betraktas som hinder för att delta i ett program.⁴⁰

Anpassning

Innan en eventuell utskrivning ur program kan ske, ska Arbetsförmedlingen anpassa programmet efter den enskildes hälsotillstånd. Anpassningen kan ske på olika sätt, genom att tiden i programmet minskas, innehållet ändras, med mera. I enkäten har arbetsförmedlingarna fått ta ställning till olika alternativ och utfallet har blivit följande:

Diagram 2 Anpassning vid sjukdom i program

I drygt en fjärdedel av fallen har Arbetsförmedlingen bedömt att man inte behöver göra någon anpassning alls, sjukdomen har inte varit av den omfattningen att anpassning krävts. Det är i de flesta fallen fråga om kortare sjukskrivningstider där deltagaren kunnat återgå till programmet efter sjukdomen.

I 40 procent av fallen har en anpassning gjorts och den vanligaste enskilda anpassningen har varit i tid, det vill säga anvisningsgraden har inte ändrats men den faktiska närvaron i programmet har minskats så att deltagaren har kunnat delta efter sin förmåga. Jämfört med förra årets enkät är detta en minskning och slår man samman ”anpassning av innehållet” med ”byte av program/aktivitet” är dessa de metoder man använt mest. Andelen fall där man ansett att det inte går att anpassa är i stort sett samma som förra året.

⁴⁰ Försäkringskassan ska numera bedöma hälsotillståndet i förhållande till de krav som programmets aktiviteter ställer.

4. Arbetslöshetsförsäkringen

Arbetsförmedlingen ska tillhandahålla: *”En redovisning av de åtgärder myndigheten vidtagit efter redovisningen av den fördjupade analysen avseende arbetet med att säkerställa att arbetslöshetsförsäkringen fungerar som en omställningsförsäkring som lämnades den 2 augusti 2010.”*

Sammanfattning och slutsatser

Enligt Arbetsförmedlingens redogörelse nedan har arbetet med att säkerställa att arbetslöshetsförsäkringen fungerar som en omställningsförsäkring intensifierats under 2010 och 2011. Till exempel har en särskild insats genomförts under året. Syftet med insatsen har bland annat varit att sätta fokus på tillämpningen av uppdraget inom arbetslöshetsförsäkringen. En av de bakomliggande orsakerna till insatsen var att antalet underrättelser hade varierat över tid, med en nedgång under 2009 och under inledningen av 2010. Dessutom hade ett mörkertal avseende underrättelser påtalats av Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen (IAF).⁴¹ Antalet underrättelser har ökat något under andra delen av 2010 och även sammantaget för det första halvåret 2011, gentemot motsvarande period 2010. Arbetsförmedlingen avser att fortsätta utvecklingen av arbetet med uppdraget inom arbetslöshetsförsäkringen.

Bakgrund

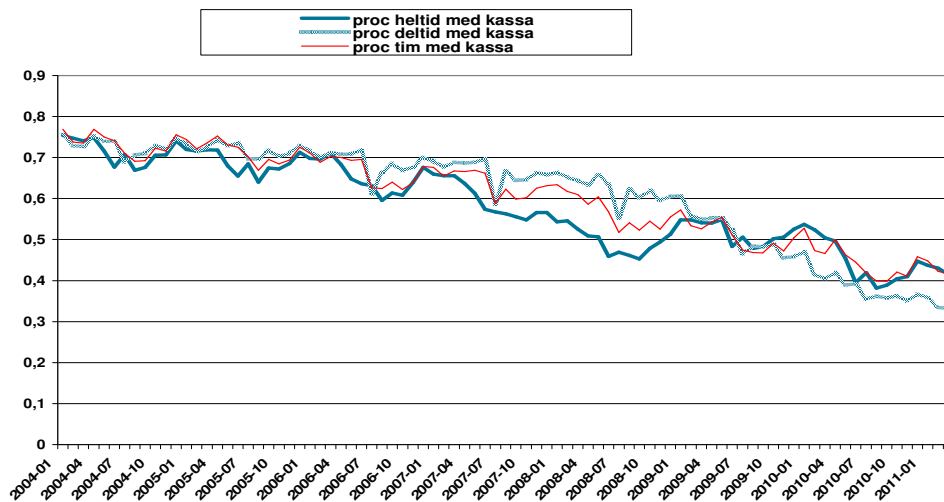
Arbetsförmedlingen har i uppdrag att kontrollera att de arbets sökande uppfyller grundvillkoren i arbetslöshetsförsäkringen (9 § ALF). Ett syfte med det är att säkerställa att arbetslöshetsförsäkringen fungerar som en omställningsförsäkring. Arbetet med kontrollfunktionen ingår som en del av det löpande arbetet med matchning och i stödet till den sökande att ställa om till nytt arbete.

Andelen sökande med arbetslöshetsersättning har förändrats de senaste åren. Andelen som uppbär ersättning av de helt arbetslösa har minskat och är i mars 2011 knappt 42 procent. Sannolikt beror nedgången under perioden bland annat på förändringar i regelverket som påverkat de sökandes rätt till ersättning, exempelvis borttagandet av studerandevillkoret, och på en förändring i exempelvis sammansättningen av sökandegruppen. Sammansättningen kan påverkas av både inflödet och utflödet till arbete och program. Sett till hela perioden är nedgången störst bland sökande med

⁴¹ Mörkertalet som IAF beräknar är en självskattning via en enkät (senast för år 2009) på hur många fler underrättelser arbetsförmedlarna skulle ha lämnat och omfattar endast de underrättelser arbetsförmedlarna känner till att de borde ha lämnat men inte lämnade. Se t ex IAF 2010:20.

ersättning på deltid. Den så kallade 75 dagars regel som begränsar möjligheten till arbetslöshetsersättning på deltid skulle kunna vara en bidragande orsak till nedgången i denna grupp. Från september planar nedgången i andelen med arbetslöshetsersättning av de helt arbetslösa ut något. Andelen ökar något en kort period för att sedan åter minska under första kvartalet 2011.

Diagram 1. Andel av de arbetslösa som uppstår arbetslöshetsersättning

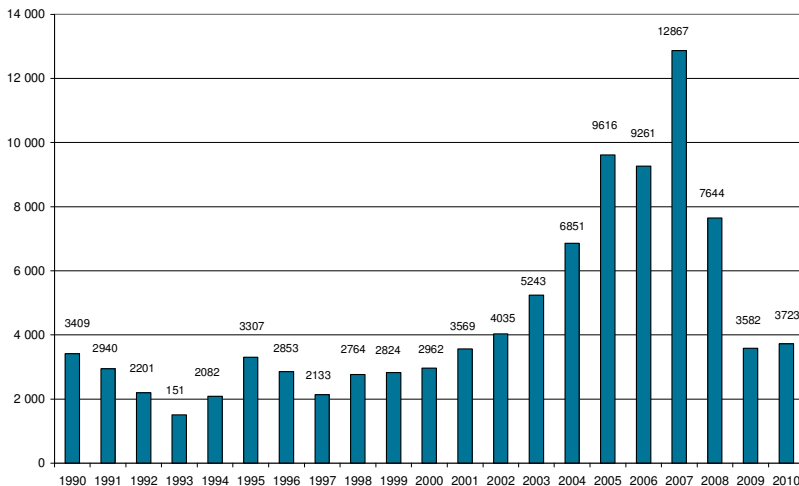

Källa: IAF

Underrättelser

Arbetsförmedlingen ska lämna en underrättelse till den sökandes arbetslöshetskassa när det finns anledning att meddela kassan att den sökande inte uppfyller ett eller flera av villkoren för rätt till arbetslöshetsersättning.

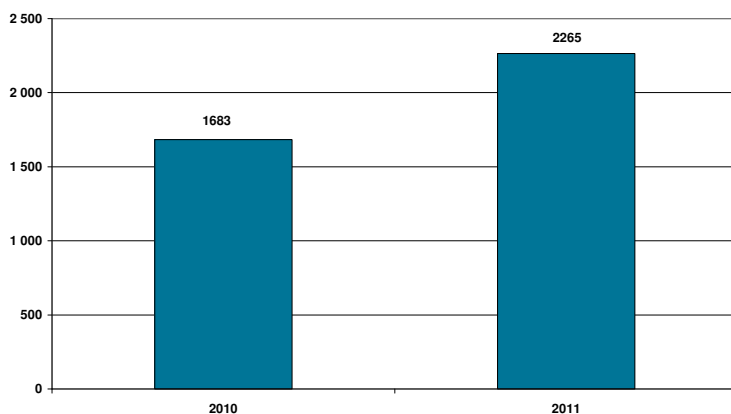
Diagram 2. Utvecklingen av antalet underrättelser 1990 – 2010

Källa: Arbetsförmedlingen

Diagrammet ovan visar utvecklingen av underrättelser sedan 1990. Antalet underrättelser ökar successivt från 2001 till 2007 (med undantag för 2006). De minskar sedan från 2008 fram till 2010 då antalet underrättelser planar ut för att sedan åter öka något under andra halvåret 2010. Under första halvåret 2011 lämnades fler underrättelser än under motsvarande period 2010. Antalet underrättelser var dock lågt de första månaderna under 2010 vilket innebär att ökningen sker från en låg nivå. För juni månad 2011 sker dock en nedgång i antal underrättelser gentemot motsvarande månad 2010. Antalet underrättelser per 1000 ersättningstagare är emellertid detsamma under juni 2010 som juni 2011.

Diagram 3. Antal underrättelser under första halvåret 2010 och 2011

Källa: Arbetsförmedlingen

Antalet underrättelser i sig är inte ett optimalt mått på hur kontrollfunktionen fungerar men variationerna över tid samt det av Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen (IAF) påtalade mörkertalet kan ge en viss indikation på hur arbetet med kontrollfunktionen inom arbetslöshetsförsäkringen utvecklas.

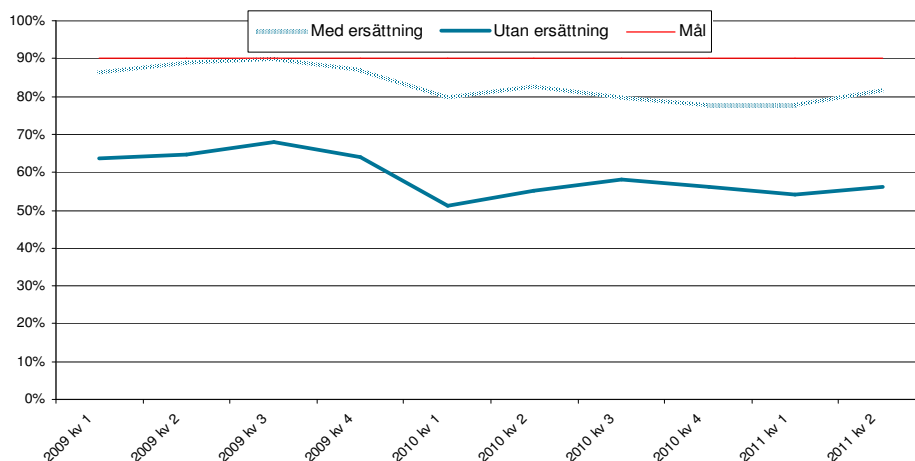
Orsaken till de stora variationerna mellan åren kan ha flera förklaringar. Möjliga förklaringar är bland annat antalet lediga platser som anmäls, då det kan finnas fler arbeten att pröva de sökande mot. Antalet sökande med ersättning som skrivs in påverkar också hur många som kan bli föremål för en underrättelse. Sökandes kunskap om vilka krav som ställs för att få ersättning från arbetslöshetsförsäkringen kan tänkas påverka antalet underrättelser liksom Arbetsförmedlingens eget arbete med kontrollfunktionen, t ex de särskilda insatser som genomförs 2010 och 2011.

Kunskap om kraven i arbetslöshetsförsäkringen

Det senaste kvartalet anger 82 procent av de sökande som uppbär arbetslöshetsersättning att de vet vilka krav som ställs för att få ersättning.

Arbetsförmedlingens målsättning avseende detta mått är att 90 procent ska ange att de vet det. Andelen arbetssökande som anger till Arbetsförmedlingen att de har kunskap om kraven i arbetslöshetsförsäkringen har minskat i jämförelse med år 2009. Arbetsförmedlingen genomför under 2011 en enkät för att påbörja en inhämtning av kunskap avseende rutiner kring informationen om arbetslöshetsförsäkringen. Detta är ett första steg i att identifiera och åtgärda eventuella informationsbrister.

Diagram 4 Andel arbetssökande som svarar ja på frågan om de vet vilka krav som ställs för att uppbära ersättning 2009 - 2011

Källa: Arbetsförmedlingen, sökandeundersökningen

Redovisning av åtgärder

Särskilt uppdrag 2010 – fokus på tillämpningen av regelverket för arbetslöshetsförsäkringen

Arbetsförmedlingens generaldirektör gick i april 2010 ut med ett särskilt uppdrag avseende arbetslöshetsförsäkringen⁴², vilket redogjordes för i återrapporteringen 2010. I uppdraget ingick särskilda insatser för att intensifiera arbetet med arbetslöshetsförsäkringen under 2010 och 2011. Huvuddragen i de särskilda insatserna var att de lokala kontoren skulle utforma handlingsplaner för arbetet med arbetslöshetsförsäkringen och att en granskning avseende ärenden där sökande ej sökt anvisat arbete skulle genomföras. Vidare utformades material i form av underlag för workshops som kan genomföras på kontoren och stödmaterial till chefer för deras resultatdialoger/kvalitetsuppföljning med medarbetare kring uppdraget

⁴² GD-meddelande 2010 - 6

inom arbetslöshetsförsäkringen. Nedan beskrivs vad arbetsförmedlingen har gjort avseende den särskilda insatsen under året.

Lokala handlingsplaner för arbetet med arbetslöshetsförsäkringen utformas på varje förmedlingskontor.

En lokal handlingsplan skulle utformas enligt GD-meddelandet 2010 – 6. Kontoren kunde välja mellan sju föreslagna aktiviteter eller valfri aktivitet som skulle beskrivas i fritext. Vilka och hur många aktiviteter som kontoret genomför skulle bedömas utifrån de lokala förutsättningarna.

Handlingsplanerna följs upp i två steg: Ett första steg påbörjades 2010, via en enkät, för att undersöka om handlingsplaner upprättats och vilka aktiviteter dessa planer innehöll. Det andra steget i uppföljningen är planerad som ytterligare en enkät där genomförandet av handlingsplanerna följs upp. Uppföljningen pågår och förväntas vara klar tidigast under hösten/vintern 2011.

Sammanställningen av den första delen av uppföljningen, att handlingsplanen upprättats, pågår. Varje kontor ska omfattas av en handlingsplan. Denna kan utformas enskilt för ett kontor, i samverkan mellan kontor eller i samverkan via arbetsmarknadsområdet. Det preliminära resultatet av den första uppföljningen visar att samtliga kontor som har en verksamhet som motiverar en plan omfattas av en sådan.

En preliminär sammanställning av aktiviteterna visar på att det är resultatdialoger/kvalitetsuppföljning (där kontorschefen har en dialog/uppföljning med förmedlare avseende handläggning med fokus på arbetslöshetsförsäkringen) och workshops om arbetslöshetsförsäkringen som kontoren har valt att arbeta med i högst utsträckning. Drygt 200 kontor har valt dessa aktiviteter. Det är också för dessa aktiviteter som stödmaterial har utarbetats centralt. Resultatdialogerna avser att ge chefen en god bild av kunskap och tillämpning bland arbetsförmedlarna och därigenom kunna öka kvaliteten i handläggningen.

Workshops syftar till att både öka kunskapen om regelverket och att skapa ett forum på kontoret för att åstadkomma en enhetlig tillämpning av regelverket. Sedan följer aktiviteterna ”utbildning” samt att ”ha arbetslöshetsförsäkringen som en stående punkt på personalmöten”. Efter detta kommer aktiviteten att arbeta med lokala nätverk respektive ”annan aktivitet” (beskriven i fritext). I storleksordning kommer sedan aktiviteterna; ”att rutinemässigt, med den underrättelseansvarige, gå igenom varje ärende där sökande har avvisat en platsanvisning” samt att ”jämföra övervägda underrättelser med gjorda sådana”. Den preliminära sammanställningen visar att drygt 70 kontor har valt att arbeta med respektive av dessa två aktiviteter.

Ärendegranskning

Enligt GD – meddelande 2010-6 ska ett stickprov/ärendegranskning göras avseende ärenden där den sökande inte sökt anvisat arbete och där underrättelse inte lämnats. Granskningen omfattar dokumentationen av skälen till att underrättelse inte har lämnats och om det utifrån den dokumentationen går att se om skälen var sådana som är godtagbara enligt regelverket för arbetslöshetsförsäkringen. Det är de underrättelseansvariga resurspersonerna som granskar ärendena. Syftet med att ärendegranskningen genomförs lokalt av resurspersonerna är att skapa ett lärande i arbetet och en diskussion lokalt om regeltillämpning. Ärendegranskningen sker i två omgångar, den första under våren 2011, och kommer att analyseras när den är genomförd och sammanställd i sin helhet.

När granskningsresultatet är sammanställt och analyserat kommer Arbetsförmedlingen att, vid behov, arbeta för att komma tillrätta med eventuella kvarstående brister. Granskningen tas också upp i Generaldirektörens resultatdialog med marknadscheferna.

Stödmaterial och workshops

I 2010 års åiterrapportering beskrivs att stödmaterial för arbetsförmedlingschefernas kvalitetsuppföljning av handläggning hade utarbetats avseende handlingsplaner och arbetslöshetsförsäkringen. Båda dessa material finns tillgängliga på Arbetsförmedlingens intranät VIS.

Resultatdialoger/kvalitetsuppföljning om arbetslöshetsförsäkringen samt workshops var också möjliga aktiviteter i de lokala handlingsplanerna för arbetet med arbetslöshetsförsäkringen som beskrivs ovan. Både stödmaterial för kvalitetsuppföljning och resultatdialoger avseende arbetslöshetsförsäkringen samt workshopmaterialet har producerats och distribuerats. Sammanställningen av kontorens handlingsplaner för arbetslöshetsförsäkringen visar att drygt 200 kontor har valt resultatdialoger/kvalitetsuppföljning och workshops om arbetslöshetsförsäkringen som aktivitet i handlingsplanen.

Workshopmaterialet omfattar sju delar och är uppbyggt som en kedja av moment i mötet med den sökande. Materialet består av en PowerPoint-presentation i två avsnitt: en regelgenomgång och ett antal grupparbetsfrågor i form av case. Regelgenomgången syftar till att säkerställa kunskapen om regelverket och hur det ska tolkas. Avsikten med grupparbetsfrågorna är att identifiera eventuella olikheter i tillämpning och att genom diskussion komma fram till en korrekt och gemensam tillämpning. Workshopen avslutas med en diskussion om hur man på kontoret ska gå vidare med frågorna om tillämpningen.

Stödmaterial för chefernas kvalitetsuppföljning och resultatdialog avseende arbetslöshetsförsäkringen är uppbyggt enligt samma princip; en kedja av de

moment i handläggningen där uppdraget inom försäkringen ingår. De moment som ingår är alltså sådana som har relevans för kontrollfunktionen med frågeställningar som chefen kan använda för att kvalitetssäkra handläggarens tillämpning och handläggningen.

Metodutveckling

Arbetsförmedlingen arbetar med kvalitetssäkrade metoder. Syftet är att varje arbetssökande på ett snabbt och individanpassat sätt ska få hjälp med stöd av metoder så att omställningsperioden blir så kort som möjligt. IFAU har studerat införandet av tjänster och metoder inom arbetsförmedlingen.⁴³ Rapporten studerar hur de har tagits fram, spridits och vilka avtryck de har gjort i det dagliga arbetet bland förmedlare och arbetsförmedlingschefer. Studien baseras på intervjuer, enkäter samt dokumentstudier och avser perioden 2003 till 2009. Rapporten visar på att metoderna är välanvända och uppskattade bland arbetsförmedlare och kontorschefer. Rapporten pekar också på att det finns utrymme för vissa förbättringar; bland annat menar IFAU att det är oklart vilka kriterier som legat till grund för urvalet av metoderna.

Metoden Inskrivning och introduktion

Metoden Inskrivning och introduktion omfattar det som ska göras vid inskrivning och introduktion av arbetssökande såsom information och inskrivning av uppgifter om sökande som ligger till grund för matchningen. Delar av metoden, såsom informationen till sökande, har särskild relevans för arbetslöshetsförsäkringen.

I 2010 års återrapportering angav Arbetsförmedlingen att myndigheten under 2010 skulle säkerställa tillämpningen av metoden inskrivning och introduktion samt utveckla en rutin för uppföljning och utvärdering av denna. För att förbättra tillämpning och uppföljning av metoden har ett antal insatser genomförts.

En metod består av fyra dokument; metodbeskrivning, aktivitetsbeskrivning, processkarta och kvalitetskriterier. Alla dokument i metoden har uppdaterats och reviderats. Arbetsförmedlingskontoren har också haft möjlighet att få stöd av huvudkontoret genom en genomgång av metoden. I mars 2011 fattade generaldirektören ett beslut om grundläggande nivå för Arbetsförmedlingens service.⁴⁴ I beslutet anges att kvalitetssäkrade metoder ska användas för att säkerställa att Arbetsförmedlingen arbetar effektivt och professionellt samt tillhandahåller en likvärdig kvalitet i servicen. Alla arbetsförmedlare ska ha kompetens att använda de metoder som krävs för att inom ramen för Arbetsförmedlingens tjänsteutbud ge arbetssökande och

⁴³ "Arbetsförmedlingens service och arbetsmetoder: om processtyrning i en målstyrd myndighet" IFAU 2011:9. Rapporten avser även de tjänster som Arbetsförmedlingen använder.

⁴⁴ GD 9/2011

arbetsgivare en grundläggande service, varav en är metoden Inskrivning och introduktion.

Det löpande ansvaret för uppföljning av metoden ligger på lokal nivå. Denna lokala uppföljning ska följa de rutiner för uppföljning av metoden finns i dokumentet kvalitetskriterier som är ett av de fyra dokument (se ovan) som beskriver metoden.

I maj 2011 fattades beslut⁴⁵ om en instruktion för de kvalitetssäkrade metoderna, och enligt denna ska de metoder som används på kontoret tillämpas enligt aktivitetsbeskrivningen och årligen följas upp. Kontoret stämmer då av att man följer metoden och diskuterar eventuella avvikelser (se kvalitetskriterierna för respektive metod). Denna uppföljning ansvarar respektive chef för.

En enkät avseende metoden har genomförts under 2011. En särskild enkät för att få kunskap om rutiner kring informationen till de sökande om arbetslöshetsförsäkringen har dessutom genomförts. Frågan om de arbetssökandes kunskap om arbetslöshetsförsäkringen följs också via Arbetsförmedlingens sökandeundersökning.

Utöver den tidigare engelska översättningen av arbetslöshetsförsäkringen har Arbetsförmedlingen under 2010 och 2011 översatt den skriftliga informationen till ytterligare 13 språk. De finns på Arbetsförmedlingens hemsida och ska delas ut till arbetssökande som har behov av det.

Metod "Följa upp söka arbete"

Metoden introducerades under våren 2010 och syftar dels till att tydliggöra den sökandes ansvar för sitt arbetssökande, dels till att Arbetsförmedlingen ska kunna ge rätt stöd till den arbetssökande. Arbetsförmedlaren ska dessutom ta ställning till om en arbetssökande som får arbetslöshetsersättning är aktivt arbetssökande eller ej. Förmedlingskontor har sedan metoden introducerades haft möjlighet att få stöd av huvudkontoret via en genomgång av metoden.

Utbildning och nätverk

I 2010 års åiterrapportering angav Arbetsförmedlingen hur myndigheten arbetar med utbildning av underrättelseansvariga resurspersoner samt med nätverk för dessa för att löpande kompetensutveckla dem för uppdraget. Arbetsförmedlingen genomför fortsatt utbildning för nya resurspersoner under 2011. Under våren 2011 har dessutom nya träffar med nätverket av underrättelseansvariga resurspersoner genomförts. Organisatoriskt har nya former för dessa nätverksträffar prövats där de regionala behoven och önskemålen har fått mera utrymme.

⁴⁵ AFII 27/2011

Handläggarestödet och rutiner

Handläggarestödet arbetslöshetsförsäkringen

Under slutet av 2010 har 15 handläggarestödet avseende arbetslöshetsförsäkringen utvecklats enligt myndighetens nya modell för stöd. Handläggarestödet avser områden såsom anmälan till arbetslöshetskassa, avanmälan, underrättelse till arbetslöshetskassa med mera. Handläggarestödet, som har godkänts av myndighetens regelkansli, har därefter beslutats om och publicerats på intranätet Vis som stöd för arbetet med uppdraget inom arbetslöshetsförsäkringen.

Handläggarestödet för matchning

Under 2010 introducerades ett nytt handläggarestödet för matchning, vilket beskrevs i åiterrapporteringen 2010. Arbetsförmedlingen har dock valt att avvakta med en del av handläggarestödet som nämndes i föregående åiterrapportering. Det gäller förtydligandet av att målgruppen för platsanvisning med återredovisningskrav är arbetssökande med arbetslöshetsersättning eller som deltar i arbetsmarknadspolitiska program. För övriga arbetssökande skulle i stället matchningsresultatet platsförslag användas. Anledningen till att Arbetsförmedlingen avvaktar med denna förändring är att man bedömer att denna ordning kräver en förändring av systemstödet som innebär att också platsförslag registreras. En sådan förändring är initierad men har inte kunnat genomföras, på grund av andra uppdrag som krävt prioritering avseende systemförändringar. Arbetsförmedlingen avser att på nytt se över frågan om målgruppen för platsanvisningar.

Förändringar i rutiner

Automatisk avanmälan - en förstudie

I 2010 års åiterrapportering uppgavs det, efter en genomförd riskanalys, att ett införande av automatisk avanmälan i systemstödet skulle medföra flera risker. Den största risken utgjordes av att en sökande felaktigt kunde avanmälas och på grund av utredningstid därefter i onödan få vänta på sin arbetslöshetsersättning.

Vidare redogjordes 2010 att det pågick för en förstudie i avsikt att se över andra automatiska alternativ till automatisk avanmälan. Riskerna bedömdes dock alltför kvarstå även med andra alternativ som innefattade automatik i handläggningen och Arbetsförmedlingen valde att inte fortskrida med en förstudie avseende automatisk avanmälan. Arbetsförmedlingen påbörjade arbetet enligt GD-meddelande 2010-6 med att genom olika insatser och aktiviteter öka enhetligheten och förbättra tillämpningen av uppdraget inom arbetslöshetsförsäkringen.

Utökad elektroniskt informationsutbyte med arbetslöshetskassorna

I 2010 års åiterrapportering skrev Arbetsförmedlingen att ett förändringsarbete avseende utökad elektroniskt informationsutbyte med

arbetslöshetskassorna påbörjats. Detta redovisades redan i myndighetens återrapportering 2009 avseende informationsutbyte. Genomförandet har fått stå tillbaka för andra akuta tvingande uppdrag och återupptas under 2011.

Arbete avseende indikatorer påbörjat

I återrapportering 2010 anger Arbetsförmedlingen att myndigheten ser ett behov av att utveckla möjligheten att mäta arbetet med kontrollfunktionen på ett bra sätt. Under 2010 och 2011 har ett arbete inletts med försök att utveckla indikatorer som stöd för att analysera utvecklingen av kontrollfunktionen i arbetslöshetsförsäkringen närmare.

Några utgångspunkter för arbetet med indikatorer i uppdraget är att få en tydligare bild av:

- Hur kontrollen av grundvillkoren fungerar
- Arbetssökandes omställning till arbete i de delar som relaterar till Arbetsförmedlingens kontrollfunktion inom arbetslöshetsförsäkringen.
- Enhetlighet vid utövande av kontrollfunktionen

Arbetsförmedlingen har under 2010 i huvudsak bedrivit arbetet med att ta fram indikatorer inom ramen för en analysgrupp som satts samman för att arbeta med uppföljning och analys av arbetslöshetsförsäkringen. Arbetet har pågått löpande under 2010 och fortsätter under 2011.

Samråd med inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen

Enligt 2010 års regleringsbrev skulle Arbetsförmedlingen samråda med Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen (IAF) i sitt förbättringsarbete. Under 2010 har Arbetsförmedlingen samrått med IAF om indikatorer vid gemensamma möten där IAF:s analyschef har deltagit tillsammans med chefen för Arbetsförmedlingens Forskningsenhet och chefen för Enheten Arbetslöshetsförsäkring. Berörda handläggare har också deltagit. Vid dessa möten har idéer kring möjliga indikatorer lyfts och diskuterats.

I 2010 års återrapportering beskrevs att i arbetet med att bistå Arbetsförmedlingen hade IAF inletts en översyn av föreskriften om lämpligt arbete (IAFFS 2004:3). Genom detta avsåg IAF att, i samråd med Arbetsförmedlingen, tydliggöra regelverket för att underlätta och stödja kontrollfunktionen. IAF har under vintern 2010/2011 i sitt arbete med en översyn av föreskriften om lämpligt arbete anordnat två seminarier vid vilka representanter från Arbetsförmedlingen inbjudits att delta. Arbetsförmedlingen har vid seminarierna lämnat synpunkter till IAF inför deras arbete med översynen av föreskriften.

5. Felaktiga utbetalningar

Arbetsförmedlingen ska redovisa: *”En redovisning av hur Arbetsförmedlingen arbetar för att integrera arbetet mot felaktiga utbetalningar i den löpande verksamheten samt vilka åtgärder myndigheten vidtagit för att minska de felaktiga utbetalningarna.”*

Sammanfattning och slutsats

Arbetsförmedlingen uppdrag vad gäller att säkerställa att felaktiga utbetalningar inte görs och att motverka bidragsbrott har förtydligats genom en förändring i förordning (2007:1030) med instruktionen för Arbetsförmedlingen i december 2010.

Flera insatser har genomförts för att integrera arbetet mot felaktiga utbetalningar i den löpande verksamheten.

- Informationsinsatser fortsätter att genomföras för att öka förståelsen och kunskapen för arbetet med intern styrning och kontroll i det löpande arbetet.
- Ett samlat grepp mot bidragsbrott har initierats
- Riktad information har spridits internt för att underlätta arbetet med åtgärder när misstänkta fel upptäcks.
- Processkartläggningar för att säkerställa att Arbetsförmedlingen arbetar på ett ändamålsenligt sätt.

Åtgärder för att minska de felaktiga utbetalningarna har bl.a. varit

- Uppdatering av handläggarstöd för att säkerställa att gällande lagstiftning och andra regelverk tillämpas på ett korrekt sätt.
- Utökade stickprovskontroller under 2011.
- Löpande avvikelserapportering.
- Månadsvis informationsöverföring (start maj 2011) från Skatteverket.

Arbetet med att motverka felaktiga utbetalningar har intensifierats sedan uppdraget förtydligades i instruktionen. Arbetsförmedlingen genomför idag fler kontroller och stickprov än tidigare. Via kontroller av arbetsgivare och anordnare före beslut kan många felaktigheter undvikas. Mer kontinuerliga kontroller kommer framöver att göras även på pågående beslut, exempelvis genom löpande informationsöverföring från Skatteverket. Arbetsförmedlingen ska fokusera på att upptäcka och förebygga bidragsbrott.

Integrera arbetet mot felaktiga utbetalningar

Arbetsförmedlingens strategi är att skapa en effektiv organisation med hållbar utveckling vilket betyder att alla nivåer inom hela organisationen är involverade i ett systematiskt arbete för att minimera antalet felaktiga utbetalningar. Riskanalyser görs, kontrollåtgärder sätts in, uppföljningar genomförs och dokumenteras med Coso-modellen⁴⁶ som grund i syfte att förbättra Arbetsförmedlingens arbete med intern styrning och kontroll (ISK).

Informationsinsatser

Utbildningsinsatser och seminarier har genomförts för chefer och verksamhetssamordnare inom hela organisationen. Syftet har varit att öka förståelsen och kunskapen för Coso-modellen och bibehålla en gemensam syn för hur arbetet ska bedrivas i syfte att förbättra den interna styrningen och kontrollen. Därigenom ska risken för felaktiga utbetalningar från våra välfärdssystem minska.

Arbetet fortsätter med att tydliggöra hanteringen av hur misstänkta fel som kan leda till en felaktig utbetalning ska hanteras. Checklistor vars syfte är att belysa vad som ska göras när problem och felaktigheter uppstår har tagits fram.

Riskanalyser och kontrollplan blir ett allt viktigare instrument för att förhindra felaktiga utbetalningar. Kontrollåtgärder baserade såväl på myndighetsövergripande som på lokala riskanalyser har fastställts för samtliga marknadsområden och för alla avdelningar på huvudkontoret. Kvalitetssäkring av ärendehandläggningen sker genom kommunikationen mellan chef och medarbetare. Exempel är stickprov av specifika beslut på arbetsförmedlingskontoren där resultatet följs upp av chef med aktuell medarbetare.

Riskanalys och kontrollplan

Arbetslöshetsförsäkringen

Arbetsförmedlingen har i sin riskanalys uppmärksammat tillämpning av arbetslöshetsförsäkringen och vikten av en enhetlig och rättssäker tillämpning av arbetslöshetsförsäkringen. Mest kritiskt bedöms arbetet med att säkerställa arbetslöshetsförsäkringens roll som omställningsförsäkring.

Aktivitetsstöd

I omfattningsstudierna, inom ramen för Samverkansuppdraget mot felaktiga utbetalningar, har det identifierats problem med verifieringen av

⁴⁶ Coso-modellen är det internationellt mest erkända ramverket för beskrivning av den interna kontrollens komponenter

närvarorapporteringen i samband med jobbsökaraktiviteter inom de båda garantierna. Ett arbete med att se över närvarorapportering har påbörjats i samverkan med Försäkringskassan.

Etableringsuppdraget

Etableringsuppdraget är ett nytt verksamhetsområde för Arbetsförmedlingen. Etableringsuppdraget ställer nya krav på handläggningen. Riskanalyser har genomförts innan reformen startade. Kontrollerna utvecklas och förändras nu i takt med att implementeringen är gjord och faktiska erfarenheter kan följas upp.

Stöd till arbetsgivare

Den riskanalys som genomförs på Arbetsförmedlingen avseende felaktiga utbetalningar berör till största delen området stöd till arbetsgivare, eftersom det huvudsakligen är inom detta område som Arbetsförmedlingen är utbetalare. Stickprov ska göras enligt kontrollplan. Dessa kontroller planeras i samverkan med ansvariga för verksamheten. Kontrollernas omfattning är större 2011 än de var föregående år. En anledning till att kontrollernas omfattning har ökat är att Arbetsförmedlingen har fokuserat mera på området då det finns indikationer på att risken för fel kan vara större än vad som bedömdes tidigare.

En risk för felaktig utbetalning vid beslut om nystartsjobb är att ramtiden, (styr hur lång bidragsperioden kan bli) beräknas fel. För att underlätta beräkningen av ramtid har en ny ansökningsblankett tagits fram. Blanketten ger stöd för uträkning av ramtiden och används för att underlätta sammanställning av tider som kan vara kvalificerande för nystartsjobb.

Ett samlat grepp om bidragsbrott

Ett arbete har påbörjats med att ta ett mer samlat grepp avseende hantering av bidragsbrott och misstanke om bidragsbrott. Arbetet pågår nu med att planera för fortsättningen och ta fram en strategi för vad som ska göras. Arbetsförmedlingen har hittills endast i begränsad omfattning deltagit i samarbete med andra myndigheter, polis och åklagare när det gäller bidragsbrott. Myndigheten ska undersöka möjligheten till utökat samarbete inom området. När det gäller stöd som utbetalas av Arbetsförmedlingen så utgör huvuddelen stöd till arbetsgivare vilka inte omfattas av bidragsbrottslagen. Myndigheten planerar dock att inkludera även arbetsgivarstöd i det fortsatta arbetet mot bidragsbrott. Bidragsbrottslagen infördes 2007. Under perioden 2008 till 2010 har antalet anmälda brott mot a-kassorna m.m. stadigt ökat, vilket tyder på lagstiftningen nu är väl känd hos a-kassor och arbetsförmedlingar. Tyvärr går det inte ur Brottsförebyggande rådets (BRÅ) statistik att särskilja arbetslöshetskassor och arbetsförmedlingar. BRÅ:s preliminära statistik visar att antalet anmälda brott 2011 ligger på minst samma nivå som 2010.

Kartläggning av processer för att hitta kritiska områden

Arbetsförmedlingen genomför löpande kartläggning av olika verksamhetsprocesser för att hitta kritiska områden där ansvarsområdena är otydliga eller där stöd/rutiner är bristfälliga eller saknas.

Resultatet av arbetet är dokumenterade processer med tillhörande beskrivning och bilagor.

Verksamhetsområden som har haft ökat fokus är:

- jobb och utvecklingsgarantins fas 3
- kompletterande arbetsförmedlingstjänster
- etableringsuppdraget för nyanlända
- återkrav av stöd till arbetsgivare och bidrag till enskilda (exempelvis resor, bohagstransport).

Verksamhetsområden som har påbörjats/planeras under året:

- arbetsgivarstöd, beslut till utbetalning
- bidrag till enskilda

Uppföljning och samverkan

Ansvar för uppföljning av riskanalysen och kontrollplanen avseende felaktiga utbetalningar åligger såväl chefen för ekonomiavdelningen som samtliga berörda chefer på sakavdelningar och lokala kontor.

Arbetsförmedlingens controllers följer upp att kontrollerna genomförs och ger information om eventuella avvikelser till myndighetens ledning och styrelse.

Underlaget inför samtalen om kvalitetssäkringen av löpande handläggning utgår från stickprov i ärendehandläggningen och en utvecklad systematik som stödjer ett konstruktivt samspel mellan chef och medarbetare.

För att kunna dokumentera, sammanställa och åtgärda fel som leder till, eller kan leda till, en felaktig utbetalning görs avvikelserapportering av ekonomiadministrationen. Varje månad hålls möten med berörda avdelningar på huvudkontoret för att säkerställa hanteringen av rapporterade avvikelser och för att diskutera hur dessa kan undvikas framöver.

Åtgärder som vidtagits för att minska de felaktiga utbetalningarna

Förtydligande av metod och handlägningsstöd

Genom att tillämpa gällande lagstiftning och andra regelverk på ett korrekt sätt minskar risken för felaktiga utbetalningar. På Arbetsförmedlingen pågår ett kontinuerligt arbete med att uppdatera och utveckla handläggarstöd för att säkerställa rättsäkerhet, enhetlighet och effektivitet. Om besluten blir rätt från början minskar behovet av åtgärder efter det att beslutet är taget.

Arbetsförmedlingen är huvudsaklig utbetalare av stöd till arbetsgivare. För att säkerställa att till exempel lönebidrag handläggs på ett enhetligt och rättssäkert sätt finns en utförlig vägledning i form av ett handläggarstöd. Under 2010 har handläggarstöd avseende Nystartsjobb uppdaterats. I syfte att ytterligare säkerställa korrekta beslut har ett systemstöd för uträkning av ramtid tagits fram.

Kontroller inför utbetalning

Aktivitetsstöd

Aktivitetsstöd till enskilda personer utbetalas från Försäkringskassan men belastar Arbetsförmedlingens anslag 1:2. Deltagare i ett program ska intyga frånvaro och anordnaren ska vidimera att den sökandes uppgifter stämmer. Anordnaren av aktiviteten är också skyldig att lämna uppgifter om deltagarens frånvaro när Försäkringskassan vid stickprovsvisa kontroller begär in dessa uppgifter. I samband med att hanteringen av närvarorapporteringen ses över, kommer kontrollerna av aktivitetsstöd att behöva revideras.

Kontroll av arbetsgivare

I förordningen⁴⁷ om den arbetsmarknadspolitiska verksamheten samt i förordningen⁴⁸ om stöd för nystartsjobb framgår att Arbetsförmedlingen ska inhämta information för att säkerställa att arbetsgivaren inte har näringsförbud, skatteskulder som har lämnats till Kronofogdemyndigheten för indrivning eller betalningsanmärkning som inte är obetydlig innan någon erbjuds programmet eller insatsen på arbetsplatsen. Om sådant förhållande föreligger får någon anvisning inte göras.

I samband med beslut görs kontroll av att angivet plus-/bankgiro eller bankkonto går till stödmottagaren i beslutet. Detta görs genom kontroll av kontot mot plus-/bankgirots sida alternativt mot kontobevis avseende bankkonto.

Köpta tjänster i den arbetsmarknadspolitiska verksamheten

Arbetsförmedlingen upphandlar tjänster i form av t ex. kompletterande aktörer, coacher och arbetsmarknadsutbildning. Inför tecknande av avtal med leverantör görs kontroll av F-skatt, moms, betalningsanmärkning med mera samt avtalsuppgifter. I samband med avtalsingång görs kontroll av att angivet plus-/bankgiro eller bankkonto går till rätt mottagare. Detta görs genom kontroll av kontot mot plus-/bankgirots sida alternativt mot kontobevis avseende bankkonto.

⁴⁷ 2000:628, 9§

⁴⁸ 2006:1481, 16§

Kontroll under beslutsperiod

Från maj 2011 får Arbetsförmedlingen månadsvis en fil från Skatteverket med information om de arbetsgivare och leverantörer som erhåller olika former av arbetsgivarstöd och betalning för tjänster. Filen innehåller bland annat uppgifter om skatteskuld, om bidragsmottagaren är arbetsgivarregistrerad hos Skatteverket samt uppgift om avregistrerade företag.

Vid genomgång av den första filen som skickats till Arbetsförmedlingen visar resultatet att hos knappt 2 procent av betalningsmottagarna föreligger någon form av avvikelse. Arbetsförmedlingen kommer att följa upp avvikelserna. I många fall kommer utbetalningen att hållas inne till dess avvikelserna åtgärdas eller en rimlig förklaring till dessa har lämnats. I fall då avvikelserna inte åtgärdas är en trolig åtgärd att besluten för aktuella betalningsmottagare avbryts. Det kan också bli aktuellt med att inleda ett återkravsförfarande mot dessa rörande redan gjorda utbetalningar eller skattekrediteringar.

Verksamhetsuppföljning av köpta tjänster

Kvalitetsinspektioner av leverantörer genomförs enligt en i förväg fastställd årsplan. En kvalitetsinspektion genomförs vanligen under en hel arbetsdag på huvudkontoret hos leverantören. Kvalitetsinspektionen är indelad i två delar där första halvan innebär en genomgång av leverantörens kvalitetsledningssystem och de rutiner som förväntas finnas på plats för fungerande kvalitetsstyrning av företaget. Andra delen av inspektionen fokuseras på hur leverantören levererar och kvalitetssäkrar de tjänster som utförs enligt avtal med Arbetsförmedlingen.

Alla klagomål på en leverantör registreras i ett ärendehanteringssystem där varje klagomål också blir klassificerat och tilldelat en ansvarig utredare. Om det inte skulle räcka med en utredning kan det vara aktuellt att genomföra en kvalitetskontroll på plats hos den aktuella leverantören. Kvalitetskontrollen planeras, genomförs och dokumenteras enligt fastställda rutiner.

Utöver kvalitetsinspektioner genomför Arbetsförmedlingen ett större antal leverantörsdialoger. En leverantörsdialog medför att Arbetsförmedlingen besöker leverantören fysiskt för en diskussion. Leverantörsdialogerna följer en på förhand upprättat diskussionsunderlag.

Stickprovskontroller

Löpande systematiska stickprov görs av ärendehandläggningen på arbetsförmedlingskontoren. Resultaten följs upp av chef med aktuell medarbetare. Stickproven är baserade på lokala riskanalyser i syfte att fånga

upp eventuella avvikelser i förhållande till regelverket.⁴⁹ Stickprovsvisa kontroller av bidrag till arbetsgivare, anordnare och kompletterande aktörer kommer att genomföras i större utsträckning under 2011 för att säkerställa att de brister som upptäcktes 2010 har minskat och att de kontroller som görs i flödet innan utbetalning är ändamålsenliga.

När det gäller Etableringsuppdraget kommer stickprovsvisa kontroller att göras under 2011 för att identifiera riskområdena inom uppdraget. Utifrån dessa resultat kan även fortsatt kontrollarbete anpassas för att minimera risken för felaktiga utbetalningar.

Avvikelsehantering

Arbetsförmedlingen har en rutin för redovisning av avvikelser gällande processen för beslut och utbetalning av stöd. Avvikelseberättelsernas syfte är att fånga upp problemområden i processen från beslut till utbetalning.

Avvikelseberättelserna ska ge information om otydligheter, problem och felaktigheter. Därigenom får ansvariga underlag för att förbättra verksamheten så att den bli mer rättssäker, enhetlig och effektiv. Avvikelseberättelserna ska även användas för att revidera ekonomiadministrativa kontroller samt utgöra en del av underlagen vid riskanalys.

Sammanställningar och analyser av uppkomna avvikelser görs för att förbättra verksamheten. Sammanställningarna innehåller en översikt över problemområden, förslag på åtgärder samt en uppföljning av tidigare genomförda åtgärder.

Varje månad hålls möten med andra berörda avdelningar på huvudkontoret för att säkerställa hanteringen av rapporterade avvikelser och för att diskutera hur dessa kan undvikas framöver.

⁴⁹ Sommaren 2010 genomfördes stickprovsvisa kontroller av bidrag till arbetsgivare och kompletterande aktörer utifrån kontrollplan för felaktiga utbetalningar. Undersökningen visade på brister kopplade till kontrollmiljön, exempelvis att regelverket inte alltid följs samt att dokumentationen i vissa avseenden är bristfällig.

6. Sektoransvar för handikappolitiken

Arbetsförmedlingen ska redovisa: ”*En redovisning av vilka åtgärder Arbetsförmedlingen genomfört och vilka resultat som uppnåtts under 2010 och första halvåret 2011 utifrån myndigheternas sektoransvar för handikappolitiken.*”

Sammanfattning och slutsatser

År 2010

År 2010 avslutades den förra perioden av Arbetsförmedlingens sektorsansvar inom handikappolitiken⁵⁰. Under perioden formulerades fem olika etappmål. Etappmål ett angav att sysselsättningsgraden för funktionshindrade⁵¹ på sikt ska överensstämja med befolkningens som helhet. Arbetsförmedlingens egen statistik visar på en ökning av arbetsökande med funktionsnedsättning som fått arbete under 2010 jämfört med året innan.

Etappmål två innebar att andelen personer med funktionsnedsättning av de långtidsinskrivna skulle minska. Andelen med långa inskrivningstider var vid utgången av 2010 fortfarande mycket högre bland sökande med funktionsnedsättning än bland övriga sökande.

Etappmål tre innebar att andelen personer med funktionsnedsättning som deltar i förberedande- och i arbetsmarknadsutbildning skulle varje år klart överstiga deras andel av samtliga arbetslösa. Under 2010, liksom tidigare, har det skett en tydlig prioritering av personer med funktionsnedsättning till förberedande utbildning men däremot inte en lika tydlig till arbetsmarknadsutbildning.

Etappmål fyra innebar att Arbetsförmedlingen skulle arbeta aktivt med att öka andelen arbetsgivare som vill anställa personer med nedsatt arbetsförmåga. Detta har gjorts bland annat genom att knyta nya kontakter med arbetsgivare och genom att marknadsföra Arbetsförmedlingens insatser och program.

Etappmål fem innebar att funktionsnedsatta med nedsatt arbetsförmåga och med behov av individuellt stöd/anpassning i arbetssituationen skulle ha fått det 2010. Detta har skett dels genom lönesubventioner och dels genom stöd

⁵⁰ Handikappolitiken har vid framtagande av en ny strategi 2011 bytt namn till funktionshinderspolitiken. Båda orden används dock för närvarande.

⁵¹ Ordet funktionshinder har ersatts med ordet funktionsnedsättning. Båda orden används dock för närvarande.

som syftar till en anpassning av arbetsförhållanden så att den anställdes nedsatta arbetsförmåga kan kompenseras.

Det har varit svårt att utvärdera etappmålen för perioden fram till och med 2010 då det inte funnit några uppföljningsbara mål att relatera till. Myndigheten Handisams rekommendation är att det behövs en tydligare styrning med en utveckling mot mer uppföljningsbara mål inför den nya perioden.

Första halvåret 2011

Regeringen fattade beslut om fyra nya delmål för arbetsmarknadspolitiken den 16 juni 2011 inom ramen för en ny strategi för funktionshinderspolitiken 2011-2016. Delmålen är följande:

- att andelen personer med en funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga, som får en anställning eller utbildning, ska årligen öka under perioden. Den hittillsvarande utvecklingen visar att 26 560 personer har nått målet arbete eller utbildning under första halvåret 2011.
- att andelen ungdomar under 30 år med en funktionsnedsättning som får en anställning eller utbildning ska årligen öka under perioden. Den hittillsvarande utvecklingen visar att 5 780 personer har nått målet arbete eller utbildning under första halvåret 2011.
- att Arbetsförmedlingen ska korta tiderna från att en arbetssökande blir inskriven på Arbetsförmedlingen till att en funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga är identifierad och registrerad. Resultatet visar att den genomsnittliga tiden under första halvåret 2011 har ökat. En förklaring är att det funnits personer med nedsatt arbetsförmåga utan denna kod men som nu registreras. Detta för att ett nytt handläggarsstöd har tagits i bruk som fastställer att koden ska sättas tidigt.
- att vid Arbetsförmedlingens upphandling av arbetsmarknadspolitisk verksamhet ska krav på tillgänglighet alltid ställas i förfrågningsunderlag och finnas med i avtal. Arbetsförmedlingen har tagit fram en handlingsplan för att bidra till måluppfyllelsen.

Inledning

Vid årsskiftet 2010/2011 avslutades uppdraget, enligt förordning 2001:526, som fastslog att vissa statliga myndigheterna hade ett särskilt ansvar för att genomföra handikappolitiken. Arbetsförmedlingen var en av, de 14 centrala myndigheter, som benämndes sektorsmyndighet inom ramen för handikappolitiken. Redovisningen för år 2010 relateras till de etappmål som Arbetsförmedlingen hade ansvarat för under denna period.

Arbetsförmedlingen fick under hösten 2010 ett nytt uppdrag av Socialdepartementet att tillsammans med 16 andra myndigheter, för

perioden 2011-2016, föreslå nya delmål för genomförandet av funktionshinderspolitiken utifrån givna inriktningsmål. Handisam har på uppdrag av Socialdepartementet sammanställt de 17 myndigheternas förslag till delmål. Den 16 juni 2011 fattade regeringen beslut om denna strategi.

För hela redovisningen avses arbetssökande som är inskrivna på Arbetsförmedlingen och som har en funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga. Personer med funktionsnedsättning är en heterogen grupp, för en del räcker det med det Arbetsförmedlingen kan erbjuda generellt, medan andra behöver ett mer omfattande individuellt stöd för att nå målet arbete.

Myndighetens sektorsansvar 2010

Arbetsförmedlingens etappmål

För år 2010 relateras redovisningen till Arbetsförmedlingens etappmål inom ramen för sektorsansvaret för perioden till och med 2010. I och med detta avslutades uppdraget som regeringen gav till 14 centrala myndigheter. Etappmålen inom ramen för Arbetsförmedlingens sektorsansvar har varit följande:

1. De funktionshindrades arbetsförmåga skall tas tillvara så att deras sysselsättningsgrad på sikt överensstämmer med befolkningens som helhet. Andelen sysselsatta av funktionshindrade med nedsatt arbetsförmåga ska öka snabbare än för övriga i arbetskraften (inriktningsmål).
2. Andelen arbetssökande med funktionshinder som är långtidsinskrivna på Arbetsförmedlingen ska utvecklas bättre än för övriga långtidsinskrivna.
3. Andelen personer med funktionshinder som deltar i förberedande utbildning och i arbetsmarknadsutbildning ska varje år klart överstiga deras andel av samtliga arbetslösa.
4. Andelen arbetsgivare som är beredda att anställa en person med nedsatt arbetsförmåga på grund av funktionshinder ska öka väsentligt.
5. Funktionshindrade med nedsatt arbetsförmåga och med behov av individuellt stöd/anpassning i arbetssituationen ska ha fått det 2010.

Etappmål 1 – Sysselsättning

Arbetsförmedlingen fick, i enlighet med regleringsbrevet för 2010, i uppdrag att upphandla en tillägsundersökning till Statistiska centralbyråns (SCB) Arbetskraftsundersökning (AKU) om situationen på arbetsmarknaden för personer med funktionsnedsättning.

För 2010 har det inte varit möjligt för Statistiska centralbyrån (SCB) att genomföra denna undersökning på samma sätt som tidigare vartannat år på uppdrag av Arbetsförmedlingen. Anledningen är att den tilläggsundersökning, kallad Ad Hoc modul, som SCB på uppdrag av EU varje år ska genomföra till ordinarie AKU för 2011 handlar om personer med funktionsnedsättning, "Disabled People". Det finns därför i nuläget inte jämförbara data tillgängliga för 2010 för att bedöma sysselsättningsutvecklingen för de funktionsnedsatta mellan 2008 och 2010.

Ad Hoc modulen liknar dock till stora delar den svenska undersökningen om funktionsnedsattas situation på arbetsmarknaden. Till stöd för att kunna göra jämförelser mellan Ad Hoc modulen och tidigare undersökningar om funktionsnedsattas situation på arbetsmarknaden har Arbetsförmedlingen uppdragit åt SCB att ställa samma inledande frågor till en kontrollgrupp som i de tidigare undersökningarna. SCB:s rapport beräknas vara färdig senast i 30 november 2011.

Arbetsförmedlingens statistik visar att det skett en förbättring av arbetsmarknadsläget för sökande med funktionsnedsättning. Under 2010 fick 56 300 arbetssökande med funktionsnedsättning ett arbete, vilket innebär en ökning med närmare 6 500 personer jämfört med året innan. Ökningen är större för män än för kvinnor i både absoluta och relativa tal. Den ökade övergången till arbete gäller såväl arbeten utan stöd som med lönestöd och nystartsjobb. Av de arbetstillfällen för arbetssökande med funktionsnedsättning som under 2010 tillkom med stöd av Arbetsförmedlingen utgjorde 61 procent subventionerade arbeten (inklusive nystartsjobb), vilket var i stort sett samma andel som 2009.

Tabell 1. Antalet arbetssökande med funktionsnedsättning till arbete, 2009 och 2010.

	2009			2010		
	Män	Kvinnor	Totalt	Män	Kvinnor	Totalt
Arbete utan stöd	9 476	11 111	20 587	10 636	11 596	22 232
Arbete med stöd	14 970	9 673	24 643	17 346	11 375	28 721
Nystartsjobb	2 468	2 135	4 603	2 985	2 386	5 371
Totalt	26 914	22 919	49 833	30 967	25 357	56 324

Källa: Arbetsförmedlingen

Det är positivt att fler sökande med funktionsnedsättning har gått till arbete under 2010 än året innan. Men det är också viktigt att jämföra med övriga sökande, det vill säga sökande utan dokumenterad funktionsnedsättning. Antalet som får arbete är generellt sett beroende av konjunkturläget och det är därför rimligt att förvänta sig en ökning när arbetsmarknadsläget förbättras som det gjorde 2010. Vilka grupper av sökande som får ta del av konjunkturuppgången kan variera. En jämförelse tyder på att sökande med funktionsnedsättning gynnats något mindre än övriga sökande. Andelen med funktionsnedsättning av samtliga till arbete har minskat något, från 10 procent till 9 procent, mellan 2009 och 2010. Till viss del gäller skillnaden arbeten utan stöd, men den största förändringen är att andelen personer

med funktionsnedsättning av samtliga som fått nystartsjobb minskat från 20 procent till 12 procent.

Etappmål 2 – Långtidsinskrivna

Under 2010 har andelen personer med funktionsnedsättning bland sökande med längst inskrivningstider minskat något, vilket troligen visar på en viss positiv effekt av Arbetsförmedlingens insatser. Men andelen med långa inskrivningstider var fortfarande mycket högre bland sökande med funktionsnedsättning än bland övriga sökande. Detta visar på att personer med nedsatt arbetsförmåga har särskilda svårigheter att få förankring på arbetsmarknaden.

Nedanstående tabell illustrerar antalet arbetssökande med och utan funktionsnedsättning som är utan arbete fördelade efter inskrivningstid vid Arbetsförmedlingen.⁵²

Tabell 2. Sökande med och utan funktionsnedsättning som är öppet arbetslösa eller i program med aktivitetsstöd efter inskrivningstid, december 2010.

Inskrivningstid	Funktionsnedsättning			Andel	Ej funktionsnedsättning			Andel
	Kvinnor	Män	Totalt		Kvinnor	Män	Totalt	
1 - 90 dagar	1 559	1 327	2 886	4%	30 616	40 368	70 984	21%
91 - 419 dagar	7 549	6 284	13 833	21%	65 621	69 073	134 694	40%
420 - 729 dagar	5 432	5 396	10 828	16%	26 633	35 031	61 664	18%
730 - dagar	18 889	19 444	38 333	58%	33 250	40 136	73 386	22%
Totalt	33 429	32 451	65 880	100%	156 120	184 608	340 728	100%

Källa: Arbetsförmedlingen

Tidigare med längre tidsperspektiv har det totala antalet arbetssökande med långa inskrivningstider minskat, medan det skett en ökning för sökande med funktionsnedsättning. De senaste årens utveckling kan tyda på att denna trend har brutits och att de funktionsnedsattas andel av de långtidsinskrivna reducerats. Detta är en högst marginell förändring eftersom skillnaden i inskrivningstider fortfarande var mycket stor 2010. Av andelen sökande med funktionsnedsättning som var utan arbete i december 2010 hade 58 procent varit inskrivna i mer än 730 dagar. Motsvarande andel bland sökande som ej hade funktionsnedsättning var 22 procent.

⁵² Med sökande utan arbete avses personer som är öppet arbetslösa eller deltar i program med aktivitetsstöd, enligt Arbetsförmedlingens definition. Sedan några år tillbaka använder Arbetsförmedlingen inte längre begreppet långtidsinskrivna, som ersatts av sökande utan arbete inskrivna i mer än 730 dagar. Den viktigaste skillnaden mellan begreppen är att den nya metoden inte bryter inskrivningsperioden vid tillfällig avaktualisering eller byte av sökandekategori.

I allt arbete med arbetssökande som står långt från arbetsmarknaden är det avgörande att insatserna sätts in med hänsyn till sökandes individuella behov. Av betydelse är då att Arbetsförmedlingen tidigt identifierar vilka insatser som behövs, inte minst om sökande har en funktionsnedsättning som nedsätter arbetsförmågan. Under 2010 har Arbetsförmedlingen fortsatt att utveckla ett strukturerat arbetssätt med tidiga insatser som ska leda till att sökande får rätt tjänst och att processen till arbete förkortas.

Etappmål 3 - Arbetsmarknadsutbildning och förberedande utbildning

Det är viktigt att arbetssökande med funktionsnedsättning prioriteras till insatser som bidrar till att förbättra deras möjligheter till etablering på arbetsmarknaden. Under 2010, liksom tidigare, har det skett en tydlig prioritering till förberedande utbildning men däremot inte en lika tydlig prioritering till arbetsmarknadsutbildning. Sökande med funktionsnedsättning är tydligt prioriterade i den förberedande utbildningen, där de utgjorde 30 procent av de nya deltagarna under 2010, vilket är det dubbla mot gruppens andel av samtliga sökande utan arbete.

I arbetsmarknadsutbildningen var andelen sökande med funktionsnedsättning lägre, ungefär 15 procent. Detta motsvarar andelen med funktionsnedsättning bland samtliga utan arbete. Omfattningen av både arbetsmarknadsutbildningen och den förberedande utbildningen i sin helhet minskade under 2008 och 2009. Främsta förklaringen var att arbetsmarknadspolitiken alltmer inriktades på insatser inom garantierna (särskilt 2008), men också på ökade praktikinsatser för nya arbetslösa. Under 2010 har det skett en betydande återhämtning i volym för både arbetsmarknadsutbildningen och den förberedande utbildningen i sin helhet.

Arbetsförmedlingens verksamhet ska vara tillgänglig för personer med funktionsnedsättning. Upphandlade arbetsmarknadsutbildningar ska således ha en generell tillgänglighet för arbetssökande med funktionsnedsättning. För vissa arbetssökande kan det även behövas individuella anpassningar så att de ska kunna ta del av en upphandlad utbildning. För att tillgodose behovet av individuella anpassningar upphandlas expertmedverkan och expertinsatser i form av Flexibla anpassningsmoduler (FAM) som levereras av externa aktörer. FAM ökar tillgängligheten till befintliga arbetsmarknadsutbildningar genom anpassning av läromedel/hjälpmiddel eller genom pedagogiskt stöd. För den som har behov av anpassningar inför en anställning kan stöd ges till att finna lämpliga hjälpmedel eller annan anpassning av arbetssituationen.

Under 2010 har användningen av Flexibla anpassningsmoduler ökat markant både som förberedande insats inför arbetsmarknadsutbildning och arbetsplacering. Den största ökningen av användningen beror på att FAM i

motiverande, bearbetande och aktiverande syfte har använts för personer inskrivna i programmet arbetslivsintroduktion. Ökningen av användningen av FAM håller i sig även under januari -juni 2011.

Etappmål 4 – Arbetsgivarna

Arbetsförmedlingen fastställde 2008 en särskild strategi i sex punkter för att öka arbetsgivarnas vilja att anställa personer med en funktionsnedsättning. Under 2009 och 2010 har Arbetsförmedlingen fortsatt att implementera innehållet i strategin.

Arbetsförmedlingens särskilda strategi

- Öka arbetsgivarnas kunskaper – informera
- Öka vår kunskap om arbetsgivarnas synpunkter/attityder
- Utveckla målinriktade arbetsgivarkontakter
- Marknadsföra arbetssökandes kompetens
- Utveckla kompetensen internt om uppdraget
- Arbetsförmedlingen som förebild

Arbetsförmedlingen har aktivt arbetat med att öka andelen arbetsgivarkontakter och under våren 2010 genomfördes bland annat Stafetten del 2. Detta var en informationsinsatsning i framför allt radio och teve med förhoppningen att fler arbetsgivare ska vända sig till Arbetsförmedlingen med sina rekryteringsbehov. Med fler arbetsgivare ökar möjligheterna även för personer med funktionsnedsättning att en anställning kommer till stånd. Arbetsförmedlingens Råd för arbetslivsriktad rehabilitering (RAR) följer aktivt arbetet med hur vi ska öka arbetsgivarnas vilja att anställa personer med en funktionsnedsättning.

Arbetsförmedlingen genomför kundunderökning två gånger per år i form av tillägsfrågor till Arbetsförmedlingens arbetsgivarundersökning. Att den arbetssökande har rätt kompetens är den viktigaste faktorn som arbetsgivarna framhåller för att överväga att anställa en person med en funktionsnedsättning.

För att öka arbetsgivarnas kunskaper om vilka hjälpmedel som finns, pågår tillsammans med Hjälpmedelsinstitutet, ett arbete med att ta fram relevant informationsmaterial. Exempelvis pågår revidering av tre broschyrer med speciell inriktning på döva samt personer med syn- respektive hörselnedsättning.

Arbetsförmedlingen har också utvecklat en webbutbildning om arbetslivsriktad rehabilitering som vänder sig till samtliga medarbetare, chefer och personal på huvudkontoret. Utbildningen syftar till att höja medvetenheten om att samtliga insatser för sökande med funktionsnedsättningar ingår i det så kallade matchningsuppdraget. Det är

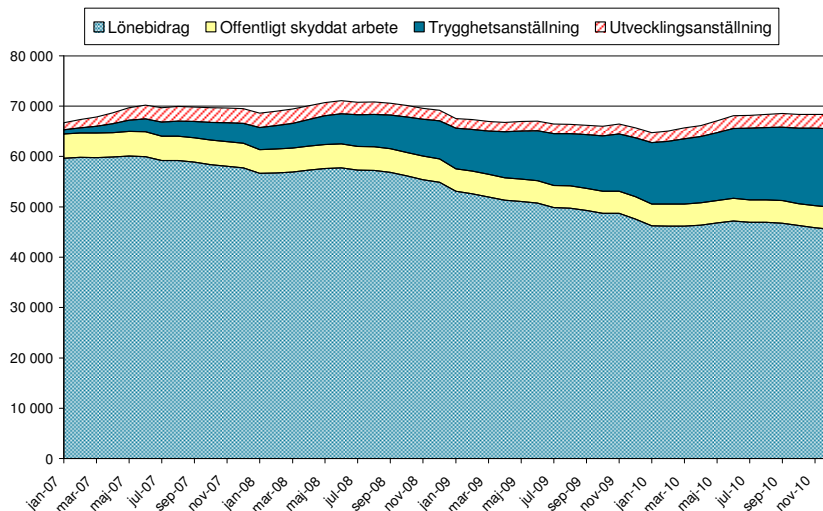
av största vikt att Arbetsförmedlingen ska kunna ackvirera arbete. Detta innebär att söka efter oannonserade arbeten hos arbetsgivare utifrån individens förutsättningar. Dessa arbetstillfällen kan bli anpassade för individer med lönebidrag eller liknande stöd.

Arbetsförmedlingen ska vara en förebild i att anställa personer med en funktionsnedsättning. Under hösten 2010 gjordes en kartläggning angående hur stor andel medarbetare Arbetsförmedlingen som arbetsgivare anpassat arbetsituationen för. Kartläggningen genomfördes genom att chefer i organisationen besvarade en enkät. Andelen medarbetare som har en funktionsnedsättning som krävt en anpassning av arbetsituationen eller arbetsplatsen uppgick 2010 till sex procent av samtliga anställda. En handlingsplan för hur Arbetsförmedlingen ska öka andelen medarbetare med funktionsnedsättning vid rekrytering är under beredning.

Etappmål 5 – Stöd och anpassning i arbetet

Arbetsförmedlingen ger stöd till arbetsgivare som anställer personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga. Detta dels genom lönesubventioner och dels genom stöd som syftar till en anpassning av arbetsförhållandena så att den anställdes nedsatta arbetsförmåga kan kompenseras.

Diagram 1. Antal sökande med funktionsnedsättning i anställning med Lönesubvention

Källa: Arbetsförmedlingen

I ovanstående diagram illustreras utvecklingen av antalet sökande med funktionsnedsättning och anställda med lönesubvention under de senaste åren. Detta visar på en minskning av antalet anställningar med lönebidrag men även på en ökning av antalet trygghetsanställningar. Under 2010 minskade antalet personer med anställning med lönebidrag med närmare 4 000 i genomsnitt. Nedgången dämpades under loppet av året men

upphörde inte. Samtidigt ökade antalet med trygghetsanställning i genomsnitt med 4 000 personer och antalet med utvecklingsanställning ökade med närmare 600 personer, medan antalet med Offentligt skyddat arbete (OSA) blev i stort sett oförändrat. Det innebär att dessa stödformer fick ett nettotillskott med 600 arbetstillfällen under året och en tydlig förskjutning mot en ökad andel trygghetsanställningar och minskad andel lönebidrag, vilket är en regelsystemet.

Utöver lönesubventioner finns stöd till hjälpmedel på arbetsplatsen och personligt biträde. Dessutom särskilt introduktions- och uppföljningsstöd (SIUS) och särskilt stöd vid start av näringsverksamhet.

I nedanstående tabell illustreras antalet nya beslut inom dessa stödformer under 2010 jämfört med 2009. En betydande ökning för alla dessa stöd har skett under 2010. Störst omfattning har stöd till personligt biträde och det är också dessa som har ökat mest i absoluta tal. Den största ökningen relativt sett, uppvisar dock stödformen särskild stödperson för introduktion och uppföljning, där antalet nya beslut ökat med 45 procent, vilket också är ett resultat av att antalet nyanställda arbetsförmedlare med inriktning SIUS ökade under året.

Tabell 3. Antal nya stöd 2009 och 2010 avseende hjälpmedel på arbetsplatsen, personligt biträde, särskild stödperson för introduktion och uppföljning samt särskilt stöd vid start av näringsverksamhet

	2009			2010		
	Män	Kvinnor	Totalt	Män	Kvinnor	Totalt
Stöd till hjälpmedel på arbetsplatsen	1 772	2 758	4 530	2 362	3 706	6 068
Stöd till personligt biträde	4 046	2 545	6 591	5 353	3 641	8 994
Särskild stödperson för introduktion och uppföljning	1 828	1 393	3 221	2 741	1 941	4 682
Särskilt stöd vid start av näringsverksamhet	207	268	475	294	366	660
Totalt dessa stöd	7 853	6 964	14 817	10 750	9 654	20 404

Källa: Arbetsförmedlingen

Fördelningen mellan män och kvinnor varierar mellan stödformerna. Det är en betydande övervikt för män i både personligt biträde och SIUS, medan kvinnorna har majoritet för stöd till hjälpmedel och stöd vid start av näringsverksamhet. Totalt fick 20 400 personer del av dessa fyra olika stödformer under 2010. Det är en ökning med 5 600 eller 38 procent jämfört med 2009. Båda åren var andelen kvinnor 47 procent.

Det har varit svårt att utvärdera etappmålen för perioden eftersom det inte funnit några uppföljningsbara mål att relatera till. Detta har varit ett generellt problem för samliga sektorsmyndigheter visar Handisams rapport "Från särintresse till ett allmänt intresse". Handisams rekommendation är

att det behövs en tydligare styrning med en utveckling mot mer uppföljningsbara mål inför den nya perioden.

Myndighetens sektorsansvar 2011

Nya delmål för område arbetsmarknadspolitiken

Som redovisats tidigare fick Arbetsförmedlingen i uppdrag av Socialdepartementet att tillsammans med 16 andra myndigheter, för perioden 2011-2016, föreslå nya delmål för genomförandet av funktionshinderspolitiken utifrån givna inriktningsmål. Förslagen på delmål skulle formuleras mot bakgrund av de övergripande handikappolitiska målen och FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. I uppdraget ingick att ta fram dessa nya delmål i nära samarbete med Arbetsmarknadsdepartementet. Förslag till nya delmål lämnades i oktober 2010 till Socialdepartementet. Myndigheten Handisam har på uppdrag av Socialdepartementet sammanställt myndigheternas förslag till delmål i dokumentet "Strategi för funktionshinderspolitiken 2011 – 2016".

Regeringen tog beslut den 16 juni 2011 om en strategi för genomförande av funktionshinderspolitiken. Där framgår att:

"Den grundläggande utgångspunkten för regeringens politik är att alla människors kompetens och vilja att arbeta ska tillvaratas. Alla människor ska beredas möjlighet att delta i arbetslivet utifrån sina förmågor och förutsättningar. Förutsättningarna för personer med funktionsnedsättning att kunna finna, få och behålla ett arbete måste förbättras. De hinder som i dag finns på arbetsmarknaden måste identifieras och undanröjas. Detta är nödvändigt för att bättre kunna tillvarata den kompetens och de resurser som finns i samhället. Inte minst mot bakgrund av de demografiska förändringar som vi står inför behöver fler aktivt delta på arbetsmarknaden. Bekämpningen av arbetslösheten är regeringens viktigaste fråga. FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning föreskriver att staten ska verka för att målgruppen kan delta i arbetslivet på samma villkor som andra. De åtgärder som vidtas ska enligt konventionen bland annat främja möjligheter till anställning och befordran samt bidra till att personer med funktionsnedsättning kan finna, erhålla, behålla och återgå till en anställning."

För Arbetsförmedlingen innebar detta att de preliminära delmålen nu är fastlagda.

Inriktningsmålen för arbetsmarknadspolitiken:

- Sysselsättningsgraden för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga ska öka.
- Matchningen mellan arbetssökande personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga och lediga arbeten ska vara effektiv.

Delmålen för Arbetsförmedlingen:

- Andelen personer med en funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga som får en anställning eller utbildning ska årligen öka under perioden.
- Andelen ungdomar, under 30 år, med en funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga som får en anställning eller utbildning ska årligen öka under perioden.
- Arbetsförmedlingen ska, med säkerställd kvalitet i arbete, förkorta tiden från att en arbetssökande blir inskriven vid Arbetsförmedlingen till att en funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga är identifierad och registrerad. Den genomsnittliga tiden från det att en arbetssökande är aktualiserad på Arbetsförmedlingen till att en funktionsnedsättning är registrerad ska minska med cirka 10 dagar per år under perioden 2011–2016. Den genomsnittliga tiden ska minska från 230 dagar år 2009 till 180 dagar 2016.
- Vid Arbetsförmedlingens upphandling av arbetsmarknadspolitisk verksamhet ska krav på tillgänglighet alltid ställas i förfrågningsunderlag och finnas med i avtal.

Arbetsförmedlingens Marknadsområdes- och Avdelningschefer fick, utifrån de preliminära delmålen, redan i januari uppdraget av Generaldirektören att utarbeta aktivitetsplaner inom sina respektive verksamhetsområden. Syftet var att få in de nya delmålen inom ramen för det ordinarie planeringsarbetet för verksamhetsåret 2011.

Delmål: *Andelen personer med en funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga som får en anställning eller utbildning ska årligen öka under perioden.*

Detta delmål har samma lydelse som verksamhetsmålet V 5 i Arbetsförmedlingens styrkort: "Omsättning till arbete eller utbildning för arbetslösa med funktionsnedsättning eller deltagare i program med aktivitetsstöd med en funktionsnedsättning". För 2011 är målnivån 6,0 procent. Den hittillsvarande utvecklingen av verksamhetsmålet V 5 visar att det ackumulerade resultatet efter första halvåret 2011 är 5,95. Detta motsvarar 26 556 personer till arbete eller utbildning. En förklaring till att målnivån inte fullt ut har uppnåtts är att flera nya arbetssökande med ohälsa har skrivits in på Arbetsförmedlingen som en konsekvens av sjukförsäkringsreformen. En betydande andel av dessa har en funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga. Detta innebär att både antalet och andelen arbetssökande med nedsatt arbetsförmåga har ökat under perioden. Arbetsförmedlingens senaste arbetsmarknadsprognos för 2011 och 2012 visar på att det finns ett stort antal arbetslösa, bland annat personer med nedsatt arbetsförmåga, som trots de bättre tiderna kommer att få svårt att hitta arbete. De senaste månadernas utveckling har dock varit

positiv. I maj uppnåddes resultatet 7,02 till arbete och utbildning och i juni 7,82.

I delmålet ingår både arbete och utbildning. För att få en bild av hur många som nått målet arbete redovisas antalet personer som fått arbete med och utan stöd samt nystartsjobb i tabell 4. Som jämförelsetal redovisas första halvåret 2010.

Tabell 4. Antal personer med dokumenterad funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga till arbete med och utan stöd samt nystartsjobb, första halvåret 2010 och 2011

	2010			2011		
	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt
Arbete utan stöd	3 305	3 127	6 432	3 915	3 714	7 629
Arbete med stöd	4 534	6 910	11 444	5 485	8 265	13 750
Nystartsjobb	925	1 175	2 100	1 151	1 716	2 867
Totalt	8 764	11 212	19 976	10 551	13 695	24 246

Källa: Arbetsförmedlingen

Ökningen av personer med funktionsnedsättning till arbete var 21 procent mellan första halvåret 2010 och 2011. Under samma period ökade också arbete utan stöd med 19 procent, arbete med stöd 20 procent och nystartsjobb 37 procent. Nystartsjobben har varit det som ökat mest men från en förhållandevis låg nivå. En delförklaring till nystartsjobbets positiva utveckling är också att administrationen kring dessa är mindre omfattande än vid övriga lönestöd.

Antalet personer med dokumenterad funktionsnedsättning till arbete var 24 246 personer under första halvåret 2011. Det innebär en ökning med 4 270 personer jämfört med motsvarande period 2010. Ökningen var något större för män än kvinnor, 2 483 jämfört med 1 787.

Utvecklingen för dem till arbete med stöd följer liknande mönster. Ökningen av antalet personer som fått arbete med stöd under perioden var 2 306. Av dessa var 1 355 män och 951 kvinnor. Även utvecklingen för dem till nystartsjobb har liknande mönster. Ökningen var 767 personer under perioden, varav 541 män och 226 kvinnor.

Mönstret för dem till arbete utan stöd skiljer sig något. Ökningen var cirka 1 197 personer. Av dessa var 610 kvinnor och 587 män.

Det är viktigt att personer med en nedsatt arbetsförmåga får del av Arbetsförmedlingens samtliga insatser och program speciellt de som är särskilt reserverade för personer med en funktionsnedsättning.

I tabell 5 redovisas hur många som tagit del av program för personer med dokumenterad funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga.

Tabell 5. Antal personer med dokumenterad funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga som tagit del av program, juni 2010 och juni 2011

Stöd	2010	2011	Förändring
Lönebidrag	47 668	46 992	-676
Offentligt skyddat arbete	4 518	4 369	-149
Trygghetsanställning	13 871	17 837	3 966
Utvecklingsanställning	2 516	3 374	858
Nystartsjobb	6 626	8 452	1 826
Samhall	2 725	3 288	563
Totalt	77 924	84 312	6 388

Källa: Arbetsförmedlingen

Totalt har antalet personer med funktionsnedsättning i subventionerade anställningar (inklusive nystartsjobb) ökat med 6 388 under perioden mellan juni 2010 och juni 2011. Antalet personer med funktionsnedsättning har ökat i samtliga program utom lönebidrag och offentligt skyddat arbete. En delförklaring till ökad andel trygghetsanställning och minskad andel lönebidrag är att fler personer med svårare problematik har skrivits in på arbetsförmedlingen de senaste åren.

Möjligheterna att få arbete genom särskilda insatser för personer med funktionsnedsättning, som exempelvis anställningar med lönebidrag, påverkas av konjunkturläget. Arbetsgivare kan vara mer intresserade av en anställning med lönestöd när tiderna är goda.

I många fall behövs inte lönestöd för att en person ska nå målet arbetet. I dessa fall kan det räcka med andra insatser och program. I tabell 6 redovisas följande insatser: Stöd till hjälpmedel på arbetsplatsen (SHA), Stöd till personligt biträde (SPB), Särskilt introduktions och uppföljningsstöd (SIUS), Särskilt stöd vid start av näringsverksamhet (SSN).

Tabell 6. Antal personer med dokumenterad funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga i vissa insatser, juni 2010 och juni 2011

Insats	2010	2011	Förändring
SHA	4 945	6 115	1 170
SPB	5 871	7 961	2 090
SIUS	2 046	2 659	613
SSN	1 485	1 722	237
Totalt	14 347	18 457	4 110

Källa: Arbetsförmedlingen

Samtliga insatser har ökat under perioden. Stöd till personligt biträde (SPB) har ökat mest både absolut och relativt. Totalt ökade antalet insatser med 4 110 under perioden.

Delmål: *Andelen ungdomar under 30 år, med en funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga som får en anställning eller utbildning ska årligen öka under perioden. Gruppen ungdomar är en särskild prioriterad grupp och har därför fått ett eget delmål.*

Gruppen ungdomar är en särskild prioriterad grupp. För detta delmål används samma formulering och beräkningsgrund som för föregående delmål. Formuleringen är "Omsättning till arbete eller utbildning för arbetslösa med funktionsnedsättning eller deltagare i program med aktivitetsstöd med en funktionsnedsättning".

Utvecklingen till arbete eller utbildning för ungdomar under 30 år visar på samma positiva utveckling som för hela målgruppen. Under första halvåret 2011 har cirka 5 800 erhållit arbete eller utbildning.

I delmålet ingår både arbete och utbildning. För att få en bild av hur många som nått målet arbete redovisas antalet unga personer under 30 år som fått arbete med och utan stöd samt nystartsjobb i tabell 7. Som jämförelsetal redovisas första halvåret 2010.

Tabell 7. Antal personer under 30 år med dokumenterad funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga till arbete med och utan stöd samt nystartsjobb, första halvåret 2010 och 2011

	2010	2011	Förändring
Arbete utan stöd	1 346	1 746	400
Arbete med stöd	2 257	3 013	756
Nystartsjobb	248	388	140
Totalt	3 851	5 147	1 296

Källa: Arbetsförmedlingen

Ökningen av personer under 30 år med funktionsnedsättning till arbete var 34 procent mellan första halvåret 2010 och 2011. Under samma period ökade också arbete utan stöd med 30 procent, arbete med stöd 33 procent och nystartsjobb 56 procent. Även för denna målgrupp har nystartsjobben varit det som ökat mest men från en förhållandevis låg nivå.

Antal unga personer med funktionsnedsättning som fått arbete med och utan stöd samt nystartsjobb var 5 147 under första halvåret 2011. Det var en ökning med 1 296 personer jämfört med motsvarande period 2010. Antalet personer som fått arbete utan stöd har ökat med 400 personer under perioden. Motsvarande siffra för arbete med stöd var 756 personer. För nystartsjobben var ökningen 140 under samma period.

Delmål: *Arbetsförmedlingen ska, med säkerställd kvalitet i arbete, förkorta tiden från att en arbetssökande blir inskriven vid Arbetsförmedlingen till att en funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga är identifierad och registrerad. Den genomsnittliga tiden från det att en arbetssökande är aktualiserad på Arbetsförmedlingen till att en funktionsnedsättning är registrerad ska minska med ca 10 dagar per år*

under perioden 2011–2016. Den genomsnittliga tiden ska minska från 230 dagar år 2009 till 180 dagar 2016.

Skälet till att Arbetsförmedlingen valt tidig identifiering som ett av delmålen är att ett individanpassat stöd ska kunna erbjudas under hela processen med att söka jobb. Vissa typer av funktionsnedsättningar kan vara lätta att identifiera och verifiera tidigt medan andra kan ta tid och vara svåra att både identifiera och verifiera. Detta gäller till exempel olika typer av inlärningssvårigheter samt nedsättning av arbetsförmågan som är beroende av psykiska och/eller socialmedicinska funktionsnedsättningar. En funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga behöver snabbt identifieras för att ett individanpassat stöd ska kunna erbjudas under processen med att söka arbete. Detta i sin tur leder till att arbetslöshetstiden kan förkortas.

I sammanställningen nedan redovisas den genomsnittliga tiden från inskrivning till att kod för funktionsnedsättning har registrerats. Avsikten är att hitta ett uppföljningssystem som går att följa över tid för att kunna notera förändringar. För jämförelse görs mätningen vid två på varandra följande 12 månadersperioder. Notera att dessa siffror inte är jämförbara med siffran 230 dagar ovan i delmålet, då det handlar om olika tidsperioder.

Tabell 8. Antal dagar i genomsnitt från inskrivning till dokumenterad funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga, period 1⁵³ och 2⁵⁴

	Period 1	Period 2	Förändring
Totalt	212	254	42
Därav: kvinnor	201	244	43
män	222	264	42
under 30 år	186	214	28

Källa: Arbetsförmedlingen

Resultatet visar att den genomsnittliga tiden har ökat över tid. Det finns antagligen flera orsaker till utvecklingen. En delförklaring är att det funnits ett antal personer med nedsatt arbetsförmåga utan funktionshinderskod som nu registreras i och med att nytt handläggarsstöd har tagits i bruk. Det nya handläggarsstödet tydliggör att koden ska registreras tidigt.

Vid juni månads utgång 2011 hade 26 procent av samtliga inskrivna vid Arbetsförmedlingen en dokumenterad funktionsnedsättning. Det motsvarade en ökning med 4 procentenheter jämfört med motsvarande period 2010. Även antalet personer med en funktionsnedsättning har ökat. I tabellen nedan redovisas förändringen över tid.

⁵³ Antal dagar efter inskrivning som kod för funktionshinder satts 2009-07-01 – 2010-06-30 För dem som skrevs in 2005-07-01 – 2010-06-30.

⁵⁴ Antal dagar efter inskrivning som kod för funktionshinder satts 2010-07-01 – 2011-06-30 För dem som skrevs in 2006-07-01 – 2011-06-30.

Tabell 9. Personer med dokumenterad funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga av inskrivna, juni 2010 och juni 2011

	2010	2011	Förändring
Alla			
Samtliga inskrivna	720 892	674 902	-45 990
därav med funktionsnedsättning	159 965	173 450	13 485
Andel	22%	26%	
Kvinnor			
Samtliga inskrivna	351 593	335 382	-16 211
därav med funktionsnedsättning	73 817	80 689	6 872
Andel	21%	24%	
Män			
Samtliga inskrivna	369 299	339 520	-29 779
därav med funktionsnedsättning	86 148	92 761	6 613
Andel	23%	27%	
Under 30 år			
Samtliga inskrivna	226 664	202 488	-24 176
därav med funktionsnedsättning	22 298	25 886	3 588
Andel	10%	13%	

Källa: Arbetsförmedlingen

Resultatet visar att samtidigt som samtliga inskrivna har minskat har antalet personer med funktionsnedsättning ökat. Både kvinnor och män har liknande utveckling men eftersom antalet inskrivna män har minskat mer än inskrivna kvinnor blir skillnaden större för män. För män har andelen personer med funktionsnedsättning ökat från 23 procent till 27 procent. Motsvarande ökning för kvinnor var från 21 procent till 24 procent.

De unga följer liknande mönster men från en lägre nivå. Andelen unga personer med funktionsnedsättning har ökat från 10 procent till 13 procent under perioden. Notera att ungdomar med funktionsnedsättning betraktas som unga upp till 30 år medan övriga ungdomar betraktas som unga upp till 25 år.

Bland de utrikesfödda är andelen personer med dokumenterad funktionsnedsättning lägre än för samtliga inskrivna. Under perioden har dock både antalet inskrivna och personer med funktionsnedsättning ökat. Sammantaget har andelen utrikesfödda med dokumenterad funktionsnedsättning ökat från 15 procent till 17 procent. Om den lägre andelen personer med registrerad funktionsnedsättning bland utrikesfödda speglar verkligheten eller om orsaken är att det är svårare att fastställa en nedsatt arbetsförmåga hos personer med utländsk bakgrund är oklart. Till exempel skulle kulturella skillnader och språksvårigheter kunna försvåra identifieringen av en funktionsnedsättning.

Delmål: Vid Arbetsförmedlingens upphandling av arbetsmarknadspolitisk verksamhet ska krav på tillgänglighet alltid ställas i förfrågningsunderlag och finnas med i avtal.

För att den fysiska tillgängligheten ska vara optimal gällande olika upphandlade tjänster ska leverantören samråda med ansvarig arbetsförmedlare då deltagaren har behov utöver den generella tillgängligheten. Leverantörer ska, när Arbetsförmedlingen så anser, samarbeta med till exempel Arbetsförmedlingens specialister eller leverantör av flexibla anpassningsmoduler för att öka tillgängligheten.

Exempel på områden som ska finnas med i förfrågningsunderlaget är:

- Lokaler ska enkelt nås med allmänna kommunikationsmedel.
- Lokaler ska ha utrustning och vara utformade på ett sådant sätt att de riktlinjer och rekommendationer som ställs av Arbetsmiljöverket på utbildningslokaler följs.
- Lokaler och utbildning ska vara tillgängliga för alla deltagare oavsett funktionsförmåga.

Vid kvalitetskontroller av upphandlad verksamhet kommer tillgänglighetsfrågorna alltid att bedömas och granskas med hjälp av checklistor. Arbetsförmedlingen har tagit fram en handlingsplan för att bidra till måluppfyllelsen av detta delmål. En av de tre åtgärderna är att utreda hur kraven på leverantörer ur funktionshinderaspekt kan formuleras än tydligare i förfrågningsunderlag och allmänna bestämmelser.

Tillgänglighetsuppdraget

Förutom delmålen inom ramen för den nya strategin har Arbetsförmedlingen ett tillgänglighetsuppdrag som innebär att lokaler, information och övrig verksamhet ska vara tillgänglig för personer oavsett funktionsförmåga. Detta omfattar såväl arbetssökande, arbetsgivare och allmänhet som den egna personalen.

En årlig uppföljning, genomgång och revidering av Arbetsförmedlingens tillgänglighetsplan kommer att genomföras under 2011-2016.

Exempel på aktiviteter i Arbetsförmedlingens tillgänglighetsplan för 2011 riktat till målgruppen arbetssökande och arbetsgivare:

- Besöksinformation på kontorssidorna på webbplatsen arbetsformedlingen.se ska uppdateras med information om tillgänglighet, exempelvis om det finns det automatisk dörröppnare, ramp, ledstråk .
- De kommande myndighetsgemensamma kundarbetsplatserna ska vara mer tillgänglighetsanpassade. Arbetsförmedlingen har lett ett samarbetsprojekt med Försäkringskassan, Skatteverket och Pensionsmyndigheten där tillgänglighet har varit en av aspekterna.
- Nyligen införda förbättringar på arbetsformedlingen.se såsom information på lättläst svenska, teckenspråk, lyssna-/lässtödfunktion och möjlighet att beställa informationsmaterial i alternativa format ska utvärderas.

Arbetsförmedlingen

Besöksadress

Hälsingegatan 38
Stockholm

Postadress

113 99
Stockholm
Telefon: 08-508 801 00
www.arbetsformedlingen.se